សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Université Royale de Droit et des Sciences Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្ម ក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការនៅកម្ពុជា (មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម)

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ ដល់ថ្ងៃទី១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០

ស្រាវជ្រាវដោយ
និស្សិតឈ្មោះ ក. **ខា មួយហ្គេច**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
លោក **ហ៊ីង គឹមឡេង**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**
ជំនាន់ទី២០

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៦
ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២០

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

នាងខ្ញុំឈ្មោះ **ខា មួយហុច** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រជំនាន់ទី២០ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច បានសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាក្រោមប្រធានបទ **ការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការនៅប្រទេសកម្ពុជា (មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម)** ។

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើម នាងខ្ញុំសូមសម្តែងនូវអំណរអរគុណលំអានកាយវាចាចិត្ត និងសម្តែងនូវកតញ្ញូតាធម៌ដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ លោកឪពុក និង អ្នកម្តាយ ដែលលោកទាំងពីរបានផ្តល់កំណើតដល់កូន បានចិញ្ចឹមកូនតាំងពីបាតជើងក្រហមរហូតដល់ធំពេញវ័យ ព្រមទាំងបានអប់រំប្រៀនប្រដៅកូនឲខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រ ធ្វើជាមនុស្សល្អ ចេះជួយយកអាសារអ្នកដទៃ ហើយតែងតែផ្តល់នូវកម្លាំងចិត្តដល់កូនគ្រប់ពេលវេលា គ្រប់កាលៈទេសៈ និងបានផ្គត់ផ្គង់កូនឲបានរៀនរហូតដល់ចប់ ទោះបីជាលោកជួបការលំបាកយ៉ាងណាក្តី។ លើសពីនេះទៅទៀត លោកទាំងពីរតែងតែផ្តល់ឲ្យកូននូវធនធានសម្ភារៈនានាដែលកូនត្រូវការជានិច្ច ទង្វើរបស់លោកទាំងពីរ បានដក់ក្នុងក្រអៅបេះដូងកូនជាដរាប។

នាងខ្ញុំក៏សូមថ្លែងអំណរគុណ និងសូមសម្តែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ៖

ឯកឧត្តម **លុច ចណ្ណា** សាកលវិទ្យាធិការ ព្រមទាំងសាកលវិទ្យាធិការរង និងលោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានខិតខំបង្ហាត់បង្រៀន និង យកចិត្តទុកដាក់ដែលបានធ្វើឲ្យចំណេះដឹងរបស់ខ្ញុំកាន់តែរីកចំរើន ព្រមទាំងទទួលបាននូវជំនាញមួយយ៉ាងច្បាស់លាស់ រួមទាំងបានផ្សារភ្ជាប់ក្នុងការសរសេរសារណាបញ្ចប់នេះផងដែរ។

ជាពិសេស នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោកសាស្ត្រាចារ្យ **ហ៊ីង គឹមឡេង** ជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំក្នុងការស្រាវជ្រាវ ដែលលោកបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ និងយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង ហើយលោកបានផ្តល់ឯកសារជាច្រើនដល់ខ្ញុំ ដើម្បីជាទុនក្នុងសិក្សាស្រាវជ្រាវ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ លោកបានជួយកែតម្រូវនូវចន្លោះខ្វះខាត ព្រមទាំងផ្តល់នូវកម្លាំងចិត្ត រហូតដល់ខ្ញុំបានបញ្ចប់នូវការសរសេរសារណាដោយជោគជ័យ។

នៅចុងបញ្ចប់នាងខ្ញុំសូមលើកម្រាមដៃដប់ អរគុណដល់អ្នកមានគុណទាំងទ្វេ ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង និងលោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ មិត្តរួមថ្នាក់ និងរួមជំនាន់ទាំងអស់ សូមអោយជួបប្រទះនូវពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ និងសូមអោយទទួលបាននូវជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ច។

អារម្ភកថា

កត្តាចម្បង ដែលបានជម្រុញទឹកចិត្តនាងខ្ញុំក្នុងការសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសយកប្រធានបទមួយនេះមកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្រ្តនេះ គឺដោយសារតែនាងខ្ញុំមានចំណាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងលើមុខវិជ្ជា នីតិពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងអំឡុងពេលសិក្សា និងបានមើលឃើញពីសារៈសំខាន់ និងសារៈប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនរបស់ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលជាយន្តការក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការមួយក្នុងការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជា ។

ក្នុងការចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះ បានទាមទារឲមានការខិតខំប្រឹងប្រែងប្រកបដោយភាពអត់ធ្មត់និងមានទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់ ដើម្បីជម្នះនូវរាល់ឧបសគ្គ និងការលំបាកផ្សេងៗ ដោយនាងខ្ញុំបានត្រូវធ្វើការស្រាវជ្រាវយ៉ាងស៊ីជម្រៅ អំពីនីតិវិធីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃប្រទេសកម្ពុជា អោយមានយល់ច្បាស់បំផុតតាមដែរអាចធ្វើទៅបាន ដើម្បីជាគំនិតសម្រាប់ខ្លឹមសារសារណា។ គោលបំណងនៃការខិតខំប្រឹងប្រែងនេះ គឺសង្ឃឹមថាសារណាមួយនេះបានផ្តល់ជាចំណេះដឹងបន្ថែមមួយទៀត សម្រាប់នាងខ្ញុំដែលជាអ្នកស្រាវជ្រាវក៏ដូចជាផ្តល់ជាឯកសារមួយ សម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវផ្សេងទៀតដែលបានជ្រើសរើសនូវ ប្រធានបទប្រហាក់ប្រហែលនេះ និងសម្រាប់ជាទុនជូនដល់អ្នកដែលចង់យល់ដឹងពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជាដូចគ្នា។ ហេតុដូចនេះ នាងខ្ញុំសង្ឃឹមថា ស្នាដៃមួយនេះនឹងផ្តល់នូវគុណប្រយោជន៍ដល់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ លើមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម និងផ្តល់ជាសារៈប្រយោជន៍ដល់អ្នកដែលនឹងអាចត្រូវការប្រើយន្តការនេះផងដែរព្រោះពេលអនាគត អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវក៏អាចនឹងក្លាយជាអាជីវករ អ្នកជំនួញ ឬក៏ជាវិនិយោគទុនផ្សេងៗផងដែរ។

ជាចុងក្រោយ នាងខ្ញុំសូមអភ័យទោសទុកជាមុន និងសូមស្នើនូវក្តីអនុគ្រោះអធ្យាស្រ័យពីសំណាក់អ្នកស្រាវជ្រាវ និងសាស្ត្រាចារ្យនានាចំពោះរាល់កំហុសឆ្គងផ្សេងៗដូចជា អក្ខរាវិរុទ្ធ និងខ្លឹមសារ ដែលកើតមានឡើងដោយអចេតនា ត្បិតចំណេះដឹងរបស់នាងខ្ញុំនៅមានកម្រិតនៅឡើយ។ លើសពីនេះទៅទៀត នាងខ្ញុំរង់ចាំទទួលនូវរាល់មតិកែលម្អ ក៏ដូចជាដំបូន្មានល្អៗទាំងអស់ សម្រាប់ជាទុកក្នុងការយកមកកែលម្អ និងអភិវឌ្ឍចំណេះដឹងលើប្រធានបទមួយនេះអោយកាន់តែមានភាពល្អប្រសើរឡើងថែមមួយកម្រិតទៀត។ នាងខ្ញុំសូមអរព្រះគុណ និងអរគុណទុកជាមុន សម្រាប់ការបញ្ចេញមតិសម្រាប់កែលម្អនានាមកលើស្នាដៃមួយនេះ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម.. ១

ជំពូកទី១
មុនការចាប់ផ្តើមបណ្តឹង

ផ្នែកទី១៖ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា (**កិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្ម**) ៤

១. ខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា..៥

២. ខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក.................................៥

ផ្នែកទី២៖ លក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ៥

១. លក្ខខណ្ឌគ្រឹះ..៦

២. លក្ខខណ្ឌទម្រង់..៧

ផ្នែកទី៣៖ អានុភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា...៨

១. សមត្ថកិច្ចតុលាការលើកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា...៨

២. សមត្ថកិច្ចដែលត្រូវផ្តល់ទៅមជ្ឈត្តការ.. ....៨

៣. លក្ខណៈដាច់ដោយឡែកនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា..៩

ជំពូកទី២
ការរៀបចំសវនការមជ្ឈត្តកម្ម

ផ្នែកទី១៖ ការចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការ.. ១០

១. សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម...១០

២. ការឆ្លើយតបរបស់គូភាគីឆ្លើយតប...១៣

ផ្នែកទី២៖ ការកំណត់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ១៦

១. សមាសភាពនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ១៦

ក. ចំនួនមជ្ឈត្តករ...១៧

ខ. លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ ១៧

២. **ការជ្រើសតាំង ការជំទាស់ និងការជំនួសមជ្ឈត្តករ**..១៩

ក. ការជ្រើសតាំង (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) ១៩

ខ. ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ..២១

គ. ការជំនួសមជ្ឈត្តករ ២៣

ជំពូកទី៣

ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ផ្នែកទី១៖ ការរៀបចំដំណើរការមជ្ឈត្តការ ២៥

១. ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ ២៥

២. ច្បាប់អនុវត្តន៍ និងសមធម៌ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ២៦

៣. ភាសាប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ២៦

ផ្នែកទី២៖ សេចក្ដីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ២៧

១. ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ២៨

២. ការពិនិត្យលើទម្រង់របស់សេចក្ដីសម្រេច ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ២៩

៣. ការកែតម្រូវ និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ៣០

ផ្នែកទី៣៖ ការប្ដឹងទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ៣១

ផ្នែកទី៤៖ ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ៣៣

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន ៣៦

គន្ថនិទ្ទេស

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្ដីផ្ដើម

សេចក្តីផ្តើម

ក្នុងការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់មនុស្សគ្រប់រូបរមែងជួបប្រទះការកើតមានឡើងនូវជម្លោះ ឬវិវាទធំ តូច ដែលតែងកើតចេញពីការអាក់អន់ស្រពន់ចិត្តនឹងគ្នា ឬការមិនពេញចិត្តគ្នាលើរឿងអ្វីមួយជៀសមិនផុត។ នៅពេលដែលមានវិវាទណាមួយកើតមានឡើង ពួកគេគឺតែងតែស្វះស្វែងរកនូវដំណោះស្រាយសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទរបស់ខ្លួនអោយទាន់ពេលវេលា ហើយក្នុងការដោះស្រាយវិវាទនីមួយៗ គឺមានវិធីសាស្ត្រជាច្រើនខុសៗគ្នាទៅតាមទំហំ និងប្រភេទនៃវិវាទ។ វិវាទខ្លះជាប្រភេទវិវាទសាមញ្ញ និងមានទំហំតូចដែលអាចអោយគូភាគីនៃវិវាទធ្វើការដោះស្រាយដោយការចរចា ឬសម្របសម្រួលគ្នាបាន ដោយមិនចាំបាច់ស្វែងរកនូវភាគីទីបី អ្នកជួយសម្របសម្រួល ឬអាជ្ញាកណ្តាលមកជួយដោះស្រាយទេ។ ប៉ុន្តែវិវាទខ្លះទៀត មានលក្ខណៈស៊ាំញ៉ាំ និងមានទំហំធំដែលធ្វើអោយគូភាគីវិវាទមិនអាចធ្វើការចរចា ឬសម្របសម្រួលគ្នាបានទេ ពោលគឺគូភាគីវិវាទចាំបាច់ត្រូវការដំណោះស្រាយពីភាគីទីបី អ្នកជួយសម្របសម្រួល ឬអាជ្ញាកណ្តាល ។ យ៉ាងណាមិញ ការទំនាក់ទំនងគ្នាក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្មក៏តែងតែកើតមានឡើងនូវវិវាទធំ តូចដូចគ្នាផងដែរ ។ រីឯការដោះស្រាយវិវាទ ភាគីវិវាទមានជម្រើសជាច្រើនដូចជា ការចរចា ការសម្របសម្រួល ការដោះស្រាយទ្វេភាគី សន្ធានកម្ម មជ្ឈត្តការ ឬការដាក់បណ្តឹងទៅតុលាការ។ ជារួមមកវិញ ដំណោះស្រាយដែលបានរៀបរាប់ទាំងអស់នេះត្រូវបានគេបែងចែកជាពីរប្រភេទគឺ ការដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ និងការដោះស្រាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការ ។

យោងតាមស្ថានភាពនៃការដោះស្រាយវិវាទនាពេលបច្ចុប្បន្ន យើងអាចមើលឃើញថាការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការ ឬការដោះស្រាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការ ពុំមែនជាមធ្យោបាយតែមួយដែលសមស្រប និងចាំបាច់សម្រាប់វិវាទទាំងអស់ដែលត្រូវការវិនិច្ឆ័យឡើយ ព្រោះតែការដោះស្រាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការគឺមានភាពស្មុគស្មាញ និងចំណាយពេលយូរ ។ ហេតុនេះហើយ ទើបគេបង្កើតឡើងនូវមធ្យោបាយជាច្រើនផ្សេងទៀតក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ ដែលត្រូវបានគេហៅថា ការដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ។ តួយ៉ាង នៅក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្មក៏ដូចគ្នាទៅនឹងវិស័យដទៃទៀតដែរ គឺមានមធ្យោបាយជាច្រើនដែលគូភាគីវិវាទអាចជ្រើសរើសយកមកប្រើក្នុងសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទរបស់ខ្លួន។ ជាក់ស្តែង នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលជាមធ្យោបាយមួយ ក្នុងចំណោមមធ្យោបាយជាច្រើនផ្សេងទៀតនៃការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ គឺកំពុងតែទទួលបាននូវការពេញនិយមពីសំណាក់ពាណិជ្ជករ និងអ្នកវិនិយោគទុនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែលត្រូវបានគេយកមកប្រើប្រាស់ច្រើនគួរអោយគត់សម្គាល់ ជាពិសេសគឺនៅកំឡុងពេលបីឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ មជ្ឈត្តការ ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាវិធីដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការដែលមានវ័យចំណាស់ជាងគេ និងមានការទទួលស្គាល់ច្រើនជាងវិធីដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការផ្សេងទៀត ថែមទាំងបានដំណើរការយ៉ាងរលូនក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម ។

បន្ថែមពីលើនេះទៀត យោងតាមបទពិសោធន៍នៃការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការបានបង្ហាញថា មជ្ឈត្តការ គឺជាមធ្យោបាយមួយដែលមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយវិវាទឯកជន ថែមទាំងរក្សាបាននូវការសម្ងាត់ ចំណាយពេលតិច(ឆាប់រហ័ស) ចំណាយប្រាក់តិច(សន្សំសំចៃ) និងអាចបត់បែនបានតាមការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគីវិវាទ[1]។ ចំណែកឯ សន្ធានកម្ម និងការសម្រុះសម្រួល ជាយន្តការដែលមានលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការបំផុត[2] ។ ជារួមមក ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការដែលគូភាគីវិវាទអាចជឿជាក់បាន និងមានការទទួលស្គាល់ពីស្ថាប័នតុលាការ គឺមានតែជ្រើសយកយន្តការមជ្ឈត្តការប៉ុណ្ណោះ ជាពិសេសគឺក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម ទើបនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ យន្តការមួយនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ច្រើនក្នុងវិស័យនេះ ដែលគេតែងហៅថា "មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម" ។ យ៉ាងណាមិញ ទោះបីជាយន្តការមួយនេះមានគុណសម្បត្តិច្រើនសម្រាប់ភាគីវិវាទក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្មក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែការយល់ដឹងអំពីនីតិវិធីក្នុងការដោះស្រាយវិវាទតាមយន្តការមួយនេះពុំទាន់មានលក្ខណៈទូលំទូលាយនៅឡើយទេ។ ដូចនេះ យើងឃើញថា ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការមានច្រើនវិធី និងមានច្រើនជម្រើសសម្រាប់គូភាគីវិវាទ ប៉ុន្តែក្នុងសារណានេះនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពី **មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា** តែប៉ុណ្ណោះ ដោយសារនាងខ្ញុំបានឃើញនូវចំណុចពិសេសនៃការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ តាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនេះ ។ សម្រាប់ប្រធានបទ **ការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការនៅប្រទេសកម្ពុជា (មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម)** ដែលនាងខ្ញុំបានជ្រើសយកមកចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា គឺសង្ឃឹមថានឹងអាចជួយដល់អ្នកអាន ជាពិសេសអ្នកដែលចង់ស្វែងយល់ពីការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការតាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងការសិក្សាស្វែងយល់អោយកាន់តែច្បាស់ និងយល់ទូលំទូលាយមួយកម្រិតទៀត ។ ការយល់ច្បាស់ពីយន្តការមួយនេះនឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់អ្នកអាន ព្រោះវាជាយន្តការមួយដែលមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ និងជាយន្តការមួយដែលកំពុងអភិវឌ្ឍខ្លួនយ៉ាងលឿនផងដែរ ។

ដើម្បីយល់កាន់តែច្បាស់ និងសិក្សាកាន់តែស៊ីជម្រៅអំពីប្រធានបទមួយនេះ យើងគប្បីស្វែងយល់នូវអត្ថន័យនៃចំណងជើងអត្ថបទ ក៏ដូចជាអត្ថន័យនៃពាក្យគន្លឹះមួយចំនួនជាមុនសិន។ ក្នុងប្រធានបទនេះដែរពាក្យ "ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ" និង "មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម" គឺជាពាក្យគន្លឹះសំខាន់បំផុតដែលត្រូវសិក្សាស្វែងយល់ ។ **ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ** គឺសំដៅលើការដោះស្រាយនូវវិវាទដែលមិនមានការប្រើប្រាស់នូវយុត្តាធិកាតុលាការ មិនប្រើប្រាស់នូវនីតិវិធីតុលាការ និងមិនឆ្លងកាត់នូវដំណើរការ

[1] ឯកសារស្តីពី ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅផ្លូវតុលាការ រួមមាន មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ការសម្រុះសម្រួល និងការផ្សះផ្សា របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជំពូក ៣

[2] ឯកសារស្តីពី មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជំពូក ៤

អាជ្ញាគតិ ។ ចំណែកឯ ពាក្យ "មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម" គឺបានមកពីពាក្យ មជ្ឈត្តការ និងពាណិជ្ជកម្ម រួមបញ្ចូលគ្នា។ **មជ្ឈត្តការ** គឺជាការផ្សះផ្សាវិវាទដែលប្រើប្រាស់នូវវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដោយការផ្សះផ្សានេះអាចស្ថិតនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការគ្រប់គ្រងរបស់ស្ថាប័នផ្សះផ្សាអចិន្ត្រៃយ៍ ឬស្ថិតនៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌនៃការគ្រប់គ្រងរបស់ស្ថាប័នផ្សះផ្សាអចិន្ត្រៃយ៍[3] ។ រីឯពាក្យ **ពាណិជ្ជកម្ម** គឺសំដៅទៅលើកិច្ចការជំនួញដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ ឬផ្លាស់ប្តូរទំនិញ ឬសេវាកម្មផ្សេងៗ កិច្ចព្រមព្រៀងចែកចាយ ការងារស្ថាបនា កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ និងធុរកិច្ចមួយចំនួនទៀតដែលទាក់ទងនឹងការស្វែងរកប្រាក់ចំណេញ[4] ។ ដូចនេះ **មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម** គឺសំដៅទៅលើយន្តការនៃការផ្សះផ្សា ឬដោះស្រាយវិវាទដែលទាក់ទងទៅនឹងធុរកិច្ចពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចេញពីមជ្ឈត្តករ ដែលត្រូវបានគេហៅថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

ដូចនេះ តើមុននឹងអាចចាប់ផ្តើមនូវបណ្តឹងមជ្ឈត្តការបាន ត្រូវមានលក្ខខណ្ឌអ្វីខ្លះ? តើសវនការមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានរៀបចំឡើងរបៀបណា? តើដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងសេចក្តីសម្រេចចេញពីមជ្ឈត្តករ ដែលហៅថា "មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ" មានដំណើរការយ៉ាងណាដែរ? ហើយ តើមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនេះផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងណាខ្លះ?

ក្នុងសារណានេះ នឹងធ្វើការសិក្សាលើបីចំណុចចម្បងដែលបែងចែកជា ៣ជំពូកដូចតទៅ៖

- ជំពូកទី១៖ ការចាប់ផ្តើមបណ្តឹង ដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់បណ្តឹងមជ្ឈត្តការ
- ជំពូកទី២៖ ការរៀបចំសវនការ ដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីការចាប់ផ្តើមរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងការកំណត់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម
- ជំពូកទី៣៖ ដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម ដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីការដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងការទទួលស្គាល់ និងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។

[3] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២ ចំណុច ក

[4] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២ ចំណុច ឈ

ជំពូកទី១

មុនការចាប់ផ្តើមបណ្តឹង

ជំពូកទី១

មុនការចាប់ផ្តើមបណ្តឹង

ដើម្បីអោយបណ្តឹងមជ្ឈត្តការកើតឡើងបាន ភាគីវិវាទដាច់ខាតត្រូវតែមានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្មជាមួយគ្នាជាមុនសិន ព្រោះមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មគឺជាយន្តការមួយដែលដោះស្រាយទៅលើវិវាទដែលភាគីវិវាទស្ម័គ្រចិត្ត និងព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការយកវិវាទនោះមកកាន់មជ្ឈត្តការ ដើម្បីអោយមជ្ឈត្តករធ្វើការដោះស្រាយប៉ុណ្ណោះ ។ ដូចនេះ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្មនេះជាឯកសារដំបូងដែលចាំបាច់ក្នុងការចាប់ផ្តើមបណ្តឹង ។

ក្នុងជំពូកដំបូងមួយនេះ នឹងធ្វើការបកស្រាយបង្ហាញអំពីនិយមន័យនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្ម, ប្រភេទនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា, លក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា, និងអានុភាពនៃការរំលាយកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្ម ។

ផ្នែកទី១៖ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា (កិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្ម)

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា គឺជាកិច្ចព្រមព្រៀងមួយដែលបានកើតចេញពីការស្ម័គ្រចិត្តរបស់គូភាគីវិវាទ ក្នុងការដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនដែលបានកើតឡើង ឬវិវាទដែលនឹងកើតមានឡើងទៅអោយមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាអ្នកដោះស្រាយ ទោះជាមានកិច្ចសន្យាក្តី និងគ្មានកិច្ចសន្យាក្តី[5] ដោយសារតែកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាអាចមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់គូភាគីស្រាប់ ឬអាចមាននៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែកណាមួយ[6] ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ត្រូវបានគេចាត់ទុកជាការផ្តល់នូវមូលដ្ឋានសម្រាប់មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មក្នុងការដោះស្រាយវិវាទរបស់គូភាគី ឬជាការបើកផ្លូវសម្រាប់បណ្តឹងមជ្ឈត្តការផងដែរ[7] ។ បន្ថែមពីនេះទៀត នៅមាត្រា២ ចំណុច ឃ នៃច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦ ក៏បានចែងអោយកាន់តែច្បាស់អំពីនិយមន័យនៃពាក្យ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ថា៖

> "កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា" ជាកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងភាគីវិវាទក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការវិវាទទាំងអស់ ឬវិវាទបែបណាមួយដែលកើតឡើង ឬដែលអាចកើតមានឡើងរវាងគូភាគីវិវាទនានា ដោយគោរពតាមទំនាក់ទំនងកំណត់ដោយច្បាប់ ទោះបីមានកិច្ចសន្យា ឬគ្មានកិច្ចសន្យាក៏ដោយ ។

---

[5] ឯកសារស្តីពី ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅផ្លូវតុលាការ រួមមាន មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ការសម្រុះសម្រួល និងការផ្សះផ្សា របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងធនគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជំពូក ៥

[6] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧

[7] United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD),Dispute Settlement: International Commercial Arbitration [ការដោះស្រាយជម្លោះ៖ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ], ជំពូក ៥.២៖ Arbitration Agreement [កិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្ម] (New Yorl and Geneva: United Nations, 2005), ទំព័រ ៣

ផ្អែកលើច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបានបែងចែកជា ពីរប្រភេទ៖ ខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា និងខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក[8] ។

១. ខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា

ខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា សំដៅទៅលើខសន្យាដែលគូភាគី បានចែងអំពីរបៀបដោះស្រាយជម្លោះបែបទូលំទូលាយរួមមានការដោះស្រាយជាដំណាក់កាល ចាប់ពីការចរចាទ្វេភាគីរហូតដល់ ការដោះស្រាយជម្លោះតាមរយៈការផ្សះផ្សាគ្នា ដោយមានអ្នកទីបីចូលរួម និងដំណាក់កាលចុងក្រោយគឺការដោះស្រាយតាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ។ ពេលខ្លះ គូភាគីអាចចែងពីខមជ្ឈត្តការ តែម្តងក៏បាន បើមិនចង់អោយមានការសុំាញ៉ាំ ។ ក្នុងទីនេះដែរ ខសន្យាមួយនេះបានចុះក្នុងកិច្ចសន្យាគោលតែម្តង (កិច្ចសន្យាគោល គឺសំដៅទៅកិច្ចសន្យាដែលបង្កើតសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការប្រតិបត្តិដល់ភាគីទាំងពីរ) ។

២. ខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក

ខចែងស្តីពី មជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុង កិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក មិនមានភាពខុសគ្នាពីខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាប៉ុន្មានទេ ពោលគឺលើខសន្យាដែលគូភាគីបានចែងអំពីរបៀបដោះស្រាយជម្លោះដោយជ្រើសយកការដោះស្រាយតាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មដូចគ្នា ប៉ុន្តែខសន្យាមួយនេះមិនបានចុះក្នុងកិច្ចសន្យាគោល គឺចុះក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងមួយថ្មីមួយផ្សេងទៀត។ ច្បាប់អនុញ្ញាតនូវប្រភេទកិច្ចសន្យានេះ គឺផ្តល់ភាពងាយស្រួល និងផ្តល់ជម្រើសដល់គូវិវាទបានយ៉ាងល្អ ព្រោះថា ទោះបីជានៅពេលដែលចុះកិច្ចសន្យាគោល ភាគីទាំងពីរពុំបានគិតដល់ការដោះស្រាយតាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មក៏ដោយ នៅពេលដែលវិវាទកើតមាន ហើយគូភាគីចង់ដោះស្រាយតាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម គឺអាចបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងមួយថ្មីដោយឡែកអំពីការដាក់ជូនវិវាទទៅកាន់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបាន ។

ផ្នែកទី២៖ លក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា

ថ្វីត្បិតតែនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនបានបង្ហាញអំពីលក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាអោយបានច្បាស់លាស់ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែក៏បានលើកឡើងមកបញ្ជាក់ថា កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា គឺត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទើបមានអានុភាពយកមកអនុវត្តក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការបាន[9]។យ៉ាងណាមិញ ក្នុងការបំពេញលក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃកិច្ចព្រមព្រៀង

[8] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា១

[9] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា២

ផ្សះផ្សាអោយបានត្រឹមត្រូវ គឺមានលក្ខខណ្ឌចំនួនពីរដែលត្រូវបំពេញ គឺលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់ ដែលនឹងធ្វើការបង្ហាញនៅក្នុងចំណុច (១) និង(២)។

១. លក្ខខណ្ឌគ្រឹះ

លក្ខខណ្ឌគ្រឹះក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ក៏មានលក្ខខណ្ឌប្រហាក់ប្រហែលនឹងកិច្ចសន្យាផ្សេងទៀតដែរ គឺត្រូវមានលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មួយចំនួនដូចជា៖ ការព្រមព្រៀង, សមត្ថភាពភាគី, ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត និងកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ។

- **ការព្រមព្រៀង**៖ យោងតាម ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងការធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀង ឬកិច្ចសន្យា គូភាគីទទួលបាននូវសិទ្ធិសេរីភាពពេញលេញក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈពិតប្រាកដ និងការព្រមព្រៀងច្បាស់លាស់មួយក្នុងការធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀង[10]។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក្នុងការបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សារបស់គូភាគីនៃវិវាទ មិនត្រូវបង្ហាញនូវរូបភាពនៃ ការបង្ខិតបង្ខំ ការភ័ន្តច្រឡំ ការឆបោក ការគម្រាមកំហែង ឬការកេងចំណេញហួសហេតុពីភាគីម្ខាងណាឡើយ[11]។ កាលបើមាននូវចំណុចដែលបានរៀបរាប់នេះកើតមានក្នុងកិច្ចសន្យា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ នឹងត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានសុពលភាពគតិយុត្ត ឬមោឃៈ ព្រោះកិច្ចព្រមព្រៀងនេះមានវិការៈ[12]។ ដូចនេះ កិច្ចសន្យាអាចមានអានុភាពបាន លុះណាតែមានការព្រមព្រៀងគ្នាទៅវិញទៅមករបស់គូភាគីតែប៉ុណ្ណោះ[13]។ ចំណែកឯ ក្នុងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មានការតម្រូវបន្ថែមពីលើនេះទៀត ដោយតម្រូវអោយកិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនឹងហត្ថលេខារបស់ភាគីវិវាទដោយការព្រមព្រៀងគ្នាទៀតផង[14] ។
- **សមត្ថភាពភាគី៖** សមត្ថភាពនៅត្រង់ចំណុចនេះ គឺសំដៅទៅលើសមត្ថភាពនៃការយល់ដឹងក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងការចុះកិច្ចសន្យា ។ សមត្ថភាពក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈនេះ ក៏ជាចំណុចសំខាន់មួយដែរ ដោយភាគីវិវាទ ឬបុគ្គលដែលធ្វើការចុះកិច្ចព្រមព្រៀងត្រូវមានជាដាច់ខាត ដើម្បីអោយកិច្ចសន្យាមានសុពលភាព ។ នៅក្នុង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក៏បានបង្ហាញដែរថា បុគ្គលដែលអាចបង្កើតកិច្ចសន្យា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងមួយបាន លុះណាតែ បុគ្គលនោះមាននូវសមត្ថភាពក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ ឬអាចយល់ដឹង និងធ្វើការវិ

[10] ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា៣

[11] ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា៣៤៥

[12] ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា៣៤៥

[13] ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា៣៣៦

[14] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា២

និច្ច័យផ្នែកផ្លូវច្បាប់ទៅលើអ្វីដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត[15] ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ច្បាប់បានកំណត់ថា បុគ្គលដែលជាអនីតិជន ជនស្ថិតក្រោមរបបអាណាព្យាបាលទូទៅ និងហិតូបត្ថម្ភកៈ មិនអាចបង្កើតកិច្ចសន្យាបានទេ ដោយសារតែពុំមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបង្កើតកិច្ចសន្យា[16]។ ដូចនេះ ក្រៅពីបុគ្គលដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ដូចមានរៀបរាប់ខាងលើ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបុគ្គលដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចុះកិច្ចសន្យា និងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ។

- **ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តៈ** ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តក្នុងកិច្ចសន្យា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងបែបនេះ ច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ពុំបានធ្វើការកំណត់ពីទំហំអោយបានច្បាស់លាស់ និងជាក់លាក់ទេ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី ក្នុងន័យទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនេះ គឺចង់សម្តៅទៅលើទំនាក់ទំនងតាមផ្លូវច្បាប់ ដែលបានបង្កើតរវាងគូភាគីក្នុងការចុះកិច្ចសន្យា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។
- **កម្មវត្ថុនៃវិវាទៈ** កម្មវត្ថុនៃវិវាទត្រូវតែច្បាស់លាស់ និងស្ថិតក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ។ ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទតាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនេះ កម្មវត្ថុនៃវិវាទត្រូវតែទាក់ទងនឹងធុរកិច្ចផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម និងស្ថិតក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មទើបអាចយកច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មកអនុវត្តបាន[17]។ ប្រសិនបើមាន កម្មវត្ថុណាមួយធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់អានុភាពគតិយុត្ត នៃច្បាប់ផ្សេងទៀតរបស់ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺពុំអាចយកច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មកអនុវត្តបានទេ[18] ។ ដូចនេះ កម្មវត្ថុនៃវិវាទក្នុងកិច្ចសន្យា ឬកិច្ចព្រមព្រៀងគឺត្រូវតែរឿងពាណិជ្ជកម្ម និងមានភាពស្របច្បាប់ ហើយមិនប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

២. លក្ខខណ្ឌទម្រង់

ក្នុងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានកំណត់យ៉ាងច្បាស់ថា កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា គឺត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរសំដៅលើកិច្ចព្រមព្រៀងដែលស្ថិតក្នុងឯកសារ ឬសំបុត្រស្នាមដែលមានហត្ថលេខារបស់ភាគីទាំងអស់ក្នុងកិច្ចសន្យា ឬអាចជាទម្រង់នៃលិខិតផ្លាស់ប្តូរ ទូរលេខ ទូរសារ ហ្វាក់ ឬតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀតដែល

[15] ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា២៤

[16] ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ មាត្រា១៦

[17] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា១

[18] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា២

អាចផ្តល់នូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាបាន ឬអាចជាការផ្លាស់ប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមក នូវពាក្យបណ្តឹង ទាមទារ ឬដោះសារ ដែលក្នុងនោះភាគីមួយបានទាមទារ ហើយមិនត្រូវបានបដិសេធដោយភាគីម្ខាងទៀត[19]។ ដូចនេះ កិច្ចព្រមព្រៀងគឺត្រូវតែមានហត្ថលេខារបស់គូភាគីវិវាទទាំងអស់ដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា ទើបអាចចាត់ទុកថាមានសុពលភាព។ មួយវិញទៀត ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងត្រូវមានប្រការមួយដែលចែងអំពីការដោះស្រាយវិវាទ តាមដំណើការមជ្ឈត្តការ ទើបកិច្ចព្រមព្រៀងនោះក្លាយជាកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា[20] ។

ផ្នែកទី៣៖ អានុភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា បានបង្កើតអោយមានជាអានុភាពគតិយុត្តមួយចំនួនដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយ ក្នុងចំណុចខាងក្រោម ដែលមានដូចជា៖ សមត្ថកិច្ចតុលាការលើកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា (១) សមត្ថកិច្ចដែលត្រូវផ្តល់ទៅមជ្ឈត្តករ (២) និងលក្ខណៈដាច់ដោយឡែកនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា (3) ។

១. សមត្ថកិច្ចតុលាការលើកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា

ក្នុងករណីដែល ភាគីវិវាទទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នា ក្នុងការបង្កើតនូវកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាហើយនោះ គឺមានន័យថា ភាគីវិវាទទាំងអស់មានឆន្ទៈរួមគ្នាក្នុងការបញ្ជូនវិវាទខ្លួនទៅកាន់ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ជាអ្នកមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ។ ដូចនេះ តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា តុលាការពុំមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងវិវាទនេះទេ ប្រសិនបើ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា បានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌសុពលភាព ពោលគឺត្រូវបញ្ជូនវិវាទនេះទៅកាន់មជ្ឈត្តការដែលជាអ្នកមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយវិវាទនេះ[21]។ យោងតាមច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តកម្មផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទោះបីជាមានសំណើពីភាគីវិវាទណាមួយក៏ដោយ ដំណើការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចាប់ផ្តើម ឬបន្តបានជាធម្មតា ហើយតុលាការត្រូវបង្វែរសមត្ថកិច្ចជូនវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មវិញផងដែរ[22]។ វៀរលែងតែករណីដែល តុលាការរកឃើញថា កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ឬពុំអាចយកមកអនុវត្តបានទើបតុលាការមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយវិវាទនេះ[23]។

២. សមត្ថកិច្ចដែលត្រូវផ្តល់ទៅមជ្ឈត្តការ

យោងតាមច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តកម្មផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ការព្រមព្រៀងគ្នារបស់គូភាគីវិវាទក្នុងការចុះកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា គឺបានបង្ហាញថានៅពេលដែលមានវិវាទណាមួយកើតមានឡើង វិវាទនោះនឹងត្រូវដោះស្រាយតាមរយៈវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដោយគោរពទៅតាមទំនាក់ទំនងដែលបានកំណត់ដោយ

[19] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា២
[20] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ កថា២
[21] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៨ កថា១
[22] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៨ កថា២
[23] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៨ កថា១

ច្បាប់[24] ពោលគឺមានតែមានមជ្ឈត្តករ ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មប៉ុណ្ណោះដែលមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយវិវាទនេះ។ ដូចនេះ សមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយវិវាទរបស់គូភាគីវិវាទត្រូវផ្តល់អោយទៅ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មទាំងស្រុង ទោះបីជាមានភាគីណាមួយធ្វើការដាក់បណ្តឹងទៅតុលាការក៏ដោយ ក៏មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៅតែមានសិទ្ធិក្នុងការបន្តវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មរបស់ខ្លួន ហើយតុលាការត្រូវបញ្ជូនវិវាទដែលមានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះ អោយទៅមជ្ឈត្តករជាអ្នកដោះស្រាយវិញ ប្រសិនបើកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះមានសុពលភាព និងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់[25] ។

៣. លក្ខណៈដាច់ដោយឡែកនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា

លក្ខណៈដាច់ដោយឡែក ឬលក្ខណៈពិសេសនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ដែលត្រូវបានច្បាប់របស់ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទទួលស្គាល់នោះគឺ ការរក្សាសុពលភាពរបស់ខ្លួនក្នុងកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម។ ការរក្សាសុពលភាពរបស់ខ្លួនក្នុងកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម នេះគឺមានន័យថា ការបាត់បង់សុពលភាពនៃកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មរបស់គូភាគីវិវាទ ពុំបានបណ្តាលអោយមានការប៉ះពាល់ដល់សុពលភាពនៃខស្តីពីការផ្សះផ្សាឡើយ ។ ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម បានចែងថា៖

> វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចសម្រេចទៅតាមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងនោះមានការជំទាស់នានាដែលទាក់ទិននឹងអត្ថិភាព ឬសុពលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា។ សម្រាប់គោលដៅនេះ ខចែងពីស្តីពីការផ្សះផ្សាដែលបង្កើតបានជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យាត្រូវចាត់ទុកថាជាកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក ដែលមិនទាក់ទិនទៅនឹងលក្ខខណ្ឌដទៃទៀតក្នុងកិច្ចសន្យាឡើយ។ ការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលចាត់ទុកកិច្ចសន្យាថាមោឃៈ និងអសារឥតការមិននាំអោយ ខចែងស្តីពីការផ្សះផ្សានោះបាត់សុពលភាពឡើយ[26]។

ដូចនេះ សរុបជារួមមក សុពលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬខស្តីពីការផ្សះផ្សាក្នុងកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មត្រូវបានតុលាការ ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយកមកពិចារណាក្នុងលក្ខខណ្ឌដោយឡែក ដោយមិនមានទាក់ទិននឹងកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មរបស់គូភាគីវិវាទនោះទេ ហើយការអសុពលភាពនៃកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មនោះ ក៏មិនអាចធ្វើអោយកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬខស្តីពីការផ្សះផ្សាបាត់បង់សុពលភាពរបស់ខ្លួនដែរ ។

[24] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២ (ឃ)

[25] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៨ កថា២

[26] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២៤ ចំណុច១

ជំពូកទី២
ការរៀបចំសវនការ
មជ្ឈត្តកម្ម

ជំពូកទី២

ការរៀបចំសវនការមជ្ឈត្តកម្ម

នៅក្នុងច្បាប់របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបង្កើតឡើងបាន លុះណាតែមានការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគីវិវាទ ដោយពុំមានការបង្ខិតបង្ខំពីភាគីណាមួយឡើយ។ ពោលគឺអ្វីដែលអាចអោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មចាប់ផ្តើមបាននោះ គឺការបង្ហាញឆន្ទៈរួមគ្នាមួយក្នុងការដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនទៅកាន់មជ្ឈត្តករ ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទនោះ តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា។ ទន្ទឹមនឹងការផ្តល់សិទ្ធិអោយទៅភាគីក្នុងការដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនមកកាន់មជ្ឈត្តករ ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនេះ ប្រទេសកម្ពុជាក៏មានច្បាប់ដែលបង្ហាញអំពីនីតិវិធីក្នុងការដំណើរការមជ្ឈត្តការ ផ្នែកពាណិជ្ជកម្មផងដែរ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រងនូវដំណើការមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មរបស់ខ្លួនអោយមានប្រសិទ្ធិភាព និងមានលក្ខណៈងាយស្រួល។

ក្នុងជំពូកទី២ នេះ នឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីការចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៅផ្នែកទី ១ និងនៅផ្នែកទី២ នឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីការកំណត់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ផ្នែកទី១៖ ការចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ឯកសារដំបូងដែលផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការ គឺសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ។ ភាគីប្តឹងទាមទារជាអ្នកដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងនេះមកស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច អនុលោមតាមកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សារវាងគូភាគី ។ ឯកសារនេះ ជាការជូនដំណឹងដល់ភាគីម្ខាងទៀតដែលជាភាគីឆ្លើយតប អំពីវិវាទដែលកើតមានឡើង ដែលភាគីប្តឹងទាមទារ ទាមទារការសង្គ្រោះពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ ការជូនដំណឹងនេះ ត្រូវរៀបរាប់អំពីចំណុចនានាដែលកំណត់ដោយ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។ នៅពេលខ្លឹមសារនៃសេចក្តីជូនដំណឹងត្រូវបានពិនិត្យថាត្រឹមត្រូវ និងគ្រប់គ្រាន់ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នឹងធ្វើការជូនដំណឹងដល់ភាគីវិវាទទាំងអស់អំពីការទទួលបាននូវសេចក្តីជូនដំណឹងនេះ។ ជាទូទៅ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានចាប់ផ្តើមនៅពេលភាគីឆ្លើយតបបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

ដើម្បីអោយកាន់តែយល់ច្បាស់អំពី សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម និងការឆ្លើយតប ក៏ដូចជាចំណុចនានាដែលត្រូវបំពេញចូលទៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម សម្រាប់ការចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការក្នុងចំណុច (១) និងធ្វើការរៀបរាប់លម្អិតអំពីសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ចំណែកឯក្នុងចំណុច (២) នឹងធ្វើការរៀបរាប់លម្អិតអំពីការឆ្លើយតបរបស់ភាគីឆ្លើយតប ។

១. សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ភាគីមួយ ក្នុងចំណោមគូភាគីនៃវិវាទ ដែលបានចុះកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្មរួមគ្នារួចហើយនោះ អាចដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនអោយដោះស្រាយ តាមរយៈមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មបាន ("ភាគីប្តឹងទាមទារ") ដោយ

ជំហានដំបូងនោះ ភាគីដែលមានបំណងដាក់វិវាទទៅកាន់មជ្ឈត្តកម្មនោះ ត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននូវសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

យោងទៅតាមវិធានស្ដីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វិធាន៧.១ បានបញ្ជាក់ អំពីពត៌មានមួយចំនួនដែលចាំបាច់ត្រូវបំពេញក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មនេះ ដែលព័ត៌មានទាំងនោះមានដូចជា៖

ក. សេចក្ដីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថាភាគីដាក់វិវាទអោយដោះស្រាយតាមមជ្ឈត្តកម្ម

ខ. ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន លេខទូរសព្ទ លេខទូរសារ និងអាសយដ្ឋានអេឡិចត្រូនិច ប្រសិនបើមាន ព័ត៌មានទាំងនេះរបស់គូភាគីវិវាទ និងរបស់អ្នកតំណាងរបស់គូភាគីវិវាទ ប្រសិនបើមាន

គ. សញ្ជាតិ ឬប្រសិនបើតម្រូវ និងមានព័ត៌មាន អត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់គូភាគីវិវាទ

ឃ. សេចក្ដីយោងនៃ ខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មដោយឡែកដែលយកមកប្រើ និងភ្ជាប់សំណៅចម្លងនៃខចែងស្ដីពីមេជ្ឈត្តកម្ម ឬកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មដោយឡែកនោះ

ង. សេចក្ដីយោងនៃកិច្ចសន្យា ឬទំនាក់ទំនងផ្សេងៗដែលកើតចេញពី ឬដែលទាក់ទងនឹងវិវាទ និងភ្ជាប់សំណៅចម្លងនៃកិច្ចសន្យាទាំងនោះប្រសិនបើអាច

ច. សេចក្ដីថ្លែងសង្ខេប ដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈ និងកាលៈទេសៈនៃវិវាទ ការទាមទារ ឬការសង្គ្រោះដែលទាមទារ និងប្រសិនបើអាច ភ្ជាប់តម្លៃបឋមនៃការទាមទារដែលភាគីប្ដឹងទាមទារមានបំណងដាក់ស្នើ

ឆ. ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងទេនោះ ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលស្នើសុំ ដែលត្រូវមានចំនួន ១ (មួយ)រូប ឬ ៣ (បី)រូប និង

ជ. សេចក្ដីថ្លែង ឬសំណើបន្ថែមផ្សេងៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមបញ្ចូលទាំងច្បាប់ដែលត្រូវអនុវត្តភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងលក្ខណៈសម្បត្តិ និងសញ្ជាតិ របស់មជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬដែលចង់បាន ប្រសិនបើមាន ។

កាលបើមិនមានកំណត់ អំពីភាសាក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម នោះភាសានៃសេចក្ដីជូនដំណឹងមជ្ឈត្តកម្ម នឹងត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ធ្វើជាភាសាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម និងមានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ឬជាភាសាអង់គ្លេស[27] ។

បន្ថែមពីលើនេះទៀតនោះគឺ សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មដែលត្រូវបានដាក់មកកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋានដោយភាគីដែលមានបំណងដាក់វិវាទអោយមជ្ឈត្តកម្មដោះស្រាយនោះ ត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវការបង់ប្រាក់សម្រាប់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីដែលអាចជាមូលប្បទានបត្រ ឬការផ្ទេរចូលគណនីយធនាគារកំណត់ណាមួយ

[27] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧, កថា២

របស់ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម[28] ។

មិនតែប៉ុណ្ណោះ នៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវបានដាក់ទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននោះ ក៏អាចមានរួមបញ្ចូលនូវការតែងតាំងមជ្ឈត្តករផងដែរ ដែលការតែងតាំងនេះអាចជា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ១ (មួយ)រូប វេទិកាមេជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ៣ (បី)រូប ឬច្រើនរូប ឬអាចជាការផ្ដល់សមត្ថកិច្ចទៅមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម[29]។

- ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ១ (មួយ)រូប ៖ គូភាគីវិវាទត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររូបនោះ រួមគ្នា ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នាមកហើយនោះ ប៉ុន្តែប្រសិនបើ គូភាគីវិវាទពុំទាន់មានការព្រមព្រៀងគ្នានៅឡើយទេនោះ ភាគីប្ដឹងទាមទារត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបរួមគ្នា ជាមួយភាគីម្ខាងទៀត បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្ដីជូនដំណឹងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្ម បើគូភាគីវិវាទ ខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំង នោះ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ដើម្បីបង្កើតបានជា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម [30] ។
- ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ៣ (បី)រូប ឬច្រើនរូប ៖ ក្នុងករណីនេះ គូភាគីវិវាទ ត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬច្រើនរូបស្មើគ្នា បន្ទាប់មក មជ្ឈត្តករទាំងអស់ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយគូភាគីវិវាទ ត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ផ្សេងទៀត ដែលហៅថា ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម[31] ។
- យ៉ាងណាមិញ ក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មនេះ ក៏អាចរួមបញ្ចូលជាសេចក្ដីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថា ភាគីប្ដឹងទាមទារផ្ដល់សមត្ថកិច្ចទៅអោយ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបបានផងដែរ[32] ។

មួយវិញទៀត ភាគីប្ដឹងទាមទារក៏អាចធ្វើការភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្ដីថ្លែងទាមទារ និងឯកសារគាំទ្រផ្សេងៗទៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវបានដាក់ទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននោះផងដែរ[33] ។

សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មមួយ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាមានភាពពេញលេញ លុះណាតែបានបំពេញព័ត៌មានទាំងអស់ (ក្នុងវិធាន ៧.១) ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ និងបានបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីរួចរាល់។ ក្នុងករណីដែលសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មមិនទាន់មានភាពពេញលេញ ឬខ្វះនូវព័ត៌មានចំណុចណាមួយ

[28] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧, កថា៣

[29] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.២

[30] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.២ ចំណុច ខ និងវិធាន ១០.៣

[31] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.២ ចំណុច ក និងវិធាន ១០.៤

[32] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.២ ចំណុច គ

[33] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៣

នោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើសុំទៅកាន់ភាគីប្តឹងទាមទារ អោយបំពេញបន្ថែមនូវព័ត៌មានដែលខ្វះនោះ ក្នុងអំឡុងពេលសមស្របណាមួយដែលត្រូវបានកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋានដោយផ្ទាល់[34]។ នៅពេលដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានពិនិត្យឃើញថាសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម មានភាពលេញលេញហើយនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅកាន់គូភាគីវិវាទអំពីការទទួលបាននូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មនេះ[35]។

យ៉ាងណាមិញ ប្រសិនបើមានការខកខានមិនបានដាក់ សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្មពីភាគីប្តឹងទាមទារទេនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវតែបិទសំណុំរឿងនោះ ដើម្បីការពារមិនអោយមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ភាគីប្តឹងទាមទារក្នុងការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារដដែលនាថ្ងៃក្រោយ តាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មថ្មីមួយផ្សេងទៀតឡើយ[36] ។

នៅពេលដែលភាគីឆ្លើយតប (ភាគីឆ្លើយតប) បានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដែលដាក់វិវាទទៅអោយមជ្ឈត្តកម្មជាអ្នកដោះស្រាយ តាមរយៈការជូនដំណឹងរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋានហើយនោះ ដំណើរការមជ្ឈត្តកម្មដែលទាក់ទងនឹងវិវាទមួយនេះ គឺត្រូវបានចាប់ផ្តើមនៅកាលបរិច្ឆេទនេះតែម្តង វៀរលែងតែ គូភាគីវិវាទមានការព្រមព្រៀងនឹងគ្នាផ្សេងពីគោលការណ៍ ក្នុងវិធានស្តីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[37] ។

២. ការឆ្លើយតបរបស់គូភាគីឆ្លើយតប

ក្នុងវិធានស្តីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ)ថ្ងៃនៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្មពីអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អោយភាគីក្នុងការធ្វើការឆ្លើយតប និងបញ្ជូនព័ត៌មានទៅកាន់ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានវិញ[38]។

យោងតាមវិធាន៨.១ វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ភាគីឆ្លើយតបត្រូវបំពេញព័ត៌មានមួយចំនួន ទៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ដើម្បីបញ្ជូនធ្វើការទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ។ ព័ត៌មានដែលត្រូវបំពេញនោះមានដូចជា៖

ក. ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន លេខទូរស័ព្ទ លេខទូរសារ និងអាសយដ្ឋានអេឡិចត្រូនិចរបស់ភាគីឆ្លើយតប និងអ្នកតំណាង ប្រសិនបើមាន និងប្រសិនបើមានព័ត៌មានទាំងនេះខុសពីព័ត៌មាន ដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

[34] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៤
[35] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៦
[36] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៥
[37] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៧
[38] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.១

ខ. សញ្ជាតិ ឬប្រសិនបើតម្រូវ អត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់គូភាគីវិវាទ ប្រសិនបើមានព័ត៌មានទាំងនេះខុសពីព័ត៌មាន ដែលមានក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

គ. ការបញ្ជាក់សង្ខេបអំពីការទទួលយក ឬការបដិសេដចំពោះការទាមទារទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក

ឃ. សេចក្ដីថ្លែងសង្ខេប ដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈ និងកាលៈទេសៈនៃបណ្ដឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កង ដែលភាគីឆ្លើយតបមានបំណងបញ្ជូន និងប្រសិនបើអាច ភ្ជាប់តម្លៃបឋមនៃបណ្ដឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កងនោះ

ង. ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងទេនោះ ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលស្នើសុំ ដែលត្រូវមានចំនួន ១ (មួយ)រូប ឬ ៣ (បី)រូប និង

ច. ប្រសិនបើមាន សេចក្ដីថ្លែង ឬសំណើបន្ថែមផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមបញ្ចូលទាំងច្បាប់ដែលត្រូវអនុវត្ត ភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងលក្ខណៈសម្បត្តិ និងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ដែលតម្រូវ ឬដែលជាការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្ដីថ្លែង ឬសំណើនានា ដែលមានក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

កាលបើមិនមានកំណត់អំពីភាសាក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម នោះភាសានៃសេចក្ដីជូនដំណឹងពីការឆ្លើយតបនឹងត្រូវប្រើធ្វើជាភាសាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មតែម្ដង និងមានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ឬជាភាសាអង់គ្លេស[39]។

ដូចនៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មដែរ សេចក្ដីជូនដំណឹងពីការឆ្លើយតបដែលត្រូវបានដាក់ទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននោះ ក៏អាចមានរួមបញ្ចូលនូវការតែងតាំងមជ្ឈត្តករផងដែរ ដែលការតែងតាំងនេះអាចជា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ១ (មួយ)រូប វេទិកាមេជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ៣ (បី)រូប ឬច្រើនរូប ឬអាចជាការផ្ដល់សមត្ថកិច្ចទៅ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម[40]។

- ករណី វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ១ (មួយ)រូប ៖ គូភាគីវិវាទ ត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររូបនោះរួមគ្នា ប្រសិនបើ គូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នាមកហើយនោះ ប៉ុន្តែប្រសិនបើ គូភាគីវិវាទពុំទាន់មានការព្រមព្រៀងគ្នានៅឡើយទេនោះ ភាគីឆ្លើយតបត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបរួមគ្នា ជាមួយភាគីប្ដឹងទាមទារ បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្ដីជូនដំណឹងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំង នោះមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ដើម្បីបង្កើតបានជា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម [41] ។
- ករណី វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តការ ៣ (បី)រូប ឬច្រើនរូប ៖ ក្នុងករណីនេះ គូភាគីវិវាទត្រូវធ្វើការតែងតាំ

[39] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.១ កថា២

[40] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.២

[41] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.២ ចំណុច ខ និងវិធាន ១០.៣

ឯមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬច្រើនរូបស្មើគ្នា បន្ទាប់មកមជ្ឈត្តករទាំងអស់ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយគូភាគីវិវាទត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ផ្សេងទៀត ដែលហៅថា ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម[42] ។

- យ៉ាងណាមិញ ក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបនេះ ក៏អាចរួមបញ្ចូលជាសេចក្ដីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថា ភាគីឆ្លើយតបផ្ដល់សមត្ថកិច្ចទៅអោយ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបបានផងដែរ[43] ។

ក្នុងនោះដែរ ភាគីឆ្លើយតបក៏អាចធ្វើការភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្ដីថ្លែងដោះសារ និងទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មទៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ដែលត្រូវបានដាក់ទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននោះផងដែរ។ សេចក្ដីថ្លែងដោះសារដែលភ្ជាប់មកជាមួយសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបនេះអាចជាបណ្ដឹងតប ឬការដោះសារតាមការកាត់កងជាដើម[44] ។

សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបមួយដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាមានភាពពេញលេញ គឺមានលក្ខណៈស្រដៀងទៅនឹង សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មដែរ ដោយសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបត្រូវតែបានបំពេញព័ត៌មានទាំងអស់ (ក្នុងវិធាន ៨.១) ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ និងបានបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីរួចរាល់។ ក្នុងករណី ដែលសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបមិនទាន់មានភាពពេញលេញ ឬខ្វះនូវព័ត៌មានចំណុចណាមួយនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើសុំទៅកាន់ភាគីឆ្លើយតបអោយបំពេញបន្ថែមនូវព័ត៌មានដែលខ្វះខាតនោះក្នុងអំឡុងពេលសមស្របណាមួយ ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋានដោយផ្ទាល់[45]។ នៅពេលដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានពិនិត្យឃើញថា សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបមានភាពលេញលេញហើយនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅកាន់គូភាគីវិវាទអំពីការទទួលបាននូវសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបនេះ[46]។

ក្នុងករណីដែល មានការខកខានមិនបានដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប ក៏ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៅតែមិនមានការបង្អាក់ដែរ ពោលគឺវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៅតែដំណើរការ ទោះស្ថិតមានការខកខានមិនបានដាក់ សេចក្ដីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបនេះអោយទាន់ពេលវេលាក៏ដោយ។ ការខកខានមិនបានដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបនេះ មិនបានរារាំងភាគីឆ្លើយតប ក្នុងការប

[42] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.២ ចំណុច ក និងវិធាន ១០.៤

[43] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.២ ចំណុច គ

[44] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.៣

[45] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៤

[46] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៧.៦

ដិសេដ ការទាមទារ ឬការដាក់បណ្តឹងតបឬការដោះសារតាមការកាត់កងនៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើយ[47]។

មួយវិញទៀត អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវតែជូនដំណឹងទៅកាន់គូភាគីវិវាទទាក់ទងនឹងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ទោះបីជាអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន បានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបក្តី ឬមិនបានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបក្តី ។ កាលបើអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមិនបានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបទេនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅកាន់គូវិវាទ អំពីកាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់នៃអំឡុងពេលសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបនោះ[48] ។ ក្នុងករណី ភាគីឆ្លើយតបធ្វើបណ្តឹងតប រួមបញ្ចូលទាំងការដោះសារតាមការកាត់កងនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបរបស់ភាគីនោះ ភាគីឆ្លើយតបត្រូវបង់នូវប្រាក់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីសម្រាប់ពាក្យបណ្តឹងតបរបស់ខ្លួនដូចគ្នា បើពុំដូច្នោះទេបណ្តឹងតបនោះនឹងមិនត្រូវបានលើកយកមកពិចារណា នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើយ[49]។

ផ្នែកទី២៖ ការកំណត់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

វេទិកានេះ គឺសំដៅទៅលើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដែលមានត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយក្នុងវេទិកានេះត្រូវមានមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬច្រើនរូបដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយគូភាគីវិវាទ ឬដោយគណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម[50]។ ដើម្បីអោយកាន់តែលម្អិត ក្នុងចំណុច ១ នឹងមានការបកស្រាយអំពីសមាសភាពនៃមជ្ឈត្តករ រីឯក្នុងចំណុច ២ នឹងមានការបកស្រាយអំពី ការជ្រើសតាំង ការប្តឹងទាស់ និងការជំនួសមជ្ឈត្តករ ។

១. សមាសភាពនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

នៅក្នុងវេទិការមជ្ឈត្តកម្ម គូភាគីវិវាទមានសិទ្ធិសេរីភាពពេញលេញក្នុងការជ្រើសរើសនូវចំនួនមជ្ឈត្តការក៏ដូចជា ការកំណត់នូវលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ ដែលនឹងត្រូវចូលខ្លួនមកធ្វើការដោះស្រាយវិវាទ ។ ទោះបីជាច្បាប់បានផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពទាំងនេះជូនគូភាគីវិវាទមែន តែច្បាប់នៅតែបានបញ្ញត្តិលម្អិតលើសិទ្ធិសេរីភាពទាំងអស់នោះផងដែរ។

[47] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.៥
[48] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.៦ កថា១
[49] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៨.៦ កថា២
[50] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១

ក. ចំនួនមជ្ឈត្តករ

យោងតាមវិធាន៩ នៃវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ បានបង្ហាញថា គូភាគីអាចជ្រើសនូវសមាសភាពមជ្ឈត្តករបានច្រើនតាមតម្រូវការដែលខ្លួនចង់បាន ឬអនុវត្តទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀង ដែលបានធ្វើឡើងរវាងភាគីទាំងពីរ[51] ប៉ុន្តែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានលើកទឹកចិត្តដល់គូភាគីក្នុងការជ្រើសយកមជ្ឈត្តករជាចំនួនសេស ដើម្បីធានានូវប្រសិទ្ធិភាពនៃសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។ នៅក្នុងករណី គូភាគីមានការផ្ទុយមតិគ្នាក្នុងការជ្រើសរើសនូវចំនួនមជ្ឈត្តករ ពុំមានការកំណត់ពីគូភាគីវិវាទ នោះចំនួនមជ្ឈត្តករត្រូវតែមានចំនួន៣ (បី)[52] ដែលជាចំនួនសេស និងសមល្មមក្នុងការសម្រេចនូវដំណោះស្រាយចុងក្រោយ និងមានការចំណាយសមល្មមផងដែរ។

ជាទូទៅ គូភាគីវិវាទតែងតែជ្រើសយកមជ្ឈត្តករចំនួន១ (មួយ)រូប ឬ៣ (បី)រូប ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទរបស់ខ្លួន ទោះបីជាច្បាប់បានអនុញ្ញាតអោយមានសេរីភាពក្នុងការរើសច្រើនជាងនេះក៏ដោយ ព្រោះកាលបើជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករកាន់តែច្រើន នាំអោយការចំណាយក៏កាន់តែច្រើនដូចគ្នា ។ ហេតុនេះហើយបានជា មុននឹងធ្វើការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករចំនួន១ (មួយ)រូប ឬ៣ (បី)រូប គេត្រូវសិក្សាយ៉ាងម៉ត់ចត់ទៅលើទំហំទឹកប្រាក់ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ថាតើមានទំហំធំល្មមសមរម្យក្នុងការចំណាយទៅលើមជ្ឈត្តករដែរឬយ៉ាងណា ។

មួយវិញទៀត ក្នុងការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករមួយរូប គឺផ្តល់ភាពងាយស្រួលក្នុងការបត់បែនផ្នែកពេលវេលា ជាពិសេសក្នុងការកំណត់កម្មវិធីជម្រះ ប៉ុន្តែការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករបីរូប ផ្តល់នូវការសិក្សា និងស្វែងយល់អំពីដំណើរការនៃរឿងក្តីបានល្អ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយជាង ។ ថ្វីត្បិតតែមជ្ឈត្តករមួយរូប ងាយស្រួលក្នុងការកំណត់កម្មវិធីជម្រះក៏ពិតមែន តែមិនប្រាកដថាអាចសម្រេចបាននូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យឆាប់រហ័សជាងមជ្ឈត្តករបីរូបទេ វៀរលែងតែមានការខ្វែងគំនិតគ្នាក្នុងដំណើរការនៃរឿងក្តីរវាងមជ្ឈត្តករទាំងបី ព្រោះមនុស្សច្រើន គំនិតក៏ច្រើនដែរ ។

ខ. លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ

លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករត្រូវបានកំណត់ដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ដោយមានការធ្វើសេចក្តីប្រកាសជាសាធារណៈនូវបញ្ជីឈ្មោះមជ្ឈត្តករជារៀងរាល់ឆ្នាំ[53] ។

ក្នុងច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម បានចែងថា រូបវន្តបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរ ឬបរ

---

[51] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៩

[52] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា ៧ និងវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៩

[53] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា១១

ទេសដែលជាមជ្ឈត្តករត្រូវតែមានការចុះបញ្ជីនៅ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ប៉ុន្តែគេបានកត់សម្គាល់ឃើញថា បញ្ជីនេះមិនមានលក្ខណៈដាច់ខាតនោះទេ ពោលគឺគូភាគីវិវាទក៏អាចជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករក្រៅពីក្នុងបញ្ជីបានផងដែរ[54] ។

ដើម្បីក្លាយជាមជ្ឈត្តករដែលមានចុះបញ្ជី នៅមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម (សមាជិកមជ្ឈត្តការរបស់ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម) រូបវន្តបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរ ឬបរទេសត្រូវតែឆ្លងកាត់ការបណ្តុះបណ្តាលទាំង ០៣ (បី) កម្រិតរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាមុនសិន។ យ៉ាងណាមិញ មុននឹងអាចចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលទាំង ០៣ (បី) កម្រិតនេះ បេក្ខជនត្រូវគោរពតាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនផងដែរ ដែលកម្រិតនីមួយៗមានការកំណត់ផ្សេងៗពីគ្នា។ ដើម្បីអាចចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតបឋមបាន អ្នកចូលរួមត្រូវមានអាយុចាប់ពី ២០ឆ្នាំឡើង និងជានិស្សិតនៅក្នុងមហាវិទ្យាល័យណាមួយក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬនៅបរទេស ឬមានបរិញ្ញាបត្រជំនាញផ្សេងៗ នៅក្នុងមហាវិទ្យាល័យណាមួយក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ កាលបើ បេក្ខជនបានទទួលជោគជ័យក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតបឋមនេះ ដែលរួមមានការវាយតម្លៃដោយវិញ្ញាសាសរសេរ និងការចូលរួមនៅក្នុងថ្នាក់រៀន បេក្ខជននោះនឹងក្លាយជាសមាជិកគាំទ្រ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។ បន្ទាប់ពីការទទួលបានជោគជ័យក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតបឋម បេក្ខជនអាចបន្តចូលទៅកាន់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតមធ្យមបាន លុះណាតែបេក្ខជននោះមានអាយុចាប់ពី ៣០ឆ្នាំឡើង និងមានបរិញ្ញាបត្រជំនាញផ្សេងៗនៅក្នុងមហាវិទ្យាល័យណាមួយក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬបរទេស[55]។

ក្រោយពីបញ្ចប់នូវវគ្គបណ្តុះបណ្តាលទាំង ០៣ (បី) កម្រិតខាងលើ បេក្ខជនត្រូវជាប់នូវការប្រឡងចុះបញ្ជីសមាជិកជាមជ្ឈត្តការដែលបានរៀបចំឡើងដោយ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មួយជំហានទៀត ទើបអាចដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីសមាជិកជាមជ្ឈត្តករនៅ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម បាន។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ រូបវន្តបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរ ឬបរទេសដែលមកដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីសមាជិកជាមជ្ឈត្តករនៅ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ត្រូវភ្ជាប់មកជាមួយនឹងលិខិតមួយច្បាប់ដែលអះអាងថាខ្លួនមិនមែនជាមន្ត្រីរាជការ ឬស្ថិតនៅក្នុងឋានានុក្រមជាមន្ត្រីនៃស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ នីតិបញ្ញត្តិ ឬនីតិតុលាការឡើយ ព្រោះមជ្ឈត្តករ មានវិសមិតភាព ជាមួយនឹងឋានានុក្រមជាមន្ត្រីនៃស្ថាប័នទាំងបី។ ក្រៅពីឋានានុក្រមជា មន្ត្រីនៃស្ថាប័នទាំងបី បេក្ខជនត្រូវបង្ហាញថាខ្លួនមិនធ្លាប់មានប្រវត្តិក្ស័យធនណាមួយពីមុនទៀតផង។ បន្ទាប់ពីបញ្ចប់នូវដំណាក់កាលទាំងអស់នេះ គណៈកម្មការសមាជិកភាពនឹងធ្វើ

[54] ដូចទី ៥៣

[55] ឯកសារស្តីពី វគ្គបណ្តុះបណ្តាលមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម ជំនាន់ទី២ ចំណុចលក្ខខណ្ឌក្នុងចូលរួម

ការពិនិត្យ រួចផ្តល់យោបល់ជូនទៅក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីធ្វើការសម្រេចអនុញ្ញាតអោយចុះបញ្ជីដើម្បីក្លាយខ្លួនជា សមាជិកមជ្ឈត្តកររបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម[56] ។

ក្នុងករណីដែលពុំមានលក្ខណៈសម្បត្តិដូចខាងលើទេ រូបវន្តបុគ្គលសញ្ជាតិខ្មែរ ឬបរទេសត្រូវតែជាសមាជិកនៃស្ថាប័នវិជ្ជាជីវៈផ្នែកមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម ដែលបានទទួលស្គាល់ដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម និងជាមជ្ឈត្តករដែលបានសរសេរសេចក្តីបង្គាប់មជ្ឈត្តការ ផ្នែកពាណិជ្ជកម្មចំនួនយ៉ាងតិច ៣(បី) ក្នុងពេលដែលបុគ្គលនោះធ្វើជាមជ្ឈត្តករ។

បន្ទាប់ពីបំពេញគ្រប់លក្ខណៈសម្បត្តិដែលរៀបរាប់ខាងលើ រូបវន្តបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរឬបរទេសអាចអនុវត្តតួនាទីជាមជ្ឈត្តករដោយពេញលេញ និងគ្រប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការទាំងអស់[57] ។

មួយវិញទៀត ក្នុងអនុវត្តតួនាទីជាមជ្ឈត្តករ គឺត្រូវតែប្រកាន់ខ្ជាប់នូវឯករាជ្យភាព និងអព្យាក្រឹត្យភាព ពោលគឺមិនត្រូវគាំទ្រ ឬធ្វើជាទីប្រឹក្សារបស់ភាគីណាមួយឡើយ[58] ។ ក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈមជ្ឈត្តករ របស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម គឺជាប្រការចាំបាច់ដែលតម្រូវអោយមជ្ឈត្តករដែលបំពេញតួនាទីត្រូវប្រកាន់ខ្ជាប់ផងដែរ[59] ។

២. ការជ្រើសតាំង ការជំទាស់ និងការជំនួសមជ្ឈត្តករ

ការជ្រើសតាំង ការជំទាស់ និងការជំនួសមជ្ឈត្តករ គឺសុទ្ធសឹងតែត្រូវបានធ្វើឡើងទៅតាមនីតិវិធីដែលច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានកំណត់ ប៉ុន្តែគូភាគីវិវាទនៅតែជាអ្នកមានសិទ្ធិក្នុងនីតិវិធីនេះផងដែរ។ ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនឹងធ្វើការបកស្រាយលម្អិតអំពីការជ្រើសតាំង ការជំទាស់ និងការជំនួសមជ្ឈត្តករ និងនីតិវិធីផងដែរ។

ក. ការជ្រើសតាំង (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ)

យោងតាមវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ របស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ភាគីទាំងអស់អាចកំណត់អំពីនិតិវិធីសម្រាប់តែងតាំងមជ្ឈត្តករតាមការព្រមព្រៀងគ្នាបានដោយសេរី ពោលគឺ គូភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងគ្នាលើនីតិវិធីតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលខុសពីនីតិវិធីនៃការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូបបាន[60] ។ ក្នុងវិធាននេះដែរ បានអនុញ្ញាតអោយគូភាគី

---

[56] ដូចលេខ៥៥

[57] ឯកសារស្តីពី វគ្គបណ្តុះបណ្តាលមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម ជំនាន់ទី២ ចំណុចអត្ថប្រយោជន៍ដែលទទួលបានអំពីកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល

[58] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១២.១

[59] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១២.៣

[60] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.១

វិវាទជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករជាចំនួនសេស ដោយកំណត់យកមជ្ឈត្តករចំនួន បីរូប សម្រាប់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើគូភាគីពុំមានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ[61] ។ សម្រាប់ការជ្រើសតាំងនេះ គូភាគីវិវាទមានរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន ដែលគិតរាប់បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបានទទួលការជូនដំណឹងអំពីសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប[62] ។

យ៉ាងណាមិញ ក្នុងករណីដែលគូភាគីវិវាទមិនបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករអោយទាន់ពេលវេលាដែលបានកំណត់សម្រាប់ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនេះ ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមិនត្រូវបានតែងតាំងក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ដោយភាគីវិវាទ នោះគេកំណត់ថាត្រូវគោរពតាមការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬច្រើនរូប[63] ។ កាលបើអនុវត្តវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ភាគីវិវាទនីមួយៗ ត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករមួយ (១) នាក់ ហើយមជ្ឈត្តករទាំងពីរនេះ ត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករទីបី ដែលជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម[64] ។ មួយវិញទៀត ប្រសិនបើអនុវត្តវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ភាគីវិវាទនីមួយៗ ត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករច្រើនរូបស្មើៗគ្នា ហើយមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយភាគីវិវាទទាំងអស់ត្រូវធ្វើការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបទៀត ដែលហៅថា ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម[65] ។ ក្នុងករណីដែលការតែងតាំងមិនត្រូវបានធ្វើឡើង តាមរយៈសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬសេចក្ដីជូនដំណឹងឆ្លើយតបទេនោះ គូភាគីវិវាទមានរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ដែលគិតរាប់បន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹងអំពសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ចំពោះសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់មួយរូប[66] ។

វិធានស្ដីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម បានបញ្ជាក់បន្ថែមថា កាលបើគូភាគីវិវាទណាមួយខកខានមិនបានតែងតាំងមជ្ឈត្តករទៅតាមការកំណត់ ឬមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយភាគីវិវាទទាំងអស់ខកខាន ក្នុងការជ្រើសតាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម នោះមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបមកធ្វើជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដែលអាចជាមជ្ឈត្តករថ្មីឬម្នាក់ក្នុងចំណោមមជ្ឈត្តករដែលបានជ្រើសតាំងដោយគូភាគីវិវាទ[67]។

---

[61] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៩

[62] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.១

[63] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.១

[64] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា១៩ ចំណុច១ និងវិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.២ កថា១

[65] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.២ កថា១

[66] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.២ កថា១

[67] វិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១០.២ កថា.២

យ៉ាងណាមិញ ភាគីវិវាទក៏អាចធ្វើការសំណូមពរឬទៅកាន់តុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬសាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូល) អោយធ្វើការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករសម្រាប់វិវាទខ្លួនបានផងដែរ ប្រសិនបើ ភាគីវិវាទមិនអាចធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នាបាន[68] ។

ខ. ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ

នៅក្នុងការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ គឺទាមទារអោយមាននូវហេតុផល ឬមូលហេតុសមរម្យ រួមជាមួយនឹងកាលៈទេសៈសមស្របមួយ និងនីតិវិធីច្បាស់លាស់ ។

មជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានជំទាស់ លុះណាតែមានកាលៈទេសៈណាមួយបង្កអោយមានការសង្ស័យចំពោះឯករាជភាព ឬអព្យាក្រឹត្យភាព របស់មជ្ឈត្តករ ដោយមានរួមជាមួយនូវហេតុផលសមស្រប[69] ។ ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើរួចមកហើយថា ចំណុចសំខាន់ដែលមិនអាចខ្វះបានរបស់មជ្ឈត្តករ គឺត្រូវតែឯករាជនិងអព្យាក្រឹត្យ ដូចនេះ កាលបើបង្ហាញអោយឃើញនូវភាពសង្ស័យលើចំណុចនេះ គូភាគីអាចធ្វើការប្តឹងទាស់បាន ជៀសវាងការមិនពេញចិត្តលើសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយលើវិវាទរបស់ខ្លួន ។ ឯករាជនិងអព្យាក្រឹត្យក្នុងទីនេះ គឺសម្តៅលើការមិនលម្អៀងទៅរកភាគីណាមួយក្នុងដំណើការមជ្ឈត្តកម្ម។ មួយវិញទៀត មជ្ឈត្តករក៏អាចត្រូវបានជំទាស់ផងដែរ កាលបើលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករនោះ ពុំមានដូចទៅនឹងលក្ខណៈសម្បត្តិដែលគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀង[70] ពោលគឺលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករដែលនឹងត្រូវចូលខ្លួនមកដោះស្រាយវិវាទជូនគូភាគីវិវាទគួរតែសមស្រប ឬដូចទៅនឹងលក្ខណៈសម្បត្តិដែលគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងក្នុងការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទរបស់ខ្លួន ។ យ៉ាងណាមិញ ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករនេះអាចធ្វើទៅបាន លុះណាតែគូភាគីវិវាទបានដឹងនូវមូលហេតុក្នុងការប្តឹងជំទាស់ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ក្រោយពីការតែងតាំងប៉ុណ្ណោះ[71] ។ មួយវិញទៀត គូភាគីវិវាទអាចធ្វើបានតែទៅលើមជ្ឈត្តកររូបណាដែលខ្លួនបានតែងតាំង ឬបានចូលរួមក្នុងការតែងតាំងតែប៉ុណ្ណោះ[72] ។

ភាគីវិវាទដែលមានបំណងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ គឺតម្រូវអោយបញ្ជូននូវសេចក្តីជូនដំណឹងពីការជំទាស់របស់ខ្លួនជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅកាន់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីម្ខាងទៀត ឬគូភាគី

[68] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា១៩ ចំណុច ៣

[69] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.១ កថា.១ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២០ កថា២

[70] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.១ កថា.១ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២០ កថា២

[71] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.១ កថា.២ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២០ កថា២

[72] ដូចខាងលើ ៧២

វិវាទ និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលនូវការជូនដំណឹងនៃការដែលនាំអោយមាននូវការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ[73] ។ ក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងនេះផងដែរ គឺត្រូវមានបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃការជំទាស់[74] ។

មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងសមាជិកទាំងអស់ក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើ មានយោបល់ផ្សេងៗដែលមានទាក់ទងនឹងការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ អាចផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនទៅកាន់ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬគូភាគីវិវាទ និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការជំទាស់[75] ។

ក្នុងករណីដែល ភាគីវិវាទទាំងអស់ព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តករនោះត្រូវតែដកខ្លួនចេញពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ ប៉ុន្តែមជ្ឈត្តករក៏អាចធ្វើការដកខ្លួនចេញពីដំណើរការមជ្ឈត្តការបានដែរ នៅពេលដែលមានការប្តឹងជំទាស់ពីភាគីវិវាទណាមួយ[76] ។ បន្ទាប់ពីនេះ គឺវេទិកាមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្មនឹងសម្រេចដកមជ្ឈត្តកររូបនេះចេញ ហើយអាចធ្វើការដាក់ជំនួសដោយមជ្ឈត្តករថ្មីតែម្តង។

យ៉ាងណាមិញ ប្រសិនបើពុំមានការព្រមព្រៀងគ្នារបស់គូភាគីវិវាទ ក្នុងការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ឬការព្រមដកខ្លួនចេញរបស់មជ្ឈត្តករទេនោះ ភាគីវិវាទដែលបានជំទាស់អាចដាក់បណ្តឹង ទៅមជ្ឈមណ្ឌលជាតិ នៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប)ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម[77]។ ក្រៅពីការដាក់បណ្តឹងជំទាស់ទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ភាគីជំទាស់ក៏អាចដាក់បណ្តឹងនេះទៅកាន់តុលាការពាណិជ្ជកម្ម សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូលបានផងដែរ[78] ។ បន្ទាប់ពី មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មទទួលបាននូវបណ្តឹងជំទាស់នេះហើយ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនឹងធ្វើការសម្រេចចុងក្រោយ លើការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំងក្នុងកំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ)ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីអគ្គលេខាធិការដ្ឋានទទួលបាននូវការតវ៉ាលើការប្តឹងជំទាស់

[73] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.២ កថា.១ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២០ កថា២

[74] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.២ កថា.២ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២០ ចំណុច ២

[75] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៣

[76] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៤ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២១ ចំណុច ១

[77] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៤ កថា៣

[78] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២១ ចំណុច ៣

នេះ។ ក្នុងករណីដែលគណៈកម្មាធិការតែងតាំងមិនយល់ស្របនឹងការប្តឹងជំទាស់នេះ មជ្ឈត្តករូបនោះត្រូវនៅបន្តតួនាទីរបស់ខ្លួនដដែល ប៉ុន្តែប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំងធ្វើការយល់ស្របទៅលើការប្តឹងជំទាស់ មជ្ឈត្តកររូបនោះត្រូវបញ្ចប់នូវអាណត្តិនិងតួនាទីរបស់ខ្លួនក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការនេះនៅកាលបរិច្ឆេទនៃសេចក្តីសម្រេចនេះតែម្តង ហើយការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួសនឹងត្រូវបានអនុវត្តក្នុងពេលនេះផងដែរ[79] ។ ការសម្រេចរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈគណៈកម្មធិការតែងតាំង គឺជាការសម្រេចស្ថាពរមួយដែលពុំអាចតវ៉ាបានតទៅទៀតឡើយ និងមិនចាំបាច់បង្ហាញអំពីហេតុផលក្នុងការសម្រេចទៀតផងពោលគឺមានលក្ខណៈបិតផ្លូវតវ៉ា[80] ។ ក្រោយពីទទួលបាននូវសេចក្តីសម្រេចនេះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសេចក្តីសម្រេចនេះ[81]។

ទោះបីជាច្បាប់បានផ្តល់ពេលវេលាសម្រាប់គូភាគីវិវាទ ក្នុងការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែការប្តឹងទាស់នេះមិនបានបង្កអោយមានការយឺតយ៉ាវក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការទេព្រោះអំឡុងពេលដែលរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចពី មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈគណៈកម្មធិការតែងតាំងឬតុលាការអំពីការតវ៉ាលើការប្តឹងទាស់នេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មគឺនៅតែអាចបន្តដដែលពុំមានការបង្អាក់ឡើយ[82]។

គ. ការជំនួសមជ្ឈត្តករ

នៅក្នុងការជំនួសមជ្ឈត្តករ ក៏ដូចគ្នាទៅនឹងការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករផងដែរ គឺទាមទារអោយមាននូវហេតុផល ឬមូលហេតុសមរម្យ រួមជាមួយនឹងកាលៈទេសៈសមស្របមួយ និងនីតិវិធីច្បាស់លាស់។

ករណីដែលមជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានដាក់ជំនួស លុះណាតែ មជ្ឈត្តករណាម្នាក់បានទទួលមរណភាព ឬដកខ្លួនចេញពីតំណែង ឬលាលែងចេញពីតំណែង ឬមជ្ឈត្តករណាម្នាក់បានបញ្ចប់នូវអាណត្តិរបស់ខ្លួនដោយមូលហេតុសមស្របណាមួយដែល ស្របតាមវិធានស្តីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[83]។ មួយវិញទៀតមជ្ឈត្តករក៏ត្រូវបានជំនួសផងដែរ ក្នុងករណីដែលមជ្ឈត្តករនោះត្រូវបានប្តឹងជំទាស់ហើយការជំទាស់នោះត្រូវបានគណៈកម្មធិការតែងតាំងធ្វើការយល់ស្រប[84]។

ចំណែកឯ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសនឹងត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ ភាគីវិវាទ ឬដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ។

[79] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៥

[80] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៦

[81] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៦

[82] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២១ ចំណុច ៣

[83] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៥.១

[84] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៣.៥ កថា២

ចំពោះការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយភាគីវិវាទ គឺត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមនីតិវិធីនៃការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ (វិធានស្តីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន ១០) ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីភាគីវិវាទដែលត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស បានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស[85] ។ ចំណែកឯ ចំពោះការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិ នៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មវិញ គឺត្រូវធ្វើឡើងតាមការដាក់ស្នើរបស់គូភាគីវិវាទទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។ ក្នុងករណីដែលមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈគណៈកម្មធិការតែងតាំង កំណត់ថាដើម្បីជៀសវាងណាវការពន្យាពេលដែលមិនចាំបាច់ និងដើម្បីធានានូវភាពឆាប់រហ័សក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយវិនិច្ឆ័យទៅលើកាលៈទេសៈពិសេសនានា ក្នុងសំណុំរឿងនោះមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈគណៈកម្មធិការតែងតាំងជំនួសអោយគូភាគីវិវាទ អាចធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសណាម្នាក់បាន ក្រោយពីបានពេលឱកាសក្នុងការផ្តល់យោបល់អោយគូភាគីវិវាទ និងមជ្ឈត្តករដទៃរួច[86] ។

[85] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៥.២

[86] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៥.៣

ជំពូកទី៣
ដំណើរការបញ្ញត្តិការ

ជំពូកទី៣
ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ដំណើរការមជ្ឈត្តការត្រូវបានចាប់ផ្តើម បន្ទាប់ពីភាគីឆ្លើយតបទទួលបាននូវសេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីមជ្ឈត្តកម្មរបស់ភាគីទាមទារ។ ក្នុងការរៀបចំដំណើរការមជ្ឈត្តការនេះ ក្រៅពីការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ ច្បាប់អនុវត្តន៍និងសមធម៌ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងភាសាក្នុងមជ្ឈត្តការ ដែលនឹងបកស្រាយក្នុងផ្នែកទីមួយ រីឯផ្នែកទីពីរ នឹងមានការបកស្រាយអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ដែលក្នុងនោះរួមមានទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ការពិនិត្យលើទម្រង់របស់សេចក្តីសម្រេច ការកែតម្រូវ និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។ ចំណែកឯ ពីរផ្នែកចុងក្រោយ (ផ្នែកទីបី និងផ្នែកទីបួន) នឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីការប្តឹងទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និង ការទទួលស្គាល់និងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

ផ្នែកទី១៖ ការរៀបចំដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ក្នុងការរៀបចំដំណើរការមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជាបានផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាពដល់គូភាគីវិវាទក្នុងការជ្រើសរើស មិនថាទីកន្លែង ច្បាប់ ឬភាសាទេ គឺគូភាគីវិវាទអាចធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នា និងកំណត់បាន។

ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនេះនឹងធ្វើការបង្ហាញអំពីទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ (១) ច្បាប់អនុវត្តន៍ និងសមធម៌ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ (២) និងភាសាប្រើប្រាស់ក្នុងមជ្ឈត្តការ (៣)។

១. ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ

ក្នុងការកំណត់យកទីកន្លែងណាមួយសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការលើវិវាទរបស់ខ្លួន ភាគីវិវាទអាចធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នាបាន[87] ។ ប្រសិនបើគូភាគីពុំបានធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការកំណត់យកទីកន្លែងណាមួយទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនឹងធ្វើការពិចារណាទៅលើលក្ខណៈពិសេសនៃវិវាទ ឬកាលៈទេសៈនានាជុំវិញសំណុំរឿង ដើម្បីធ្វើការកំណត់យកទីកន្លែងណាមួយមកធ្វើជាកន្លែងសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការលើវិវាទនេះ[88] ។ ការកំណត់យកទីកន្លែងមជ្ឈត្តការដែលធ្វើឡើងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនេះ ក៏ត្រូវតែទទួលបានការឯកភាពពីភាគីវិវាទផងដែរ[89] ។

ជាទូទៅ ទីកន្លែងមជ្ឈត្តការនៃមជ្ឈត្តកម្មផ្នែកពាណិជ្ជកម្មទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងក្រោមវិធាននេះ គឺធ្វើ

[87] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២៨ កថា១

[88] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៦ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២៨ កថា១

[89] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២៨ កថា១

នៅ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វៀរលែងតែមានករណីដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ[90] ។

២. ច្បាប់អនុវត្តន៍ និងសមធម៌ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ

នៅក្នុងវិធានស្តីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំអាចកំណត់យកច្បាប់ណាមួយមកអនុវត្តក្នុងដំណើការមជ្ឈត្តការបានទេ លើកលែងគូភាគីវិវាទពុំបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការយកច្បាប់ណាមួយមកអនុវត្តក្នុងដំណើការមជ្ឈត្តការ ពោលគឺគូភាគីវិវាទមានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀង និងកំណត់យកច្បាប់ណាមួយសម្រាប់អោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអនុវត្តចំពោះខ្លឹមសារនៃវិវាទខ្លួន[91] ។ ប្រសិនបើ គូភាគីវិវាទមិនបានធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើការកំណត់យកណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្របសម្រាប់ខ្លឹមសារនៃវិវាទមកអនុវត្ត[92] ។

លើសពីនេះទៀត វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យផ្អែកលើគោលការណ៍សមធម៌ ឬទៅតាមការសម្រុះសម្រួល តែនៅក្នុងករណី និងកម្រិតណាមួយ ដែលគូភាគីវិវាទបានអនុញ្ញាតយ៉ាងច្បាស់លាស់អោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើដូច្នោះតែប៉ុណ្ណោះ[93] ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅលើបញ្ញត្តិនានាដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យាដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ប្រសិនបើមាន រួមទាំងទម្លាប់ពាណិជ្ជកម្មនានាដែលពាក់ព័ន្ធផងដែរ ទៅលើគ្រប់ករណីទាំងអស់[94] ។

៣. ភាសាប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ភាសាក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ក៏មិនខុសគ្នាពីទីកន្លែង និងច្បាប់សម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដែរ គឺគូភាគីវិវាទមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការកំណត់។ ក្នុងច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជា ភាសាដែលត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ត្រូវបានកំណត់ដោយភាគីវិវាទ ដោយភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងគ្នាលើភាសាណាមួយ ឬលើសពីមួយ សម្រាប់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មរបស់ខ្លួន[95] ។ ប្រសិនបើ គូភាគីវិវាទពុំបានព្រមព្រៀងគ្នា ឬពុំអាចធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នា លើភាសាដែលត្រូវប្រើក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចធ្វើការសម្រេចយកភាសាមួយ ឬលើសពីមួយសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើររការមជ្ឈត្តកម្ម តាមរយៈការ

[90] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៦

[91] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៧.១ ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២៨ កថា១

[92] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៧.១ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា២៨ កថា២

[93] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៧.២

[94] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៧.៣

[95] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៨.១ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣០ កថា១

ពិចារណាទៅលើកាលៈទេសៈនានាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ ព្រមទាំងរួមបញ្ចូលនូវភាសាក្នុងកិច្ចសន្យាផងដែរ[96]។

ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក៏អាចធ្វើការបង្គាប់អោយមានជាភាសាណាមួយ ឬលើសពីមួយ ដែលបានព្រមព្រៀង និងឯកភាពដោយគូភាគីវិវាទ ឬកំណត់ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានអមមកជាមួយនូវឯកសារ និងភស្តុតាង[97]។ ក្នុងការបកប្រែនេះ អាចជាការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ទៅជាភាសាណាមួយ និងក្នុងទម្រង់ណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប[98] ។

ចំណុចពិសេសមួយដែលគួរអោយកត់សម្គាល់ សម្រាប់ភាសាក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនេះគឺ ភាសានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្តីបង្គាប់ដែលចេញដោយមជ្ឈត្តករត្រូវតែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស បន្ទាប់ពីមានការពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទរួច ទោះបីជាភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលបានជ្រើសរើសដោយភាគីវិវាទ ឬតាមការកំណត់របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមិនមែនជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេសក៏ដោយ[99] ។

ផ្នែកទី២៖ សេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ដោយហេតុថា ការសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករត្រូវធ្វើលើសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នាប្រគល់អោយ ហេតុនេះសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ឬដែលយើងហៅតាមពាក្យបច្ចេកទេសថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ចងកាតព្វកិច្ចគូភាគី ហើយគូភាគីត្រូវអនុវត្តទៅតាមមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ។ ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ទោះជាបានធ្វើនៅប្រទេសណាក៏ដោយ ត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជាកាតព្វកិច្ច។

ក្នុងច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស បានអោយនិយមន័យនៃពាក្យ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ជាសេចក្តីសម្រេចនៃអាជ្ញាកណ្តាលណាមួយ ទោះមានការគ្រប់គ្រងដោយស្ថាប័នមជ្ឈត្តករអចិន្ត្រៃយ៍ ឬមិនអចិន្ត្រៃយ៍ក្តី[100] ។ ជាទូទៅ គេតែងប្រើពាក្យនេះដើម្បីបញ្ជាក់ពីសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ លើរឿងក្តីណាមួយ។ តាមច្បាប់ភាគច្រើន មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវតែធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងមានចុះហត្ថលេខាដោយមជ្ឈត្តករ[101]។ តាមច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានចាត់ទុកថាអាច

[96] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៨.១

[97] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣០ កថា២

[98] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៨.២

[99] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន១៨.៣

[100] ច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស មាត្រា២ ចំណុច២

[101] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ១

អនុវត្តបានដូចជាសាលក្រមតុលាការដូច្នោះដែរ។ ជាងនេះទៅទៀត តាមច្បាប់ដដែលនេះភាគីវិវាទអាច ដោះស្រាយវិវាទរបស់ខ្លួនមុនពេល ឬក្នុងកំឡុងពេលដំណើរមជ្ឈត្តការហើយចាត់ទុកថាវាជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ តែម្តង[102]។

ក្នុងការធ្វើការសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវគោរពតាមគោលការណ៍ទម្រង់ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយនៅចំណុច (១)បន្ទាប់មក ត្រូវឆ្លងកាត់ការត្រួតពិនិត្យដែលនឹងធ្វើការបកស្រាយនៅចំណុច (២) និងចំណុចចុងក្រោយ (៣) នឹងធ្វើ ការបកស្រាយអំពីការកែតម្រូវ និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។

១. ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

យោងតាម ច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវតែ ធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងចុះហត្ថលេខា ដោយមជ្ឈត្តករដែលធ្វើសេចក្តីសម្រេចនោះ លើកលែង តែគូភាគីវិវាទបានធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងពីនេះ[103] ។ ប្រសិនបើ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការមានមជ្ឈត្តករលើស ពី មួយនាក់ មិនចាំបាច់ចុះហត្ថលេខាគ្រប់គ្នាក៏បានដែរ តែត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយសមាជិកភាគច្រើនក្នុង វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងមានបញ្ជាក់មូលហេតុ អំពីការមិនចុះហត្ថលេខារបស់មជ្ឈត្តករណាដែលមិនបានចុះ ហត្ថលេខា[104] ។ ជាទូទៅ សេចក្តីសម្រេចក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសម្លេងភាគច្រើន នៃមជ្ឈត្តករ[105]។

តាមមូលដ្ឋាននៃច្បាប់ មូលហេតុនានាដែលបានយកមកធ្វើជាគោលបង្អែកក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្ត វិនិច្ឆ័យ គឺត្រូវតែមានបញ្ជាក់នៅក្នុងក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ប៉ុន្តែមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យក៏មានសិទ្ធិក្នុងការមិនបង្ហាញ អំពីមូលហេតុទាំងនោះបានផងដែរ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការមិនបញ្ជាក់មូលហេតុ នេះ[106] ។ ក្នុងករណីដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការស្រុះស្រួលគ្នារបស់គូភាគី មជ្ឈត្ត វិនិច្ឆ័យក៏មិនត្រូវបានបង្ហាញអំពីមូលហេតុដែរ[107] ។ ក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនេះដែរ គឺត្រូវមានការបញ្ជាក់អំពី សាហ៊ុយចំណាយក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដែលភាគីវិវាទមានចំណែកត្រូវចេញ ដែលក្នុងនោះមានប្រាក់

---

[102] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៨

[103] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៣៤.១ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ១

[104] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៣៤.៣ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ១

[105] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៣២.១

[106] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ២

[107] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ២

កម្រៃសម្រាប់មជ្ឍត្តករ និងការចំណាយផ្សេងៗដែលបានបម្រុងទុកជាមុន ដោយអនុវត្តទៅតាមបែបបទដែលបានព្រមព្រៀងដោយគូភាគី។ ក្នុងករណី ដែលពុំមានការព្រមព្រៀងពីគូភាគីវិវាទលើការចំណាយនេះមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវអនុវត្តតាមការយល់ស្របរបស់មជ្ឍត្តករ[108] ។ សោហ៊ុយចំណាយសមស្របសម្រាប់ការពិគ្រោះច្បាប់ដែលត្រូវធ្វើការសងទៅកាន់ភាគីឈ្នះ ក៏អាចចែងនៅក្នុងមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យផងដែរ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នា ឬមជ្ឍត្តករយល់ថាការចែងនេះមានភាពសមស្រប[109]។

ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ មជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យក៏ត្រូវចុះពីកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងដែលមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានចេញផងដែរ ហើយត្រូវចាត់ទុកទីកន្លែងធ្វើមជ្ឍត្តការជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យ[110]។ បន្ទាប់ពីការធ្វើមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យនេះរួច អត្ថបទចម្លងនៃមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមជ្ឍត្តករជាមុនសិន ទើបធ្វើការបញ្ជូនអត្ថបទចម្លងនៃមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ទៅកាន់ភាគីវិវាទទាំងអស់[111] ។

២. ការពិនិត្យលើទម្រង់របស់សេចក្តីសម្រេច ឬមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យ

មុននឹងធ្វើការចេញមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវធ្វើការពិនិត្យលើទម្រង់របស់មជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យនោះជាមុនសិន តាមរយៈសេចក្តីព្រាងមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យដែលត្រូវបានបញ្ជូនដោយវេទិកាមជ្ឍត្តកម្ម។ ក្នុងអំឡុងពេលសែសិបប្រាំ (៤៥)ថ្ងៃនៃប្រតិទិន ដែលធ្វើការគិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលវេទិកាមជ្ឍត្តកម្មបានប្រកាសបិទដំណើរការមជ្ឍត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឍត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ វៀរលែងតែអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ពន្យារពេលវេលាដែលបានកំណត់ស្របតាមសំណើវេទិកាមជ្ឍត្តកម្ម ឬគូភាគីវិវាទមានការព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងពីនេះ។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន មានសិទ្ធិក្នុងការស្នើអោយធ្វើការកែប្រែលើទម្រង់មជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប)ថ្ងៃប្រតិទិន គិតរាប់ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទបានទទួលសេចក្តីព្រាងមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យ និង ដោយមិនអោយប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពក្នុងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឍត្តកម្ម អាចស្នើអោយវេទិកាមជ្ឍត្តកម្មយកចិត្តទុកដាក់លើចំណុចសារជាតុនានានៃមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យ[112]។

យ៉ាងណាមិញ វិធានដែលបានរៀបរាប់មុននេះ មិនអាចយកមកអនុវត្តក្នុងករណីដែលមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យដែលចេញពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ឬមជ្ឍត្តវិនិច្ឆ័យដែលផ្អែកលើការព្រមព្រៀង ឬស្ម័គ្រចិត្តរបស់

---

[108] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឍត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ៣

[109] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឍត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ៣

[110] វិធានស្តីពីមជ្ឍត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៣៤.២ និងច្បាប់ស្តីពី មជ្ឍត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ៤

[111] ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឍត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៣៩, ចំណុច ៥

[112] វិធានស្តីពីមជ្ឍត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៣៥.១ ចំណុច ក

គូភាគី[113]។

៣. ការកែតម្រូវ និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ក្នុងករណី មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យមានកំហុសឆ្គងណាមួយ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកំហុសផ្នែកគណនា កំហុសខាងផ្នែកការងារលេខាធិការ និងកំហុសបោះពុម្ពនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យហាក់បីដូចជាមានភាពស្រពិចស្រពិល និងមិនមានភាពច្បាស់លាស់នោះ ភាគីអាចធ្វើការស្នើទៅកាន់មជ្ឈត្តករអោយមានការកែតម្រូវ ឬបកស្រាយឡើងវិញបាន។ បន្ទាប់មក វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចធ្វើការកែតម្រូវនូវកំហុសទៅតាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់ខ្លួនផ្ទាល់[114]។

ក្នុងមាត្រា៤១ នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានចែងថា៖

១. ក្នុងអំឡុងពេលសាមសិប (៣០)ថ្ងៃ យ៉ាងយូរបន្ទាប់ពីទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងលើរយៈពេលបន្តទៀត៖

ក. ភាគីវិវាទមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីម្ខាងទៀត អាចស្នើសុំឲ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មកែតម្រូវកំហុសផ្នែកគណនា កំហុសខាងផ្នែកការងារលេខាធិការ និងកំហុសនៃការបោះពុម្ព ឬកំហុសផ្សេងទៀត ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា។

ខ. ភាគីវិវាទមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីម្ខាងទៀត អាចស្នើសុំឲ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មផ្តល់ការបកស្រាយ ឬការបំភ្លឺលម្អិតពីចំណុច ឬផ្នែកណាមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងដូច្នេះ។ ប្រសិនបើយល់ថាសំណើនោះសមស្រប វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបកស្រាយ ឬបំភ្លឺលម្អិតក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរសាមសិប (៣០)ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីទទួលសំណើ។ ការបកស្រាយ ឬការបំភ្លឺលម្អិតនោះត្រូវបញ្ចូលជាផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។

២. ក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០)ថ្ងៃ យ៉ាងយូរ ក្រោយកាលបរិច្ឆេទចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកែតម្រូវកំហុសដូចដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ក នៃមាត្រានេះ ទៅតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។

៣. វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរសាមសិប (៣០)ថ្ងៃក្រោយពីទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ភាគីវិវាទមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីម្ខាងទៀត អាចស្នើសុំឲ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ដូចជាដោយសារការទាមទារនានា ដែលលើកឡើងក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការនោះមិនបានដាក់ចូលក្នុងមជ្ឈត្តការវិនិច្ឆ័យ។ ប្រសិនបើ យល់ថាសំណើនោះសមស្រប វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរសាមសិប (៣០)ថ្ងៃ។

[113] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់ ម.ជ.ម. នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០១៤, វិធាន៣៥.១ ចំណុច ខ

[114] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤១

៤. ប្រសិនបើចាំបាច់ និងដោយបានជូនដំណឹងដល់ភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចពន្យារយៈពេលដែលកំណត់សម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបកស្រាយបំភ្លឺលម្អិត ឬការធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម តាមកថាខណ្ឌទី១ និងកថាខណ្ឌទី៣ នៃមាត្រានេះ។

៥. បទបញ្ញត្តិនានានៃមាត្រា៣៩ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវយកទៅអនុវត្តសម្រាប់កែតម្រូវ ការបកស្រាយបំភ្លឺលម្អិតលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម។

ដូចនេះ មជ្ឈត្តករក៏នៅមានសិទ្ធិក្នុងការកែតម្រូវ ការបកស្រាយបំភ្លឺលម្អិតលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ទោះបីជាបានចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរួចហើយក្តី ប៉ុន្តែគឺប្រព្រឹត្តបានតែទៅលើកំហុសមួយចំនួនដូចជា កំហុសផ្នែកគណនា កំហុសខាងផ្នែកការងារលេខាធិការ និងកំហុសបោះពុម្ពនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យហាក់បីដូចជាមានភាពស្រពិចស្រពិល និងមិនមានភាពច្បាស់លាស់តែប៉ុណ្ណោះ។

ផ្នែកទី៣៖ ការប្តឹងទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

នៅពេលដែលដំណើរការមជ្ឈត្តការត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាត្រូវបានបញ្ចប់ ដោយការចេញនូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាស្ថាពរហើយនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំមានសមត្ថកិច្ចក្នុងវិវាទនេះតទៅទៀតឡើយ។ សាលាឧទ្ធរណ៍ ជាស្ថាប័នតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចបន្តពីនេះ ពោលគឺសាលាឧទ្ធរណ៍មានសមត្ថកិច្ចទៅលើការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ការប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ គឺជាការដាក់បណ្តឹងទៅកាន់តុលាការមានសមត្ថកិច្ច អំពីការមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងគោលបំណងចង់អោយតុលាការចេញនូវសេចក្តីសម្រេចបដិសេដទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ តាមរយៈភាគិណាមួយក្នុងវិវាទ។ ភាគីវិវាទក៏អាចប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងការទទួលស្គាល់ ឬជំទាស់ទៅនឹងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបានលុះណាតែភាគីវិវាទនោះបង្ហាញភស្តុតាងឬហេតុផលសមស្របនៅសាលាឧទ្ធរណ៍។

យោងតាមច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មូលហេតុដែលភាគីអាចប្តឹងបដិសេដនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទៅកាន់តុលាការនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាន មានដូចជា[115] ៖

- ភាគីមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀង បានបាត់បង់សិទ្ធិមួយចំនួនខាងផ្លូវច្បាប់ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះពុំអាចយកជាការបាន បើយោងតាមច្បាប់ដែលភាគីវិវាទបានសម្អាង ឬកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះពុំបានគោរពបញ្ញត្តិណាមួយនៃច្បាប់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[116] ។
- ភាគីវិវាទដែលដាក់ពាក្យសុំបដិសេដនេះ មិនបានទទួលដំណឹងត្រឹមត្រូវពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ឬពីដំ

[115] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤ ចំណុច ក

[116] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤, ចំណុច ក (ក.១)

ណើរការមជ្ឈត្តការ ឬភាគីនេះពុំអាចបង្ហាញពីអង្គហេតុរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធភាព[117] ។

- មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដែលទាក់ទងនឹងវិវាទនោះពុំឆ្លើយតប ឬពុំគោរពលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា។ ប្រសិនបើមានបញ្ហាដែលដាក់អោយធ្វើ មជ្ឈត្តការនោះអាចផ្តាច់ចេញពីបញ្ហាដែលមិនបានដាក់អោយមជ្ឈត្តការ ការបដិសេធអាចធ្វើទៅបានត្រង់ផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យលើបញ្ហាដែលបានដាក់អោយធ្វើមជ្ឈត្តការពីមុនមកប៉ុណ្ណោះ[118] ។
- ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬដំណើរការមជ្ឈត្តការពុំស្របនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ភាគីវិវាទ ក្នុងករណីដែលកិច្ចព្រមព្រៀងនោះស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាទេ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬដំណើរការមជ្ឈត្តខាងលើមិនស្របតាមច្បាប់នេះទេ[119] ។

ដូចនេះ មូលដ្ឋាននៃហេតុផលដែលអាចធ្វើការបដិសេធលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់មជ្ឈត្តករបានគឺមានដូចជា៖ ការបាត់បង់សិទ្ធិរបស់ភាគីខាងផ្នែកច្បាប់ ការបំពាននូវសិទ្ធិរបស់ភាគី ភាពមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ រួមទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងដែលអសុពលភាព។

ម៉្យាងវិញទៀត សាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូលក៏អាចធ្វើការបដិសេធលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់មជ្ឈត្តករបានដែរ កាលបើសាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូលបានស្វែងយល់ថា កម្មវត្ថុវិវាទនោះពុំអាចដោះស្រាយបានតាមរយៈមជ្ឈត្តការឡើយ បើយោងតាមច្បាប់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[120] ឬក៏យល់ឃើញថា មជ្ឈត្តិវិនិច្ឆ័យនោះផ្ទុយនឹងនយោបាយសាធារណៈនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[121] ។

យោងតាមច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាលាឧទ្ធរណ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាស្ថាប័នតែមួយគត់ដែលមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការសម្រេចទៅលើបណ្តឹងជំទាស់ ឬបណ្តឹងបដិសេធនេះបាន[122]។ ចំណែកឯតុលាការកំពូលជាសាលាជំនុំជម្រះក្តីចុងក្រោយ ដែលមានសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះបណ្តឹងជំទាស់របស់គូភាគីវិវាទ ដែលមានការកើតទុក្ខមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ ក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃជាការកំណត់[123] ។

ជាទូទៅ ភាគីវិវាទអាចប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមទ្រង់ទ្រាយជាបណ្តឹងបដិសេធ[124] ។ ក្នុង

[117] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤, ចំណុច ក (ក.២)
[118] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤, ចំណុច ក (ក.៣)
[119] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤, ចំណុច ក (ក.៤)
[120] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤ ចំណុច២ (ខ,ខ.១)
[121] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤ ចំណុច២,ខ,ខ.២
[122] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤២
[123] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៣
[124] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤

នីតិវិធីនៃការដាក់បណ្ដឹងបដិសេធនេះ ភាគីត្រូវដាក់ពាក្យស្នើសុំបដិសេធបាន ក្នុងអំឡុងពេល៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលភាគីសុំបដិសេធនេះទទួលបាននូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ប្រសិនបើ ហួសរយៈពេល ៣០ (សាមសិប)ថ្ងៃ នេះ ភាគីវិវាទមិនអាចដាក់ពាក្យសុំបដិសេធបានឡើយ[125] ។ ក្នុងករណីមានការកែតម្រូវ ឬ មានការបកស្រាយលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ (សំណើដែលធ្វើឡើងតាមមាត្រា៤១ នៃច្បាប់ស្ដីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា) ភាគីវិវាទអាចធ្វើការដាក់ពាក្យស្នើសុំបដិសេធបាន ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម បានដោះស្រាយលើសំណើនោះរួចរាល់[126] ។

មួយវិញទៀត ប្រសិនបើមានភាគីណាមួយធ្វើការស្នើទៅកាន់សាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូលរួមជាមួយនឹងលក្ខណៈសមស្របណាមួយនោះ សាលាឧទ្ធរណ៍ និងតុលាការកំពូលក៏អាចធ្វើការផ្អាកនូវដំណើរការបដិសេធនេះ ក្នុងរយៈពេលសមស្របមួយ។ រយៈពេលនោះនឹងត្រូវបានកំណត់ដោយសាលាឧទ្ធរណ៍និងតុលាការកំពូល ក្នុងគោលបំណងផ្ដល់ឱកាសអោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើដំណើរការមជ្ឈត្តកម្មឡើងវិញ ឬចាត់វិធានការណាមួយ តាមការយល់ឃើញរបស់វេទិកាថា អាចនឹងលុបបំបាត់មូលហេតុនៃការសុំបដិសេធនេះបាន[127] ។

ផ្នែកទី៤៖ ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ការទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក៏ដូចជាការសម្រេចទៅលើបណ្ដឹងជំទាស់ដែរ គឺជាសមត្ថកិច្ចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[128] ។ ចំណែកឯតុលាការកំពូលជាសាលាជំនុំជម្រះក្ដីចុងក្រោយ ដែលមានសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះបណ្ដឹងជំទាស់របស់គូភាគីវិវាទ ដែលមានការកើតទុក្ខមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ ក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃជាការកំណត់[129] ។ បន្ទាប់ពីមានការដាក់ពាក្យសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅសាលាឧទ្ធរណ៍រួចហើយនោះ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ជាកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវអនុវត្ត មិនថាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះបានប្រព្រឹត្តទៅនៅប្រទេសណាមួយក៏ដោយ[130] ។ ក្នុងការដាក់ពាក្យស្នើសុំអោយមានការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដែលមានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាសម្អាងនោះ ត្រូវផ្ដល់នូវច្បាប់ដើមដែលត្រឹមត្រូវពិតប្រាកដនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ រួមជាមួយនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាច្បាប់ដើមដែលមានសុពលភាព ឬសេចក្ដីថតចម្លងដែល

[125] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤ ចំណុច ៣

[126] ដូចខាងលើ (១២៧)

[127] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៤ ចំណុច ៤

[128] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤២

[129] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៣

[130] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៥ កថា១

មានការបញ្ជាក់ថាត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ដើមនោះ[131] ។ ក្នុងករណីដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងនោះធ្វើឡើងក្រៅពីភាសាខ្មែរ ភាគីត្រូវផ្តល់នូវសេចក្តីបកប្រែជាភាសាខ្មែរមួយច្បាប់ថែមទៀត ហើយអត្ថបទបកប្រែនេះក៏ត្រូវតែមានការបញ្ជាក់ថាត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ដើមផងដែរ[132] ។

ចំពោះការអនុវត្តវិញ គឺមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យមានអានុភាពលើគូភាគីក្នុងការអនុវត្តចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលត្រូវបានចេញ និងបោះត្រា[133] ។ ស្របតាមវិធានស្តីពី មជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គូភាគីវិវាទត្រូវតែអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយពុំអាចបង្អង់បានឡើយ[134]។ គូភាគីវិវាទដែលទទួលស្គាល់ថាខ្លួនគ្មានជម្រើសផ្សេង ក្រៅពីស្របទៅតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលមានអានុភាពចាប់បង្ខំ និងមិនអាចដកហូតវិញបាន ដោយគូភាគីវិវាទនោះទទួលស្គាល់ថា ខ្លួនមិនមានសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់ផ្សេងទៀតនោះ គូភាគីក៏អាចធ្វើការបោះបង់សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់របស់ខ្លួនបានផងដែរ ដរាបណាសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់នោះ អាចធ្វើការបោះបង់បានដោយមានសុពលភាព[135] ។

ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ ការជំទាស់ទៅនឹងការទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬការជំទាស់ទៅនឹងការដាក់អោយអនុវត្តនូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ គឺនៅតែអាចធ្វើបានផងដែរ មិនថាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះបានប្រព្រឹត្តទៅនៅប្រទេសណាមួយក៏ដោយ[136] ។ យោងតាមមាត្រា៤៦ នៃច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ការជំទាស់ទៅនឹងការទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬការជំទាស់ទៅនឹងការដាក់អោយអនុវត្តនូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ អាចធ្វើបានតាមរយៈទម្រង់ពីរ គឺ៖

១. អនុវត្តន៍តាមសំណើរបស់ភាគីជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយភាគីនោះផ្តល់ភស្តុតាងដល់ សាលាឧទ្ធរណ៍ថា៖

ក. ភាគីមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាដូចដែលមានសុពលភាព បានបាត់បង់សិទ្ធិមួយចំនួនខាងផ្លូវច្បាប់ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងនោះពុំអាចយកជាការបាន បើយោងតាមច្បាប់ដែលភាគីវិវាទ បានសម្អាង ឬកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាពុំបានគោរពតាមការកំណត់ណាមួយ នៃច្បាប់របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ

ខ. ភាគីដែលជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ពុំទទួលបានព័ត៌មានត្រឹមត្រូវពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ឬពីដំណើរការមជ្ឈត្តការពុំអាចបង្ហាញពីករណីរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធិភាព ឬ

[131] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៥ កថា២

[132] ដូចខាងលើ (១៣១)

[133] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វិធាន ៣៧ កថា១

[134] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វិធាន ៣៧ កថា២

[135] ដូចខាងលើ (១៣៤)

[136] ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៦

គ. មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដែលទាក់ទងនឹងវិវាទនោះពុំឆ្លើយតប ឬពុំគោរពលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬក៏បញ្ហាដែលបានសម្រេចនោះ ហួសពីក្របខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា។ ប្រសិនបើមានការសម្រេចលើបញ្ហា ដែលបានដាក់ជូនទៅអោយផ្សះផ្សាអាចផ្ដាច់ចេញពីបញ្ហាដែលពុំបានដាក់ អោយផ្សះផ្សានោះ ផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យលើបញ្ហាដែលបានដាក់ជូន អាចត្រូវគេទទួលស្គាល់ និងដាក់អោយអនុវត្ត ឬ

ឃ. ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬដំណើរការមជ្ឈត្តការពុំសមស្របជាមួយនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ភាគីវិវាទ ឬប្រសិនបើគ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះទេ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬដំណើរការមជ្ឈត្តការ គឺពុំសមស្របទៅនឹងច្បាប់នៃប្រទេសដែលការផ្សះផ្សាបានប្រព្រឹត្តទៅ ឬ

ង. មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះពុំទាន់ក្លាយជាកាតព្វកិច្ចនៅឡើយសម្រាប់ភាគីវិវាទ បើយោងតាមច្បាប់នៃប្រទេសដែលបានធ្វើសេចក្ដីសម្រេចនោះ ឬម៉្យាងទៀត មជ្ឈត្តវនិច្ឆ័យត្រូវបានបដិសេដ ឬព្យួរទុក ដោយតុលាការនៃប្រទេសដែលធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬ

២. ប្រសិនបើ សាលាឧទ្ធរណ៍រកឃើញថា៖

ក. កម្មវត្ថុនៃវិវាទនោះ ពុំអាចដោះស្រាយបានតាមការធ្វើមជ្ឈត្តការឡើយ បើយោងតាមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ

ខ. ការទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ អាចផ្ទុយនឹងមធ្យោបាយសាធារណៈ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

មួយវិញទៀត សាលាឧទ្ធរណ៍ដែលភាគីវិវាទស្នើសុំការទទួលស្គាល់ ឬការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះអាចបញ្ឈប់ការសម្រេចរបស់ខ្លួន ហើយអាចបញ្ជាអោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀតផ្ដល់ការធានាសមស្របទៅតាមសំណូមពររបស់ភាគីដែលការទទួលស្គាល់ ឬការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ប្រសិនបើមានការសុំអោយសាលាឧទ្ធរណ៍បដិសេដ ឬព្យួរទុកមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ[137] ។

[137] ច្បាប់ស្ដីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៦, មាត្រា៤៦

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មត្រូវបានចាត់ទុកថាជាដំណើរការមួយ ឬជាមធ្យោបាយមួយ ដែលបានផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនដល់គូភាគីវិវាទ ដូចជា៖ ការរក្សាបាននូវការសម្ងាត់ ទទួលបាននូវអព្យាក្រឹត្យភាពក្នុងការវិនិច្ឆ័យ សន្សំបានទាំងពេលវេលានិងការចំណាយ មជ្ឈត្តករមានជំនាញច្បាស់លាស់ក្នុងវិស័យដែលទាក់ទងនឹងវិវាទ និងមានភាពទន់ភ្លន់ក្នុងយន្តការដោះស្រាយវិវាទ ព្រមទាំងមានការទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិទៀតផង[138] ។

ទីមួយ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាយន្តការមួយដែលរក្សាបាននូវការសម្ងាត់ជូនគូភាគីវិវាទបានយ៉ាងល្អ ។ ការសម្ងាត់ត្រូវបានរក្សាបានយ៉ាងល្អ ព្រោះតែរាល់ការប្រជុំ និងសវនាការនានាក្នុងការដោះស្រាយវិវាទគឺត្រូវបានធ្វើឡើងជាលក្ខណៈឯកជន លើកលែងតែករណីដែលមានការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះរវាងគូភាគីវិវាទ[139] ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ រាល់ការកត់ត្រាផ្សេងៗ ប្រតិចារិក ឬឯកសារនានាដែលប្រើប្រាស់ក្នុងសវនាការគឺត្រូវបានរក្សាទុកជាការសម្ងាត់ជូនភាគីវិវាទផងដែរ[140] ។ សូម្បីតែការជំនុំពិភាក្សាផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក៏ត្រូវបានរក្សាទុកជាការសម្ងាត់ជូនភាគីវិវាទផងដែរ[141] ។ លើសពីនេះទៀត ក្នុងវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ក៏បានចងភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចលើបុគ្គលដែលបានចូលរួមក្នុងសវនាការ មិនថាផ្ទាល់ ឬប្រយោលនោះទេ គឺត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចរក្សាការសម្ងាត់ លើលែងតែមានការយល់ព្រមពីគូភាគីវិវាទក្នុងការបង្ហាញអង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ[142] ។ ជារួមមក ការសម្ងាត់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការត្រូវបានយ៉ាងល្អជូនភាគីក្នុងវិវាទ ដោយនៅពេលដែលយកវិវាទទៅប្រគល់ជូនមជ្ឈត្តការធ្វើការដោះស្រាយ គូភាគីអាចធ្វើការស្នើសុំទៅកាន់មជ្ឈត្តការនោះដំណើរការដោយរក្សាការសម្ងាត់ ព្រោះការរក្សាការសម្ងាត់នេះ គឺសំខាន់បំផុតសម្រាប់អាជីវករ សហគ្រាស ក្រុមហ៊ុន ក្នុងការរក្សាកេរ្តិ៍ឈ្មោះ កិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន ។

ទីពីរ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាយន្តការមួយដែលភាពទន់ភ្លន់ក្នុងយន្តការដោះស្រាយវិវាទ ពោលគឺភាគីមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការរៀបចំនីតិវិធីមជ្ឈត្តការ ។ ភាគីអាចជ្រើសរើសច្បាប់អនុវត្ត អត្តសញ្ញាណមជ្ឈត្តករ ទីកន្លែងមជ្ឈត្តការ (នៅកម្ពុជា ឬបរទេស) ភាសាមួយ ឬច្រើនដែលត្រូវប្រើប្រាស់ជាដើម ។ នៅត្រង់ចំណុចនេះ គឺបានផ្តល់ភាពងាយស្រួលយ៉ាងច្រើនដល់គូភាគីវិវាទ ពោលគឺ ភាគីវិវាទអាចបំពេញនូវអ្វីដែលខ្លួនចង់បានសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទខ្លួន។

---

[138] ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី

[139] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (វិធាន ៤៩.១)

[140] ដូចខាងលើ (ដូច១៣៩)

[141] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វិធាន ៤៩.២

[142] វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វិធាន ៤៩.៣

ទីបី គឺមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មត្រូវចាត់ទុកថាជាយន្តការមួយដែលមាន ភាពឆាប់រហ័ស ព្រោះមជ្ឈត្តករ ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យក្នុងរយៈពេលមួយដែលកំណត់ដោយគូភាគី ដែលនេះជាការឆ្លើយតប ទៅនឹងតម្រូវការដ៏ចម្បងនៃវិស័យពាណិជ្ជកម្ម ។ ពោលគឺ មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មមិនអូសបន្លាយពេលវេលាក្នុងការវិនិច្ឆ័យក្តី ដែលនាំអោយខាតពេលវេលារបស់គូភាគីវិវាទឡើយ។

ទីបួន គឺមជ្ឈត្តករក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ គឺសុទ្ធសឹងតែជាមានជំនាញច្បាស់លាស់ទាក់ទងទៅនឹងវិវាទដែលធ្វើអោយការវិនិច្ឆ័យមានភាពល្អប្រសើរ ដោយសារតែមជ្ឈត្តការនោះ អាចយល់ច្បាស់អំពីស្ថានភាព និងកាលៈទេសៈនានាជុំវិញវិវាទបានច្បាស់។

ទន្ទឹមនឹងការឆ្លងកាត់តាមការស្រាវជ្រាវ និងបកស្រាយខាងលើ ការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្ម ក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការមានច្រើនជម្រើស ប៉ុន្តែមជ្ឈត្តកម្មគឺជាជម្រើសដ៏ល្អមួយសម្រាប់ពាណិជ្ជករ ឬអ្នកវិនិយោគទុន និងអ្នកមានទំនាក់ទំនងផ្នែកពាណិជ្ជកម្មគួរធ្វើការជ្រើសរើស។ ក្នុងការដាក់វិវាទទៅកាន់មជ្ឈត្តកម្មជាអ្នកដោះស្រាយ មិនមានលក្ខខណ្ឌអ្វីអោយលំបាកស្មុគស្មាញទេ ពោលគឺ គូភាគីវិវាទគ្រាន់តែមានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាមួយរួមគ្នា ហើយមានកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងជាធុរកិច្ចទាក់ទងនឹងពាណិជ្ជកម្ម គឺអាចដាក់វិវាទនោះមកកាន់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានហើយ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានចាប់ផ្តើមបង្កើតនៅពេលដែលមានភាគីម្ខាងប្តឹងទាមទារ ទៅកាន់ភាគីម្ខាងទៀត ដែលហៅថាភាគីឆ្លើយតប តាមរយៈការដាក់នូវសេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីមជ្ឈត្តទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។ នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ គូភាគីវិវាទមានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើស ចំនួនមជ្ឈត្តករ ទីកន្លែង ពេលវេលា នីតិវិធី ច្បាប់អនុវត្ត រួមទាំងភាសាផងដែរ។ សូម្បីតែ មជ្ឈត្តករដែលចូលខ្លួនមកដោះស្រាយវិវាទ ក៏ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគូភាគីវិវាទដោផ្ទាល់ផងដែរ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នាស្របតាមច្បាប់តម្រូវ។ បន្ទាប់ពីមានការព្រមព្រៀងគ្នាលើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មហើយនោះ ការដោះស្រាយវិវាទនឹងធ្វើការចាប់ផ្តើម។

ក្រោយពីមានការវិនិច្ឆ័យលើវិវាទចប់សព្វគ្រប់ហើយ មជ្ឈត្តករនឹងចេញនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនដែល គេហៅថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដល់គូភាគីវិវាទសម្រាប់អនុវត្ត និងសម្រាប់ចងកាតព្វកិច្ចគូភាគីវិវាទផងដែរ។ សម្រាប់ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនេះដែរ មុននឹងធ្វើការសម្រេចបាន គឺត្រូវឆ្លងកាត់ការត្រួតពិនិត្យលើសេចក្តីព្រាងអំពីទម្រង់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋានជាមុនសិន ដែលជាការជៀសវាងនូវការមានកំហុសផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងទម្រង់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជា។ ក្នុងនោះដែរ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក៏អាចកែប្រែកំហុសឆ្គងរបស់ខ្លួនបានដែរ ប្រសិនបើកំហុសនោះ ជាកំហុសពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកំហុសផ្នែកគណនា កំហុសខាងផ្នែកការងារលេខាធិការ និងកំហុសបោះពុម្ព។

នៅពេលដែល ដំណើរការមជ្ឈត្តការត្រូវបានបញ្ចប់ ដោយការចេញនូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាស្ថាពរហើយនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក៏អស់សមត្ថកិច្ចក្នុងវិវាទនេះតទៅទៀតដែរ។ បន្ទាប់ពីនេះគឺ សាលាឧទ្ធរណ៍ ជាស្ថាប័នតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចបន្តពីនេះ ក្នុងការប្តឹងទាស់ ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់អោយអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ហើយតុលាការកំពូលជាអ្នកសម្រេចចុងក្រោយ ប្រសិនបើមានការកើតទុក្ខមិនសុខចិត្តពីសំណាក់ភាគីវិវាទលើសេចក្តីសម្រេចដែលចេញពីសាលាឧទ្ធរណ៍។

តាមរយៈការផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាព ក្នុងការជ្រើសរើសនូវដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលខ្លួនចង់បានជូនភាគីវិវាទរួមជាមួយនឹងការផ្តល់នូវសិទ្ធិប្តឹងបន្តទៅតុលាការ និងអត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងៗជាច្រើនដូចជាការសន្សំសំចៃថវិការ និងពេលវេលា រក្សាការសម្ងាត់ផងនោះ។ មជ្ឈត្តកម្មផ្នែកពាណិជ្ជកម្មបានបង្ហាញថា នេះគឺជាយន្តការមួយដែលគូភាគីវិវាទគួរតែជ្រើសរើស ជាជាងការរើសយកការដោះស្រាយវិវាទតាមយុត្តាធិការតុលាការដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងចំណាយពេលយូរទៀតផង។

កន្និខ្មែរ

គន្ថនិទ្ទេស

ច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត

ច្បាប់

១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី០៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧

២. ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តកការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ថ្ងៃទី០៦ ខែមិនា ឆ្នាំ២០០៦

៣. ច្បាប់ស្តីពីវិធានពាណិជ្ជកម្ម និងបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម ថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៩

៤. ច្បាប់ស្តីពីការយល់ព្រម និងការអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ចែងអំពីការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស ថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០១

៥. វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

អនុក្រឹត្យ

៦. អនុក្រឹត្យស្តីពី ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩

៧. អនុក្រឹត្យស្តីពី ការកែសម្រួលមាត្រា៥២ នៃអនុក្រឹត្យលេខ១២៤ អនក្រ.បកចុះថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីពី ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម

បទបញ្ជា

៨. បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

អន្តរជាតិ

៩. អនុសញ្ញាស្តីពី ការទទួលស្គាល់ និងការប្រតិបត្តិសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករបរទេស របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ឆ្នាំ១៩៥៨ (Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Award)

១០. ច្បាប់គម្រូនៃគណៈកម្មការអង្គការសហប្រជាជាតិទាក់ទាងនឹងច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ចុះថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៥ (UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration)

សៀវភៅ និងឯកសារផ្សេងៗ

១. ក្រមសីលធម៌សម្រាប់មជ្ឈត្តករដែលបានចុះបញ្ជី ឬប្រតិបត្តិក្រោមវិធានរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៥

២. ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី ការដោះស្រាយវិវាទក្រៅផ្លូវតុលាការ៖ រួមមាន មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ការសម្រុះសម្រួលនិងការផ្សះផ្សា របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងធនគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី

៣. ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលស្តីពី មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម របស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងធនគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី

៤. សៀវភៅសិក្សាស្តីពីទស្សនាទានសំខាន់ៗ (ដំណោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ៖ ប្រទេសកម្ពុជា របស់មេធាវី ស៊្វីរិន អ៊ែម អូស្ទើរមីឡឺរ៍) បោះពុម្ពលើកទីពីរ នៅខែមករា ឆ្នាំ២០១០

៥. ឯកសារស្តីពី វគ្គបណ្តុះបណ្តាលមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម ជំនាន់ទី២ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩

គេហទំព័រ

១. គេហទំព័រផ្លូវការរបស់ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ៖ http://ncac.org.kh

២. គេហទំព័រផ្លូវការរបស់ មជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទ៖ https://www.icdr.org/.

តារាងឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១	ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ឧបសម្ព័ន្ធទី២	វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឧបសម្ព័ន្ធទី១
ច្បាប់ស្តីពី មជ្ឈត្តការ
ពាណិជ្ជកម្ម
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៥០៦/០១០

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្សតខត្តិយា ខេមរដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៦ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

-បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរបស់ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ០៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦ ទាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី ៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាពុំមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ដើម្បី ពិនិត្យច្បាប់នេះឱ្យទាន់តាមកាលកំណត់របស់មាត្រា១១៣ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងដែលក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញប្រកាសថាស្របនឹងដ្ឋធម្មនុញ្ញតាមសេចក្តីសម្រេចលេខ ០៧៥/០០២/២០០៦ កបធ.ច ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

ច្បាប់នេះមានគោលបំណងសម្រួលដល់ការដោះស្រាយជាបន្ទាន់ តាមការផ្សះផ្សានូវវិវាទពាណិជ្ជកម្មដែលកើតមានឡើងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាស្របតាមការស្ម័គ្រចិត្តរបស់ភាគីវិវាទដើម្បីការពារសិទ្ធិនិងផលប្រយោជន៍នៃភាគីវិវាទទាំងនេះ និងដើម្បីលើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ។

ច្បាប់នេះមិនប៉ះពាល់ដល់អានុភាពគតិយុត្តិនៃច្បាប់នានាឯទៀតរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលនៅក្នុងនោះ ករណីវិវាទខ្លះផ្សះផ្សាបាន ឬ ដោះស្រាយបានតាមនីតិវិធីផ្សេងៗទៀត និងវិវាទខ្លះទៀតផ្សះផ្សាមិនបាន ។

មាត្រា ២.-

និយមន័យ និងវិធាននៃការបកស្រាយពាក្យដែលប្រើក្នុងច្បាប់នេះ :

ក- "មជ្ឈត្តការ" គឺជាការផ្សះផ្សាវិវាទដោយប្រើប្រាស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ហើយអាចស្ថិតនៅក្នុង ឬ នៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌនៃការគ្រប់គ្រងរបស់ស្ថាប័នផ្សះផ្សាអចិន្ត្រៃយ៍ ។

ខ- "វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម" គឺជាមជ្ឈត្តករមួយនាក់ ឬ មួយក្រុម ។

គ- "តុលាការ" គឺជាស្ថាប័ន ឬ អង្គការនៃប្រព័ន្ធតុលាការរបស់ប្រទេសមួយ ។

ឃ- "កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា" ជាកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងភាគីវិវាទក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការវិវាទទាំងអស់ ឬ វិវាទបែបណាមួយដែលកើតឡើង ឬ ដែលអាចកើតឡើងរវាងភាគីវិវាទនានា ដោយគោរពតាមទំនាក់ទំនងកំណត់ដោយច្បាប់ ទោះបីជាមានកិច្ចសន្យា ឬ គ្មានក៏ដោយ ។

ង-ក្រៅពីមាត្រា ៣៦ កាលណាបទប្បញ្ញត្តិនានានៃច្បាប់នេះទុកសេរីភាពឱ្យភាគីវិវាទកំណត់ពីបញ្ហាណាមួយ សេរីភាពនេះគឺរាប់បញ្ចូលទាំងសិទ្ធិរបស់ភាគីវិវាទក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យមានភាគីទី ៣ រួមបញ្ចូលទាំងស្ថាប័នមួយ ដើម្បីធ្វើការសម្រេចលើបញ្ហានោះ ។

៤

4/28

ច-ក្នុងករណីដែលបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ យោងតាមអ្វីដែលភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀង ឬ អាចនឹងព្រមព្រៀងគ្នា ឬ យោងតាមមធ្យោបាយផ្សេងទៀតនៃកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ភាគីវិវាទ កិច្ចព្រមព្រៀងនោះ ។

ឆ-ក្រៅពីមាត្រា ៣៣ (១) និងមាត្រា ៤០ (១) នៃច្បាប់នេះ កាលណាបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះយោងតាមការប្តឹងទាមទារ បទប្បញ្ញត្តិនោះក៏ត្រូវអនុវត្តចំពោះការប្តឹងទាមទារបកវិញដែរ ហើយនៅពេលដែលយោងតាមការដោះសាពីការប្តឹងទាមទារ ក៏ត្រូវអនុវត្តចំពោះការដោះសាពីការប្តឹងទាមទារបកវិញដែរ ។

ជ-មជ្ឈត្តការមានលក្ខណៈជា “អន្តរជាតិ” ក្នុងករណី :

ជ.១-ភាគីវិវាទ និងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាមានទីកន្លែងធ្វើពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងប្រទេសផ្សេងពីគ្នា ក្នុងពេលសម្រេចកិច្ចព្រមព្រៀងនោះ ឬ

ជ.២-ទីកន្លែងមួយក្នុងចំណោមទីកន្លែងខាងក្រោមនោះ ស្ថិតនៅក្រៅប្រទេសធ្វើពាណិជ្ជកម្មរបស់ភាគីវិវាទ :

-ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ : ប្រសិនបើបានកំណត់ ឬ បានយោងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ។

-ទីកន្លែងដែលកាតព្វកិច្ចសំខាន់នៃទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មបានប្រព្រឹត្តទៅ ឬ ទីកន្លែងជិតជាងគេនៃរឿងពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ ។

ជ.៣-ភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងជាក់លាក់ថា រឿងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាទាក់ទងទៅនឹងប្រទេសលើសពីមួយ ។

ជ.៤-តាមគោលបំណងក្នុងកថាខណ្ឌ (ជ) នេះ :

-ប្រសិនបើភាគីវិវាទមួយមានទីកន្លែងប្រកបពាណិជ្ជកម្មលើសពីមួយកន្លែង ទីកន្លែងដែលមានទាក់ទងជិតស្និទ្ធជាងគេបំផុតទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាគឺជាទីកន្លែងពាណិជ្ជកម្ម ។

-ប្រសិនបើភាគីវិវាទមួយមិនមានទីកន្លែងប្រកបពាណិជ្ជកម្មទេ ការយោងក្នុងច្បាប់នេះគឺទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍របស់ភាគីនោះ ។

ឈ-ពាក្យថា “ពាណិជ្ជកម្ម” ត្រូវបកស្រាយឱ្យបានទូលំទូលាយ ដើម្បីគ្របដណ្តប់លើធុរកិច្ចដែលមានប្រភេទជាពាណិជ្ជកម្ម ទោះបីជាមានកិច្ចសន្យា ឬ គ្មានកិច្ច

សន្យាក៏ដោយ ។ ធុរកិច្ចដែលមានប្រភេទជាពាណិជ្ជកម្មមានជាអាទិ៍ : កិច្ចការជំនួញដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ ឬ ការផ្លាស់ប្តូរទំនិញ ឬ សេវាផ្សេងៗ កិច្ចព្រមព្រៀងនៃការចែកចាយតំណាង ឬ ទីភ្នាក់ងារពាណិជ្ជកម្ម ការទិញ-លក់គណនីក្រុមហ៊ុន ការជួលទីតាំង ឬ សម្ភារៈវត្ថុ ការងារស្ថាបនា ការពិគ្រោះយោបល់ វិស្វកម្ម ការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណ ការវិនិយោគទុន ការផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុ ការធ្វើអាជីវកម្មធនាគារ ការធានារ៉ាប់រង កិច្ចព្រមព្រៀងធ្វើអាជីវកម្ម ឬ សម្បទាន ក្រុមហ៊ុនចំរុះ និងប្រភេទផ្សេងៗទៀតនៃសហប្រតិបត្តិការឧស្សាហកម្ម ឬ ពាណិជ្ជកម្ម និងការដឹកជញ្ជូនទំនិញ ឬ អ្នកដំណើរតាមផ្លូវអាកាស ផ្លូវទឹក ផ្លូវគោក ។

មាត្រា ៣.—

លើកលែងតែភាគីទាំងអស់បានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ :

១-លិខិតឆ្លើយឆ្លងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួល ក្នុងករណីដែលបានប្រគល់ឱ្យអ្នកទទួលដោយផ្ទាល់ដៃ ឬ ប្រគល់ដល់កន្លែងប្រកបពាណិជ្ជកម្ម ឬ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ អាសយដ្ឋានប្រៃសណីយ៍របស់អ្នកទទួល ។ ប្រសិនបើរកកន្លែងទាំងនោះមិនឃើញទេ ក្រោយពីការស្វះស្វែងរកយ៉ាងល្អិតល្អន់រួចមក លិខិតឆ្លើយឆ្លងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួលក្នុងករណីបានផ្ញើតាមរយៈលិខិតអនុសិដ្ឋ ឬ តាមមធ្យោបាយផ្សេងៗដែលផ្តល់ហេតុផលថា ពិតជាបានខំប្រឹងប្រែងប្រគល់លិខិតទៅដល់កន្លែងប្រកបពាណិជ្ជកម្ម ឬ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកទទួលដែលស្គាល់ចុងក្រោយបំផុត ។

២-បទប្បញ្ញត្តិនានាក្នុងមាត្រា ៣ នៃច្បាប់នេះ មិនយកទៅអនុវត្តលើលិខិតឆ្លើយឆ្លងក្នុងពេលដំណើរការកាត់ក្តីរបស់តុលាការទេ ។

មាត្រា ៤.—

ត្រូវបានចាត់ទុកថាបានបោះបង់សិទ្ធិជំទាស់របស់ខ្លួន ប្រសិនបើភាគីវិវាទមួយបានដឹងថាភាគីវិវាទផ្សេងទៀត អាចប្រព្រឹត្តខុសនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ឬ ពុំគោរពតាមការតម្រូវរបស់កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ប៉ុន្តែភាគីវិវាទនោះនៅតែបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការដោយមិនបានជំទាស់ទៅនឹងការមិនគោរពនោះ ហើយក្នុងករណីដែលមានចែងពីរយៈពេលកំណត់សម្រាប់ការជំទាស់ ភាគីវិវាទនោះពុំបានធ្វើការពន្យារពេលជាចាំបាច់ ។

មាត្រា ៥.-

នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ តុលាការធ្វើអន្តរាគមន៍បានតែក្នុងករណីទាំងឡាយណាដែលច្បាប់នេះបានចែង ។

មាត្រា ៦.-

មុខងារផ្សេងៗដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៩ កថាខណ្ឌទី ៣, ៤ និង ៥ មាត្រា ២១ កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ២២ មាត្រា ២៤ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវបំពេញដោយតុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តកការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ។

ជំពូកទី ២
កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា

មាត្រា ៧.-

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សារួមមានខចែងស្តីពីមជ្ឈត្តការដែលបានចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យា ឬ ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក ។

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាត្រូវសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ ដែលហៅថាកិច្ចព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ គឺជាកិច្ចព្រមព្រៀងដែលស្ថិតនៅក្នុងឯកសារចុះហត្ថលេខាដោយភាគីវិវាទ ឬ ដែលស្ថិតនៅក្នុងការផ្ញើរលិខិតស្នាម ឬ មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍តាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច ដែលផ្តល់កំណត់ត្រាបញ្ជាក់ពីការព្រមព្រៀងគ្នា ឬ ដែលស្ថិតនៅក្នុងការប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកនូវពាក្យទាមទារ ឬ ពាក្យដោះសាដែលក្នុងនោះ ភាគីវិវាទមួយបានទាមទារ ហើយមិនត្រូវបានបដិសេធដោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ។ សេចក្តីយោងក្នុងកិច្ចសន្យា និង ឯកសារមួយដែលមានប្រការស្តីពីមជ្ឈត្តការអាចក្លាយជាកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាបាន ល្គឹកណាកិច្ចសន្យានោះសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយសេចក្តីយោងនោះគឺជាប្រការដែលក្លាយជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា ៨.-

នៅពេលដោះស្រាយបណ្តឹងវិវាទ តុលាការដែលទទួលដោះស្រាយវិវាទដែលជាកម្ម-វត្ថុកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ត្រូវបញ្ជូនភាគីវិវាទទៅធ្វើមជ្ឈត្តការ ប្រសិនបើមានសំណើពីភាគីវិវាទមួយ លើកលែងតែតុលាការនោះរកឃើញថាកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ឬ មិនអាចអនុវត្តបាន ។

ទោះបីជាមានបណ្តឹងទាមទារទៅតុលាការដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏ដំណើរការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចាប់ផ្តើម ឬ បន្តដំណើរការបានតទៅទៀត ហើយតុលាការត្រូវបង្វែរសមត្ថកិច្ចជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មវិញ ដោយរង់ចាំការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។

មាត្រា ៩.-

នៅមុនពេល ឬ ក្នុងពេលកំពុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ការធ្វើសំណូមពររបស់ភាគីវិវាទមួយទៅតុលាការឱ្យផ្តល់វិធានការបណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីការពារ និងការផ្តល់នូវវិធានការទាំងនោះដោយតុលាការពុំមានវិសមិតភាពជាមួយកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាឡើយ ។

ជំពូកទី ៣

មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម

មាត្រា ១០.-

ត្រូវបានបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការមួយឯករាជ្យ នៅក្រោមការឧបត្ថម្ភរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ។ គោលបំណងនៃមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការគឺ :

១-ជម្រុញការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈការផ្សះផ្សានៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

២-បង្កើតរចនាសម្ព័ន្ធ និងវិធានចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់គ្រងរឿងមជ្ឈត្តការនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅពេលដែលកិច្ចព្រមព្រៀងជាក់ច្បាស់មួយនៃភាគីវិវាទ ដាក់វិវាទទៅមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ

៣-ធានាឱ្យមជ្ឈត្តការនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានគុណភាពខ្ពស់ ។ គោល

9/28K

បំណងនេះរួមបញ្ចូលការកំណត់ស្តង់ដាសម្រាប់លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ ។

មាត្រា ១១.-

រូបវន្តបុគ្គលមានសញ្ជាតិខ្មែរ ឬ បរទេសដែលជាមជ្ឈត្តករត្រូវចុះបញ្ជីនៅមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ។ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការមានភារកិច្ចកំណត់ពីលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ ហើយត្រូវធ្វើសេចក្តីប្រកាសជាសាធារណៈនូវបញ្ជីឈ្មោះមជ្ឈត្តករជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។ បញ្ជីនេះមិនមានលក្ខណៈដាច់ណាត់ទេ ភាគីវិវាទអាចជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករក្រៅពីបញ្ជីក៏បាន ។

មាត្រា ១២.-

អាចសុំចូលជាសមាជិកមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការបាន រូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលដូចខាងក្រោម :

-រូបវន្តបុគ្គលជាមជ្ឈត្តករដែលបានចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ

-សភាពាណិជ្ជកម្ម

-គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-រាល់សមាគមដែលប្រមូលផ្តុំពាណិជ្ជករ ឧស្សាហករ អាជីវករ និង សេវាករ ។

សំណើសុំចូលជាសមាជិកមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ត្រូវបានពិនិត្យដោយក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិនៃមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការដែលមានចំនួនមិនលើសពីប្រាំពីរ (៧) នាក់ ។ សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិមានអាណត្តិរយៈពេលបី (៣) ឆ្នាំ ហើយអាចឈរឈ្មោះបន្តមួយអាណត្តិទៀតបាន ។

មាត្រា ១៣.-

សភាពាណិជ្ជកម្មអាចរៀបចំមជ្ឈមណ្ឌលមជ្ឈត្តកម្មមួយនៅភ្នំពេញ ។ រាល់សមាគមដែលប្រមូលផ្តុំពាណិជ្ជករ ឧស្សាហករ អាជីវករ និងសេវាករ អាចបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលមជ្ឈត្តកម្មរបស់ខ្លួនដោយឡែកសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទរវាងសមាជិក និងរវាងសមាជិកជាមួយអ្នកដទៃ ។

7/28 ku

មាត្រា ១៤.-

មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ត្រូវគ្រប់គ្រងដោយ :

-មហាសន្និបាត

-ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ ។

ភារកិច្ចសំខាន់ៗរបស់មហាសន្និបាតមាន :

-ប្រជុំមួយដង ឬ ពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ តាមការអញ្ជើញរបស់ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ឬ តាមសំណើរបស់សមាជិកភាគច្រើននៃក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ ។

-ជ្រើសតាំងក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ

-ពិនិត្យរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ

-សម្រេចលើស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ

-កំណត់សោហ៊ុយ ដែលជាតម្លៃនៃការធ្វើមជ្ឈត្តការ

-ពិនិត្យសម្រេចលើរាល់សំណើកែប្រែលិខិតបទដ្ឋានដែលទាក់ទងដល់ដំណើរការមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ និងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ។

-បំពេញភារកិច្ចផ្សេងទៀត ដែលកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ។

មាត្រា ១៥.-

មហាសន្និបាតរួមប្រជុំដោយសមាជិកជារូបវន្តបុគ្គល និងតំណាងមួយរូបរបស់សមាជិកជានីតិបុគ្គលនិមួយៗ ។

មាត្រា ១៦.-

សមាសភាពក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងក្នុងចំណោមសមាជិកដោយមហាសន្និបាត ។ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិ គឺជាប្រធានរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការ ។

10/28R

មាត្រា ១៧.–

ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

ជំពូកទី ៤
សមាសភាពនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

មាត្រា ១៨.–

ភាគីវិវាទមានសិទ្ធិកំណត់ចំនួនមជ្ឈត្តករនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។ មជ្ឈត្តករត្រូវមានចំនួនសេស ។

បើគ្មានការកំណត់ពីភាគីវិវាទទេ មជ្ឈត្តករត្រូវមានចំនួនបី (៣) នាក់ ។

មាត្រា ១៩.–

ការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករត្រូវអនុវត្តតាមបែបបទដូចខាងក្រោម :

១-មិនត្រូវបដិសេធជនណាម្នាក់មិនឱ្យធ្វើមជ្ឈត្តករ ដោយសារមូលហេតុនៃសញ្ជាតិរបស់គេឡើយ លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ។

២-ភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីនៃការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយ (១) នាក់ ឬ ច្រើននាក់ យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិក្នុងកថាខណ្ឌទី ៤ និងកថាខណ្ឌទី ៥ នៃមាត្រានេះ ។

៣-ករណីមិនបានព្រមព្រៀងពីនីតិវិធីនេះ :

ក-ក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការដែលមានមជ្ឈត្តករបី (៣) នាក់ ភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករមួយ (១) នាក់ ហើយមជ្ឈត្តករទាំងពីរនាក់នេះ ត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករទីបី ។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយពុំបានជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ ក្រោយពេលទទួលសំណើជ្រើសតាំងពីភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករទាំងពីរ (២) នាក់ ពុំបានព្រមព្រៀងលើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករទីបីក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ ក្រោយពីត្រូវបានគេជ្រើសតាំងរួចមក តុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជ-

កម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករទី ៣ តាមការស្នើសុំនៃភាគីវិវាទណាមួយ ។

ខ-ក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការដែលមានមជ្ឈត្តករតែមួយនាក់ ប្រសិនបើភាគីវិវាទមិនអាចព្រមព្រៀងលើការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករទេនោះ តុលាការ (តុលាការ ពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះត្រូវជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករតាមសំណូមពររបស់ភាគីវិវាទណាមួយ ។

៤-តាមនីតិវិធីជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករ ដែលបានព្រមព្រៀងដោយភាគីវិវាទភាគីវិវាទណាក៏ដោយ អាចធ្វើសំណូមពរទៅតុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះឱ្យចាត់វិធានការចាំបាច់ ក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោម :

ក-ភាគីវិវាទមួយមិនបានប្រតិបត្តិតាមការតម្រូវក្នុងនីតិវិធី ឬ

ខ-ភាគីវិវាទ ឬ មជ្ឈត្តករពីរ (២) នាក់ មិនអាចឈានដល់ការព្រមព្រៀងដូចដែលគេរំពឹងទុកតាមនីតិវិធីនេះ ឬ

គ-ភាគីទីបី ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងស្ថាប័នមួយផង មិនបានអនុវត្តតួនាទីណាមួយដូចដែលបានប្រគល់ឱ្យក្នុងនីតិវិធីនោះ ។ មាត្រានេះ មិនត្រូវបានយកមកអនុវត្តទេ ប្រសិនបើការព្រមព្រៀងស្តីពីនីតិវិធីជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករមានចែងពីវិធីផ្សេងទៀតសម្រាប់ធានាដល់ការជ្រើសតាំងនោះ ។

៥-ការជ្រើសតាំងរបស់តុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះ លើបញ្ហាណាមួយតាមកថាខណ្ឌទី ៣ ឬ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រានេះ គឺជាការសម្រេចដែលមិនអាចតវ៉ាបានឡើយ ។ នៅក្នុងការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ តុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវពិចារណាពីលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករដែលបានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ភាគីវិវាទ ដើម្បីធានាដល់ការជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករដែលឯករាជ្យ និងមិនលម្អៀង ។ ក្នុងករណីមានមជ្ឈត្តករតែមួយនាក់

12/28

ឬ មានមជ្ឈត្តករទីបី នៅក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការដែលមានលក្ខណៈអន្តរជាតិ តុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវពិនិត្យលទ្ធភាពជ្រើសតាំងមជ្ឈត្តករដែលមានសញ្ជាតិផ្សេងពីសញ្ជាតិរបស់ភាគីវិវាទ ដូចមានចែងក្នុងចំណុច ១ នៃមាត្រា ១៩ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ២០.-

បុគ្គលម្នាក់ដែលត្រូវគេជ្រើសតាំងជាមជ្ឈត្តករ ត្រូវបង្ហាញពីលក្ខណៈពិសេសដែលអាចបង្កឱ្យមានការសង្ស័យពីភាពមិនលម្អៀង ឬ ពីភាពឯករាជ្យរបស់ខ្លួន ចាប់ពីពេលដែលត្រូវគេជ្រើសតាំងមក រហូតដល់ពេលបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ។ មជ្ឈត្តករត្រូវបង្ហាញពីលក្ខណៈពិសេសទាំងនោះឱ្យភាគីវិវាទបានដឹង ដោយគ្មានពន្យារពេល លើកលែងតែភាគីវិវាទបានដឹងពីលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់មជ្ឈត្តករនោះរួចហើយ ។

មជ្ឈត្តករម្នាក់អាចត្រូវជំទាស់តែក្នុងករណីដែលកើតមានការសង្ស័យពីលក្ខណៈពិសេសដែលប៉ះពាល់ដល់ភាពមិនលម្អៀង ឬ ភាពឯករាជ្យរបស់ខ្លួន ឬ នៅពេលដែលខ្លួនមិនមានលក្ខណៈសម្បត្តិដូចដែលភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀង ។ ភាគីវិវាទមួយអាចជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តករដែលខ្លួនបានជ្រើសតាំង ឬ បានចូលរួមជ្រើសតាំងតែក្នុងករណីដែលមូលហេតុនៃការជំទាស់នោះត្រូវបានដឹងក្រោយពេលជ្រើសតាំងរួចប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២១.-

ភាគីវិវាទដែលមានបំណងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ត្រូវអនុវត្តតាមនីតិវិធីដូចខាងក្រោម :

១-ភាគីវិវាទ អាចព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីនៃការជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តករដោយអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ក្នុងមាត្រានេះ ។

២-ក្នុងករណីគ្មានការព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីនៃការជំទាស់នេះ ភាគីវិវាទមួយដែលមានបំណងជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តករ ត្រូវធ្វើលិខិតតវ៉ាបញ្ជាក់មូលហេតុពីការជំទាស់នោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅកាន់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ក្នុងរយៈពេលដប់ប្រាំ (១៥) ថ្ងៃ ក្រោយពេលបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬ ក្រោយពេលបានដឹងពីលក្ខណៈពិសេស ដូចចែងក្នុងមាត្រា ២០ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចលើការជំទាស់ លើកលែងតែមជ្ឈត្តករដែល

13/28

គេជំទាស់នោះ ដកខ្លួនចេញពីមុខតំណែង ឬ លើកលែងតែភាគីវិវាទមួយទៀតបានឯកភាពនឹងការជំទាស់នោះ ។

៣-ប្រសិនបើការជំទាស់ដែលត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីដែលព្រមព្រៀងដោយភាគីវិវាទ ឬ តាមនីតិវិធីក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះពុំបានសម្រេចទេនោះ ភាគីជំទាស់អាចស្នើសុំឱ្យតុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះធ្វើការសម្រេចចុងក្រោយលើការជំទាស់ ក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងបដិសេធការជំទាស់ ។ ក្នុងពេលរង់ចាំការសម្រេចរបស់តុលាការលើសំណើជំទាស់នេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងនោះមានទាំងមជ្ឈត្តករដែលត្រូវគេជំទាស់ផងអាចបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការ ហើយអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចបាន ។

មាត្រា ២២.-

ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករម្នាក់ពុំអាចបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនបានដោយមូលហេតុខាងច្បាប់ ឬ មូលហេតុជាក់ស្តែងណាមួយ ឬ មូលហេតុដទៃទៀតក្នុងរយៈពេលមួយសមស្របនោះ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករនោះត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមជ្ឈត្តករនោះដកខ្លួនចេញពីមុខតំណែង ឬ ដោយភាគីវិវាទឯកភាពបញ្ចប់អាណត្តិនោះ ។ ផ្ទុយពីនេះ បើនៅតែមានភាពខ្វែងគ្នាស្តីពីមូលហេតុណាមួយ ក្នុងចំណោមមូលហេតុទាំងនេះ ភាគីណាក៏ដោយអាចស្នើសុំឱ្យតុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាកាកំពូល) ឬ មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះធ្វើការសម្រេចចុងក្រោយពីការបញ្ចប់អាណត្តិនោះ ។

តាមមាត្រានេះ ឬ មាត្រា ២១ កថាខណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់នេះ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករម្នាក់ដកខ្លួនចេញពីមុខតំណែង ឬ ប្រសិនបើភាគីមួយឯកភាពចំពោះការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករនោះ ហេតុការណ៍នេះមិនបណ្តាលឱ្យមានការទទួលយកជាការបាននូវមូលហេតុណាមួយដែលចែងក្នុងមាត្រានេះ ឬ មាត្រា ២០ កថាខណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់នេះឡើយ ។

14/28

មាត្រា ២៣.-

ក្នុងករណីដែលអាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករម្នាក់ត្រូវបញ្ចប់តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២១ ឬ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់នេះ មជ្ឈត្តករជំនួសនឹងត្រូវជ្រើសតាំងស្របតាម វិធាននៃមាត្រា ១៩ នៃច្បាប់នេះ ។

ជំពូកទី ៥
សមត្ថកិច្ចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

មាត្រា ២៤.-

សមត្ថកិច្ចរបស់វេទិការមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់ដូចខាងក្រោម :

១-វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចសម្រេចទៅតាមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងនោះមានការជំទាស់នានាដែលទាក់ទងនឹងអត្ថិភាព ឬ សុពលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ។ សម្រាប់គោលដៅនេះ ខចែងស្តីពីការផ្សះផ្សាដែលបង្កើតបានជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យា ត្រូវចាត់ទុកថាជាកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក ដែលមិនទាក់ទិនទៅនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌដទៃទៀតក្នុងកិច្ចសន្យាឡើយ ។ ការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលចាត់ទុកកិច្ចសន្យាថាមោឃៈ និងអសារឥតការមិននាំអោយខចែងស្តីពីការផ្សះផ្សានោះបាត់សុពលភាពឡើយ ។

២-ទឡ្ហីករណ៍ដែលបញ្ជាក់ថា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំមានអំណាចធ្វើមជ្ឈត្តការនោះត្រូវបង្ហាញឱ្យឃើញមុនការដាក់ជូនពាក្យដោះសា ។ មិនត្រូវហាមឃាត់ភាគីវិវាទមួយមិនឱ្យលើកឡើងពីទឡ្ហីករណ៍បែបនេះ ដោយសារតែភាគីនោះបានតែងតាំង ឬ បានចូលរួមតែងតាំងមជ្ឈត្តករឡើយ ។ ទឡ្ហីករណ៍ដែលបញ្ជាក់ថា ក្របខ័ណ្ឌជំលោះដែលមានកំរិតហួសពីក្របខ័ណ្ឌនៃសមត្ថកិច្ចរបស់វេទិការមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបង្ហាញភ្លាមៗនៅពេលដែលបញ្ហាហួសក្របខ័ណ្ឌសមត្ថកិច្ចនេះ ត្រូវបានគេលើកឡើងក្នុងពេលធ្វើមជ្ឈត្តការ ។ ក្នុងចំណោមករណីទាំងពីរ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចទទួលយកទឡ្ហីករណ៍ ដែលលើកឡើងក្រោយរយៈពេលកំណត់ ប្រសិនបើពិចារណាឃើញថា ការយឺតយ៉ាវនេះមានភាពត្រឹមត្រូវ ។

៣-វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើទឡ្ហីករណ៍ដូចចែងក្នុងកថាខណ្ឌ

5/28/h

ទី ២ នៃមាត្រានេះ ដោយចាត់ទុកថាជាបញ្ហាដំបូង ឬ ថាជាការសម្រេចតាមជាក់ស្តែង ។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មចាត់ទុកថាជាបញ្ហាដំបូងដែលខ្លួនមានអំណាចសម្រេចនោះ ភាគីណាក៏ដោយ ក៏អាចធ្វើសំណើទៅតុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះ ឱ្យសម្រេចចុងក្រោយលើបញ្ហានេះក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ ក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពីការសម្រេចនោះរបស់វេទិកា ។ ការសម្រេចរបស់តុលាការក្នុងរឿងនេះគឺជាការសម្រេចដែលមិនអាចតវ៉ាបាន ។ ក្នុងពេលរង់ចាំការសម្រេចពីតុលាការនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងអាចធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបាន ។

មាត្រា ២៥.-

តាមការស្នើសុំរបស់ភាគីវិវាទមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបង្គាប់ឱ្យភាគីណាមួយចាត់វិធានការបណ្តោះអាសន្នទៅតាមការចាំបាច់ទាក់ទិននឹងកម្មវត្ថុវិវាទ វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងពីនេះ ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវឱ្យភាគីវិវាទណាមួយបង់ប្រាក់ធានាសមស្របសម្រាប់វិធានការនេះ ។

ជំពូកទី ៦

ដំណើរការនៃនីតិវិធីមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ២៦.-

ភាគីវិវាទត្រូវបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ស្មើៗគ្នា និងត្រូវបានផ្តល់ឱកាសពេញលេញ ដើម្បីបង្ហាញពីរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនរួមទាំងសិទ្ធិតែងតាំងជនណាម្នាក់ឱ្យធ្វើជាតំណាងរបស់ខ្លួនបាន ។

មាត្រា ២៧.-

ភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀង ឬ មិនព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវអនុវត្តដើម្បីចាត់ចែងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ។

16/28

ក្នុងករណីគ្មានការព្រមព្រៀងពីនីតិវិធីនេះទេ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចាត់ចែងការធ្វើមជ្ឈត្តការទៅតាមបែបបទណាដែលវេទិកាយល់ឃើញថាសមស្រប ដោយអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។ អំណាចដែលត្រូវបានប្រគល់ឱ្យទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មរួមមានអំណាចក្នុងការកំណត់ពីភាពយកជាការបាននៃភស្តុតាងណាមួយ ។

មាត្រា ២៨.-

ភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងពីទីកន្លែងមជ្ឈត្តការ ។ ក្នុងករណីមិនបានព្រមព្រៀងពីទីកន្លែងទេ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់ទីតាំងដោយគិតគូរពីលក្ខណៈពិសេសនៃវិវាទ ក្នុងនោះត្រូវមានការឯកភាពពីភាគីវិវាទផង ។

ថ្វីបើមានបទប្បញ្ញត្តិក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចប្រជុំនៅកន្លែងណាមួយដែលសមស្របក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ក្នុងបំណងពិគ្រោះយោបល់ក្នុងចំណោមសមាជិករបស់វេទិកា ស្តាប់សាក្សី ស្តាប់អ្នកជំនាញការ ស្តាប់ភាគីវិវាទ ឬ ធ្វើអធិការកិច្ចលើសម្ភារៈ កម្មសិទ្ធិ ឬ ឯកសារដទៃទៀត ។

មាត្រា ២៩.-

ដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលទាក់ទងនឹងវិវាទណាមួយ ចាប់ផ្តើមឡើងនៅថ្ងៃនៃកាលបរិច្ឆេទ ដែលភាគីឆ្លើយតបបានទទួលសំណើសុំឱ្យធ្វើមជ្ឈត្តការ វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ។

មាត្រា ៣០.-

ភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងលើភាសាណាមួយ ឬ លើសពីមួយ ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការធ្វើមជ្ឈត្តការ ។ ក្នុងករណីគ្មានការឯកភាពលើភាសាទេ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់ភាសាណាមួយ ឬ លើសពីមួយសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបង្គាប់ឱ្យមានការបកប្រែភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារ ភស្តុតាង ដោយប្រើប្រាស់ភាសាណាមួយ ឬ លើសពីមួយ ដែលបានឯកភាពដោយភាគីវិវាទ ឬ ដែលបានកំណត់ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។

17/28

មាត្រា ៣១.-

នៅក្នុងរយៈពេលដែលឯកភាពដោយភាគីវិវាទ ឬ កំណត់ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អ្នកប្តឹងទាមទារត្រូវបញ្ជាក់ពីអង្គហេតុ ដើម្បីគាំទ្រការទាមទាររបស់ខ្លួនព្រមទាំងបញ្ជាក់ពីចំណុចជាក់លាក់នៃបញ្ហា និងសំណងការខូចខាតដែលត្រូវទាមទារ ហើយភាគីឆ្លើយតបត្រូវឆ្លើយបញ្ជាក់ពីការដោះសាលើចំណុចទាំងនេះ វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងថា ក្នុងបណ្តឹងទាមទារ ឬ ការដោះសា ត្រូវបញ្ជាក់ផ្សេងពីនេះ ។ ភាគីវិវាទអាចភ្ជាប់ឯកសារទាំងអស់ដែលយល់ថាទាក់ទងនឹងពាក្យបណ្តឹងទាមទារ ឬ ពាក្យដោះសា ឬ អាចបន្ថែមការយោងលើឯកសារ ឬ ភស្តុតាងដទៃទៀត ដែលភាគីទាំងនោះត្រូវដាក់ជូនវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។

វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ភាគីវិវាទមួយអាចសុំកែសម្រួល ឬ បំពេញបន្ថែមលើពាក្យបណ្តឹងទាមទារ ឬ ពាក្យដោះសាររបស់ខ្លួនបាន ក្នុងពេលកំពុងដំណើរការធ្វើមជ្ឈត្តការ លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ការសុំពន្យារពេលដើម្បីកែសម្រួលនេះពុំមានលក្ខណៈសមស្រប ។

មាត្រា ៣២.-

លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចថា តើត្រូវធ្វើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ដើម្បីបង្ហាញពីភស្តុតាង ឬ ទឡ្ហីករណ៍ផ្ទាល់មាត់ ឬ ក៏ត្រូវដំណើរការមជ្ឈត្តការដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃឯកសារ ឬ លិខិតស្នាមដទៃទៀត ។ ក៏ប៉ុន្តែបើមានសំណើពីភាគីវិវាទមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវរៀបចំសវនាការបែបនេះ ក្នុងដំណាក់កាលសមស្របណាមួយនៃមជ្ឈត្តការ វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានឯកភាពថា មិនត្រូវធ្វើសវនាការ ។

ត្រូវជូនដំណឹងឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ជាមុនដល់ភាគីវិវាទស្តីពីសវនាការ ឬ ក៏ការប្រជុំណាមួយរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានគោលបំណងធ្វើអធិការកិច្ចលើសម្ភារៈ ទំនិញ ទ្រព្យសម្បត្តិ និងឯកសារដទៃទៀត ។

រាល់សេចក្តីថ្លែង ឯកសារ ឬ ព័ត៌មានដទៃទៀត ដែលភាគីវិវាទមួយផ្តល់ជូនវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ក៏ត្រូវបញ្ជូនទៅឱ្យភាគីវិវាទម្ខាងទៀតដែរ ។ របាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញការ ឬ

ឯកសារភស្តុតាងណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចយកជាសំអាង ដើម្បីធ្វើការសម្រេច ក៏ត្រូវបញ្ជូនជាដំណឹងឱ្យភាគីវិវាទដែរ ។

មាត្រា ៣៣.-

វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ហើយបើគ្មានការបង្ហាញមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ :

១-វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ក្នុងករណីដែលអ្នកប្តឹងពុំមានបញ្ជាក់លើពាក្យបណ្តឹងទាមទាររបស់ខ្លួនតាមមាត្រា ៣១ នៃ កថាខណ្ឌទី ១ នៃច្បាប់នេះ ។

២-បើភាគីឆ្លើយតបពុំអាចផ្តល់សេចក្តីដោះសាររបស់ខ្លួនដូចចែងក្នុងមាត្រា ៣១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ នៃច្បាប់នេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការដោយពុំចាត់ទុកការខកខាននេះថា ជាការទទួលស្គាល់ពាក្យចោទប្រកាន់របស់ភាគីប្តឹងទាមទារឡើយ ។

៣-បើភាគីវិវាទណាមួយពុំបានបង្ហាញមុខនៅសវនាការ ឬ ពុំបានផ្តល់ឯកសារភស្តុតាង វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបន្តដំណើរការ ហើយធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយផ្អែកលើភស្តុ-តាងដែលមាននៅចំពោះមុខ ។

មាត្រា ៣៤.-

វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាច :

១-តែងតាំងអ្នកជំនាញការម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដើម្បីរាយការណ៍ឱ្យខ្លួនស្តីពីបញ្ហាជាក់លាក់នានា ដែលកំណត់ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។

២-តម្រូវឱ្យភាគីវិវាទមួយផ្តល់ព័ត៌មាន ឬ ឯកសារ ឬ អនុញ្ញាតឱ្យអ្នកជំនាញការពិនិត្យលើឯកសារ សម្ភារៈដែលសមស្របផ្សេងៗដែលទាក់ទងដល់ការធ្វើអធិការកិច្ចរបស់អ្នកជំនាញការ ។

វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ប្រសិនបើមានភាគីវិវាទមួយស្នើសុំ ឬ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាចាំបាច់ អ្នកជំនាញការបន្ទាប់ពីបានបង្ហាញរបាយការណ៍ផ្ទាល់មាត់ ឬ លាយលក្ខណ៍អក្សររួចហើយ ត្រូវចូលរួមក្នុងសវនាការដែលក្នុងឱកាសនោះ ភាគីវិវាទអាចលើកសំណួរ និងអញ្ជើញជំនាញការផ្សេងទៀត ក្នុងនាមជាសាក្សី ដើម្បីបញ្ជាក់ពីចំណុចជាក់លាក់នៃជម្លោះ ។

មាត្រា ៣៥.-

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬ ភាគីវិវាទមួយដោយបានការឯកភាពពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចស្នើសុំជំនួយពីតុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬ តុលាការកំពូល) ក្នុងការត្រួតពិនិត្យភស្តុតាង ។ តុលាការ (តុលាការពាណិជ្ជកម្ម ឬ សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូល) អាចអនុវត្តតាមសំណើនេះនៅក្នុងវង្វង់សមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន និងដោយអនុលោមតាមវិធានស្តីពីការត្រួតពិនិត្យភស្តុតាង ។

ជំពូកទី ៧
ការធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម
និងការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ៣៦.-

ក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវ :

១-សម្រេចពីវិវាទមួយទៅតាមវិធាននៃច្បាប់ ដែលជ្រើសរើសដោយភាគីវិវាទ និងដែលអនុវត្តបានចំពោះកម្មវត្ថុនៃវិវាទនេះ ។ ការកំណត់យកច្បាប់ ឬ ប្រព័ន្ធច្បាប់នៃប្រទេសណាមួយដែលត្រូវយកទៅបកស្រាយ គឺមិនត្រូវបកស្រាយដោយសំអាងលើភាពផ្ទុយគ្នានៃច្បាប់ ឬវិធាននៃច្បាប់នោះឡើយ វៀរលែងតែមានការបញ្ជាក់ផ្សេងពីនេះ ។

២-ប្រើប្រាស់ច្បាប់ណាដែលយល់ថាអាចអនុវត្តបាន ក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទមិនបានធ្វើការកំណត់លើប្រព័ន្ធច្បាប់ទេនោះ ។

៣-ធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្របតាមសមធម៌ ឬ តាមការស្រុះស្រួលតែក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទអនុញ្ញាតច្បាស់លាស់ឱ្យធ្វើដូច្នោះ ។

៤-ធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យឱ្យស្របតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃកិច្ចសន្យា និងត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរដល់ទម្លាប់ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលអនុវត្តបានចំពោះមុខជំនួញនោះ ។

20/28h/

មាត្រា ៣៧.-

ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលមានមជ្ឈត្តករលើសពីមួយនាក់ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវធ្វើឡើងតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀបនៃមជ្ឈត្តករ ដែលជាសមាជិកនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។

មាត្រា ៣៨.-

មុនពេលចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការផ្លូវការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវពិភាក្សាជាមួយភាគីវិវាទ ដើម្បីស្វែងរកលទ្ធភាពនៃការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្តរបស់ភាគី :

១-ប្រសិនបើភាគីវិវាទព្រមដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវជួយភាគីវិវាទទៅតាមបែបបទដែលសមស្រប ។

២-ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានស្រុះស្រួលគ្នាមុនពេលចាប់ផ្តើម ឬ ក្នុងពេលកំពុងធ្វើមជ្ឈត្តការជាផ្លូវការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ចប់ដំណើរការ ។ ប្រសិនបើមានការស្នើសុំពីភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកត់ត្រាទុកការដោះស្រាយនោះ ក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។

៣-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលផ្អែកលើការស្រុះស្រួល ត្រូវធ្វើឡើងតាមបទប្បញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់នេះ ហើយត្រូវបញ្ជាក់ថាជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ។ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនេះមានលក្ខណៈ និង ឥទ្ធិពលដូចមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដទៃទៀតដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើដោយផ្អែកលើភាពជាក់ស្តែងនៃវិវាទដែរ ។

មាត្រា ៣៩.-

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវមានទ្រង់ទ្រាយ និងខ្លឹមសារដូចខាងក្រោម :

១-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមជ្ឈត្តករ ។ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលមានមជ្ឈត្តករលើសពីមួយនាក់ ហត្ថលេខារបស់សមាជិកភាគច្រើនក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចាត់ទុកថាគ្រប់គ្រាន់ ល្គឹកណាមានការបញ្ជាក់ពីមូលហេតុដែលមជ្ឈត្តករដទៃទៀតមិនបានចុះហត្ថលេខា ។

២-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបញ្ជាក់ពីមូលហេតុនានាដែលបានយកមកធ្វើជាគោលបង្អែក វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នាថាមិនចាំបាច់បញ្ជាក់ពីមូលហេតុទេ ឬ វៀរលែងតែ

21/284

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលផ្អែកលើការស្រុះស្រួលរបស់ភាគី ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៣៨ នៃច្បាប់នេះ ។

៣-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបញ្ជាក់ពីសោហ៊ុយចំណាយក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការ ដែលភាគីវិវាទមានចំណែកត្រូវចេញ ក្នុងនោះមានប្រាក់កម្រៃសម្រាប់មជ្ឈត្តករនិងការចំណាយផ្សេងៗ ដែលបានបម្រុងទុកជាមុន ដោយអនុលោមតាមបែបបទដែលព្រមព្រៀងដោយភាគីវិវាទ ឬ អនុលោមតាមការយល់សមស្របរបស់មជ្ឈត្តករ ប្រសិនបើគ្មានការព្រមព្រៀងដោយភាគីទេ ។ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យអាចចែងផងដែរពីសោហ៊ុយចំណាយសមស្របសម្រាប់ការពិគ្រោះច្បាប់ដែលត្រូវសងទៅឱ្យភាគីឈ្នះ ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងដូច្នោះ ឬ មជ្ឈត្តករយល់ថាសមស្រប ។

៤-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវចែងពីកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងផ្ទុះផ្សាដូចកំណត់ក្នុងមាត្រា ២៨ កថាខណ្ឌទី ១ នៃច្បាប់នេះ ។ ត្រូវចាត់ទុកទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្ត-វិនិច្ឆ័យ ។

៥-បន្ទាប់ពីធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរួចហើយ អត្ថបទចម្លងនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ដែលចុះហត្ថលេខាដោយមជ្ឈត្តករតាមបែបបទក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ត្រូវបញ្ជូនទៅឱ្យភាគីវិវាទនីមួយៗ ។

មាត្រា ៤០.-

ដំណើរការមជ្ឈត្តការត្រូវបញ្ចប់ដោយធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាស្ថាពរ ឬ ដោយដីកាបង្គាប់របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មស្របតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មចេញដីកាបង្គាប់ដើម្បីបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ នៅក្នុងករណីដែល:

១-ភាគីប្តឹងទាមទារដកពាក្យទាមទាររបស់ខ្លួន វៀរលែងតែភាគីឆ្លើយតបធ្វើការជំទាស់នឹងការដកពាក្យនោះ ហើយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មទទួលស្គាល់ពីអត្ថប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ភាគីឆ្លើយតបក្នុងការទទួលដំណោះស្រាយវិវាទជាស្ថាពរ ។

២-ភាគីវិវាទឯកភាពឱ្យបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ។

៣-វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មរកឃើញមូលហេតុផ្សេងទៀត ដែលបញ្ជាក់ពីភាពមិនចាំបាច់សម្រាប់បន្តដំណើរការ ឬ ការធ្វើមជ្ឈត្តការនោះពុំអាចបន្តទៅទៀតកើត ។

ស

22/28

អាណត្តិរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបញ្ចប់ជាមួយនឹងការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤១ និងមាត្រា ៤២ កថាខណ្ឌទី ៤ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៤១.-

ការកែតម្រូវនិងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវគោរពតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដូចខាងក្រោម :

១-ក្នុងកំឡុងពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ យ៉ាងយូរបន្ទាប់ពីទទួលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងលើរយៈពេលបន្តទៀត :

ក-ភាគីវិវាទមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀតអាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មកែតម្រូវកំហុសផ្នែកគណនា កំហុសផ្នែកការងារលេខាធិការ និងកំហុសនៃការបោះពុម្ព ឬ កំហុសដទៃទៀត ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា ។

ខ-ភាគីវិវាទមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត អាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មផ្តល់ការបកស្រាយ ឬ ការបំភ្លឺលម្អិតពីចំណុច ឬ ផ្នែកណាមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងដូច្នេះ ។ ប្រសិនបើយល់ថាសំណើនោះសមស្របវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបកស្រាយ ឬ បំភ្លឺលម្អិតក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីទទួលសំណើ ។ ការបកស្រាយ ឬ ការបំភ្លឺលម្អិតនោះ ត្រូវបញ្ចូលជាផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។

២-ក្នុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃយ៉ាងយូរ ក្រោយកាលបរិច្ឆេទចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកែតម្រូវកំហុសដូចដែលចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ក នៃមាត្រានេះ ទៅតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ។

៣-វៀរលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ ក្រោយពីទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ភាគីវិវាទមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត អាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តការធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ដូចជាដោយសារការទាមទារនានា ដែលលើកឡើងក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការនោះ មិនបានដាក់ចូលទៅក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។ ប្រសិនបើយល់ឃើញថាសំណើនោះសមស្របវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែមក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ ។

23/28 h

៤-ប្រសិនបើចាំបាច់ និងដោយបានជូនដំណឹងដល់ភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចពន្យាររយៈពេលដែលកំណត់សម្រាប់ការកែតម្រូវការបកស្រាយ ការបំភ្លឺលម្អិត ឬ ការធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែមតាមកថាខណ្ឌទី ១ និងកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ ។

៥-បទប្បញ្ញត្តិនានានៃមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវយកទៅអនុវត្តសម្រាប់កែតម្រូវការបកស្រាយ ឬ ការបំភ្លឺលម្អិតលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬ ការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ។

ជំពូកទី ៨
ការប្តឹងជំទាស់ ការទទួលស្គាល់
និង ការដាក់ឱ្យអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ផ្នែកទី១
ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការប្តឹងជំទាស់
ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់ឱ្យអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

មាត្រា ៤២.-

សេចក្តីសម្រេចលើការប្តឹងជំទាស់ ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់ឱ្យអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ៤៣.-

តុលាការកំពូលជាសាលាជំនុំជម្រះក្តីចុងក្រោយ ដែលមានសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះបណ្តឹងជំទាស់របស់ភាគីវិវាទ ដែលមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ក្នុងរយៈពេលដប់ប្រាំថ្ងៃ (១៥) ថ្ងៃ ។

ផ្នែកទី ២
បណ្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

មាត្រា ៤៤.-

ភាគីវិវាទអាចប្តឹងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមទ្រង់ទ្រាយជាបណ្តឹងបដិសេធ និងតាមបែបបទដូចខាងក្រោម :

29/28

១-បណ្តឹងបដិសេធទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមផ្លូវតុលាការ អាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែស្របតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌ ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី ២ និងវាក្យខ័ណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ ។

២-សាលាឧទ្ធរណ៍ និង តុលាការកំពូលអាចបដិសេធមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់មជ្ឈត្តករ បានក្នុងករណី :

ក-ភាគីដែលដាក់ពាក្យសុំបដិសេធបានផ្តល់ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ថា :

ក.១-ភាគីមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាដូចមានយោងក្នុងមាត្រា ៧ នៃច្បាប់នេះ បានបាត់បង់សិទ្ធិមួយចំនួនខាងផ្លូវច្បាប់ ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះ ពុំអាចយកជាការបាន បើយោងតាមច្បាប់ដែលភាគីវិវាទបានសំអាង ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាពុំបានគោរពតាមបញ្ញត្តិណាមួយនៃច្បាប់របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ក.២-ភាគីដែលដាក់ពាក្យសុំបដិសេធនោះ មិនបានទទួលដំណឹងត្រឹមត្រូវពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ឬ ពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ ឬ ភាគីនេះពុំអាចបង្ហាញពីអង្គហេតុរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធភាព ។

ក.៣-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលទាក់ទិននឹងវិវាទនោះពុំឆ្លើយតប ឬ ពុំគោរពល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ។ ប្រសិនបើបញ្ហាដែលដាក់ឱ្យធ្វើមជ្ឈត្តការនោះ អាចផ្តាច់ចេញពីបញ្ហាដែលមិនបានដាក់ឱ្យធ្វើមជ្ឈត្តការ ការបដិសេធអាចធ្វើទៅបានតែត្រង់ផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ លើបញ្ហាដែលបានដាក់ឱ្យធ្វើមជ្ឈត្តការពីមុនប៉ុណ្ណោះ ។

ក.៤-ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ពុំស្របនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ភាគីវិវាទ ក្នុងករណីដែលកិច្ចព្រមព្រៀងនោះស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាទេ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬ ដំណើរការមជ្ឈត្តការខាងលើមិនសមស្របតាមច្បាប់នេះ ។

ខ-សាលាឧទ្ធរណ៍ និង តុលាការកំពូលរកឃើញថា :

ខ.១- កម្មវត្ថុនៃវិវាទនោះ ពុំអាចដោះស្រាយបានតាមរយៈការធ្វើមជ្ឈត្តការឡើយ បើយោងទៅតាមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ខ.២-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះផ្ទុយនឹងនយោបាយសាធារណៈនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

25/2

៣-ការដាក់ពាក្យសុំបដិសេធមិនអាចធ្វើបានឡើយ បើរយៈពេលបានកន្លងផុតសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃដែលភាគីសុំបដិសេធនោះទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬ ប្រសិនបើសំណើនោះធ្វើឡើងតាមមាត្រា ៤១ នៃច្បាប់នេះ រយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ គិតពីកាលបរិច្ឆេទដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានដោះស្រាយលើសំណើនោះ ។

៤-នៅពេលទទួលដំណឹងបដិសេធមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ បើមានលក្ខណៈសមស្របហើយមានសំណើពីភាគីមួយ សាលាឧទ្ធរណ៍ និង តុលាការកំពូលអាចផ្អាកដំណើរការបដិសេធនេះ នៅក្នុងរយៈពេលមួយដែលកំណត់ដោយសាលាឧទ្ធរណ៍ និង តុលាការកំពូល ដើម្បីផ្តល់ឱកាសដល់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើងវិញ ឬ ចាត់វិធានការមួយតាមការយល់ឃើញរបស់វេទិកាថា អាចនឹងលុបបំបាត់មូលហេតុនៃការសុំបដិសេធនោះបាន ។

ផ្នែកទី ៣
ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់ឱ្យអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

មាត្រា ៤៥.-

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ទោះជាបានធ្វើនៅប្រទេសណាក៏ដោយត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជាកាតព្វកិច្ច ហើយបន្ទាប់ពីបានដាក់ពាក្យសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅសាលាឧទ្ធរណ៍រួចមកត្រូវបានអនុវត្តដោយយោងតាមបទប្បញ្ញត្តិក្នុងមាត្រានេះ និងមាត្រា ៤៤ ។

ភាគីដែលសំអាងលើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬ ដែលដាក់ពាក្យសុំឱ្យមានការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវផ្តល់ច្បាប់ដើមត្រឹមត្រូវពិតប្រាកដនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងច្បាប់ដើមនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាដូចចែងក្នុងមាត្រា ៧ នៃច្បាប់នេះ ឬ អត្ថបទថតចម្លងដែលបញ្ជាក់ថាបានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម ។ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងនោះមិនបានធ្វើជាភាសាខ្មែរទេ ភាគីនោះត្រូវផ្តល់សេចក្តីបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ដែលមានការបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម ។

មាត្រា ៤៦.-

ទោះបីជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យធ្វើនៅប្រទេសណាក៏ដោយ ការជំទាស់ទៅនឹងការទទួលស្គាល់ ឬ ជំទាស់ទៅនឹងការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ អាចធ្វើបានតែក្នុងករណី :

26/28A/

១-អនុវត្តន៍តាមសំណើរបស់ភាគីជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយភាគីនោះផ្តល់ភស្តុតាងដល់សាលាឧទ្ធរណ៍ថា ៖

ក-ភាគីមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាដូចបានយោងក្នុងមាត្រា ៧ បានបាត់បង់សិទ្ធិមួយចំនួនខាងផ្លូវច្បាប់ ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងនោះពុំអាចយកជាការបាន បើយោងតាមច្បាប់ដែលភាគីវិវាទបានសំអាង ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សាពុំបានគោរពតាមការកំណត់ណាមួយនៃច្បាប់របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ

ខ-ភាគីដែលជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ ពុំទទួលបានព័ត៌មានត្រឹមត្រូវពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ឬ ពីដំណើរការមជ្ឈត្តការពុំអាចបង្ហាញពីករណីរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធភាព ឬ

គ-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលទាក់ទងនឹងវិវាទនោះពុំឆ្លើយតប ឬ ពុំគោរពល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ឬ ក៏បញ្ហាដែលបានសម្រេចនោះហួសពីក្របខ័ណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា ។ ប្រសិនបើការសម្រេចលើបញ្ហាដែលបានដាក់ជូនឱ្យផ្សះផ្សា អាចផ្តាច់ចេញពីបញ្ហាដែលពុំបានដាក់ឱ្យផ្សះផ្សានោះ ផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យលើបញ្ហាដែលបានដាក់ជូនអាចត្រូវគេទទួលស្គាល់ និងដាក់អោយអនុវត្ត ឬ

ឃ-ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬ ដំណើរការមជ្ឈត្តការពុំសមស្របជាមួយនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ភាគីវិវាទ ឬ ប្រសិនបើគ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សានោះទេ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ គឺពុំសមស្របទៅនឹងច្បាប់នៃប្រទេសដែលការផ្សះផ្សាបានប្រព្រឹត្តទៅ ឬ

ង-មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះពុំទាន់បានក្លាយទៅជាកាតព្វកិច្ចនៅឡើយសម្រាប់ភាគីវិវាទ បើយោងតាមច្បាប់នៃប្រទេសដែលធ្វើសេចក្តីសម្រេចនោះ ឬ ម្យ៉ាងទៀតមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានបដិសេធ ឬ ព្យួរទុក ដោយតុលាការនៃប្រទេសដែលធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬ

២-ប្រសិនបើសាលាឧទ្ធរណ៍រកឃើញថា ៖

ក-កម្មវត្ថុនៃវិវាទនោះ ពុំអាចដោះស្រាយបានតាមការធ្វើមជ្ឈត្តការឡើយ បើយោងតាមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ

27/28

ខ-ការទទួលស្គាល់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ អាចផ្ទុយនឹងនយោបាយសាធារណៈនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

បើមានការសុំឱ្យសាលាឧទ្ធរណ៍បដិសេធ ឬ ព្យួរទុកមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ (ង) នៃមាត្រានេះ ហើយប្រសិនបើសាលាឧទ្ធរណ៍យល់ថាត្រឹមត្រូវ សាលាឧទ្ធរណ៍ដែលភាគីវិវាទស្នើសុំការទទួលស្គាល់ ឬ ការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះ អាចពន្យាប់ការសម្រេចរបស់ខ្លួន ហើយអាចបញ្ជាឱ្យភាគីវិវាទម្ខាងទៀតផ្តល់ការធានាសមស្របទៅតាមសំណូមពររបស់ភាគីដែលសុំឱ្យមានការទទួលស្គាល់ ឬ ការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ។

ជំពូកទី ៩

អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៤៧.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាក្នុងវិស័យមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្មដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៦

នស/រកម.០៥០៦/០១២ ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ

នរោត្តម សីហមុនី

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី

ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

ហត្ថលេខា

ចម ប្រសិទ្ធ

លេខ ៤១០៥ ច.ល

ដើម្បីចម្លងចែក

រាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៦

អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល

សុវណ្ណ គាន់

5/25/V

ឧបសម្ព័ន្ធទី២

វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ

របស់មជ្ឈមណ្ឌលនៃ

មជ្ឈត្តការផ្លែកពាណិជ្ជកម្ម

នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

វិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ
របស់
មជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

មាតិកា

ជំពូកទី ១ វិធានទូទៅ ៥

វិធាន ១.- និយមន័យ ៥

វិធាន ២.- វិសាលភាពអនុវត្ត ៥

វិធាន ៣.- ការតំណាង ៦

វិធាន ៤.- ការទាក់ទង និងសំណៅចម្លងក្នុងពេលជំណាលគ្នា ៧

វិធាន ៥.- ការកំណត់ពេលវេលា ៩

វិធាន ៦.- ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស មានប្រសិទ្ធភាព និង ដោយមិនបង្អង់ ១០

ជំពូកទី ២ ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្ម ១១

វិធាន ៧.- ការចាប់ផ្តើមមជ្ឈត្តកម្ម ១២

វិធាន ៨.- ការឆ្លើយតបរបស់ភាគីឆ្លើយតប ១៤

ជំពូកទី៣ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ១៧

វិធាន ៩.- ចំនួនមជ្ឈត្តករ ១៧

វិធាន ១០.- ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១៧

វិធាន ១១.- បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ ២០

វិធាន ១២.- ឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ និងការប្រកាសបង្ហាញ ២២

វិធាន ១៣.- ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ២៣

វិធាន ១៤.- ការខកខាន ឬអសមត្ថភាពក្នុងការបំពេញតួនាទី ២៥

វិធាន ១៥.- ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស ២៧

ជំពូកទី ៤ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ២៩

វិធាន ១៦.- ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ ២៩

វិធាន ១៧.- ច្បាប់អនុវត្ត និងសមធម៌ ២៩

វិធាន ១៨.- ភាសា ៣០

វិធាន ១៩.- ទត្សីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ៣០

វិធាន ២០.- បញ្ញត្តិទូទៅអំពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ ៣២

វិធាន ២១.-	ការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ	៣៤
វិធាន ២២.-	ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ	៣៥
វិធាន ២៣.-	ការដកពាក្យបណ្តឹង ការកែប្រែ និងការដោះសា	៣៧
វិធាន ២៤.-	សវនាការ និងការប្រជុំ	៣៨
វិធាន ២៥.-	បញ្ញត្តិទូទៅអំពីភស្តុតាង	៤០
វិធាន ២៦.-	សាក្សី	៤១
វិធាន ២៧.-	អ្នកជំនាញដែលតែងតាំងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	៤២
វិធាន ២៨.-	វិធានការបណ្តោះអាសន្ន	៤៣
វិធាន ២៩.-	ការបញ្ចប់ និងការបើកដំណើរការមជ្ឈត្តការជាថ្មី	៤៦
វិធាន ៣០.-	ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត	៤៦
វិធាន ៣១.-	មូលហេតុផ្សេងទៀតសម្រាប់បញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ	៤៧
ជំពូកទី ៥	ការសម្រេច និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៤៨
វិធាន ៣២.-	ការសម្រេច	៤៨
វិធាន ៣៣.-	មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យចុងក្រោយ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះអាសន្ន និង មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែក	៤៨
វិធាន ៣៤.-	ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៤៨
វិធាន ៣៥.-	ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៤៩
វិធាន ៣៦.-	ការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៥០
វិធាន ៣៧.-	អានុភាព និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ	៥១
វិធាន ៣៨.-	ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និង មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម	៥១
វិធាន ៣៩.-	ការរក្សាឯកសាររបស់សំណុំរឿងដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន	៥៣
វិធាន ៤០.-	អំណាចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម	៥៣
ជំពូកទី ៦	កម្រៃសេវា	៥៥
វិធាន ៤១.-	កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម	៥៥
វិធាន ៤២.-	កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី	៥៦

វិធាន ៤៣.- កម្រៃសេវារដ្ឋបាល ៥៧

វិធាន ៤៤.- កម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ៥៩

វិធាន ៤៥.- កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ៥៩

វិធាន ៤៦.- ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម. ៦២

វិធាន ៤៧.- សោហ៊ុយចំណាយលើសេវាផ្នែកច្បាប់ និងការចំណាយផ្សេងៗ
របស់ភាគីវិវាទ ៦២

វិធាន ៤៨.- ប្រាក់បង់ជាមុន ៦២

ជំពូកទី ៧ បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ ៦៥

វិធាន ៤៩.- ការសម្ងាត់ ៦៥

វិធាន ៥០.- ការផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ៦៦

វិធាន ៥១.- ការបោះបង់សិទ្ធិ ៦៦

វិធាន ៥២.- ជម្រើសរវាងតុលាការ និងម.ជ.ម. ៦៧

វិធាន ៥៣.- ករណីដែលមិនមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងវិធាន ៦៧

វិធាន ៥៤.- ការមិនទទួលខុសត្រូវ ៦៧

វិធាន ៥៥.- វិសោធនកម្មទៅលើវិធាន ៦៨

វិធាន ៥៦.- សេចក្ដីណែនាំសម្រាប់អនុវត្ត ៦៨

ជំពូកទី ៨ អវសានប្បញ្ញត្តិ ៦៩

វិធាន ៥៧.- អវសានប្បញ្ញត្តិ ៦៩

ជំពូកទី ១ វិធានទូទៅ

វិធាន ១.- និយមន័យ

វាក្យស័ព្ទខាងក្រោម ដែលប្រើក្នុងវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការនេះ ត្រូវមានអត្ថន័យដូចខាងក្រោម៖

គណៈកម្មាធិការតែងតាំង គឺជាគណៈកម្មាធិការមួយរបស់ម.ជ.ម. ដែលមានអំណាចក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងបំពេញកិច្ចការផ្សេងទៀតស្របតាមវិធាននេះ។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន គឺជាអគ្គលេខាធិការដ្ឋានរបស់ម.ជ.ម.។

ម.ជ.ម. គឺជាមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

វិធាន គឺវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការរបស់មជ្ឈមណ្ឌលជាតិ នៃមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម គឺជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមវិធាននេះ ដោយមានមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬច្រើនរូបដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយគូភាគីវិវាទ ឬដោយគណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់ម.ជ.ម.។

វិធាន ២.- វិសាលភាពអនុវត្ត

២.១ ការអនុវត្តវិធាន

វិធាននេះត្រូវអនុវត្ត ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនឱ្យដោះស្រាយ តាមរយៈមជ្ឈត្តកម្មដោយម.ជ.ម. ឬតាមរយៈមជ្ឈត្តកម្មក្រោមវិធានរបស់ម.ជ.ម. ឬប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងក្នុងពាក្យពេចន៍ផ្សេងទៀត ដែលមានអត្ថន័យដូចគ្នា។

២.២ កាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាន

វិធាននេះ ត្រូវមានសុពលភាពចូលជាធរមាននៅកាលបរិច្ឆេទដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៥៧ (អវសានប្បញ្ញត្តិ) និងត្រូវអនុវត្តចំពោះមជ្ឈត្តកម្មទាំងឡាយណា ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម នៅកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាននេះ ឬនៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាននេះ។

២.៣ ភាពផ្ទុយគ្នានៃវិធានស្តីពីមជ្ឈត្តការ នឹងច្បាប់គ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើវិធានណាមួយនៃវិធាននេះ ផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិដែលមានអានុភាពចាប់បង្ខំណាមួយរបស់ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងករណីដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាគឺជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ ឬបទប្បញ្ញត្តិដែលមានអានុភាពចាប់បង្ខំណាមួយរបស់ច្បាប់ផ្សេងទៀត ដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តកម្ម នៅក្នុងករណីដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនមែនជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ បទប្បញ្ញត្តិនោះត្រូវមានឧត្តមានុភាព។

២.៤ បដិប្បញ្ញត្តិនឹងវិធាន

ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នា ភាគីវិវាទអាចធ្វើបដិប្បញ្ញត្តិលើបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃវិធាននេះ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើបានក្រោមវិធាននេះ។

វិធាន ៣.- ការតំណាង

នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការនានាក្រោមវិធាននេះ ភាគីវិវាទនីមួយៗអាចត្រូវបានតំណាង ដោយបុគ្គលណាម្នាក់តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ដោយមានភស្តុតាងបង្ហាញអំពីសិទ្ធិតំណាងនេះ ដែលអាចតម្រូវដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ជំពូក ៤.- ការទាក់ទង និងសំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា

៤.១ ការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាននេះ ការទាក់ទងណាមួយ រួមទាំងសេចក្តីជូនដំណឹង ការផ្តល់ដំណឹង សេចក្តីថ្លែង សំណូមពរ សំណើ ការដាក់ឯកសារ សេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំ ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ លើកលែងតែការទាក់ទងដោយផ្ទាល់មាត់នៅពេលសវនាការ និងនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនានាដែលរៀបចំឡើងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

៤.២ មធ្យោបាយនៃការទាក់ទង

ការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ អាចត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការប្រគល់ដោយផ្ទាល់ដៃ ប្រៃសណីយ៍អនុសិដ្ឋ ការបញ្ជូន ទូរសារ សារអេឡិចត្រូនិច ឬមធ្យោបាយទាក់ទងផ្សេងទៀត ដែលមានកំណត់ត្រានៃការប្រគល់ទាំងនោះ។

៤.៣ ការបញ្ជូន និងការទទួល

ការទាក់ទងនឹងត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួល ប្រសិនបើការទាក់ទងនោះត្រូវបានបញ្ជូន និងប្រគល់ទៅអ្នកទទួល ឬទៅអ្នកតំណាងរបស់អ្នកទទួល៖

ក- ដោយផ្ទាល់ដៃ ឬនៅអាសយដ្ឋានដែលកំណត់

ខ- នៅលំនៅឋាន ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មបច្ចុប្បន្ន ឬអាសយដ្ឋានប្រៃសណីយ៍របស់អ្នកទទួល ក្នុងករណីមិនអាចប្រគល់បានតាម ចំណុច (ក) ខាងលើ

គ- ប្រសិនបើតាមមធ្យោបាយអេឡិចត្រូនិច តាមរយៈអាសយដ្ឋានសារអេឡិចត្រូនិច ឬលេខទូរសាររបស់អ្នកទទួល ឬអ្នកតំណាងរបស់អ្នកទទួល ឬ

ឃ- នៅលំនៅឋាន ឬទីកន្លែងអាជីវកម្ម ឬអាសយដ្ឋានប្រៃសណីយ៍ចុងក្រោយរបស់អ្នកទទួល ប្រសិនបើមិនអាចធ្វើបានតាមចំណុច(ក) ដល់ចំណុច(គ) បន្ទាប់ពីមានការស៊ើបសួរសមហេតុផលរួចហើយ។

ការទាក់ទងត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួល នៅកាលបរិច្ឆេទដែលការទាក់ទងនោះត្រូវបានប្រគល់។ សម្រាប់គោលបំណងនេះ កាលបរិច្ឆេទត្រូវកំណត់ស្របតាម ពេលវេលាក្នុងតំបន់នៃទីកន្លែងដែលទទួលបានការទាក់ទង។

៤.៤ *សំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា*

នៅពេលភាគីវិវាទណាមួយបញ្ជូនការទាក់ទង ដែលរួមមានជាអាទិ៍ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម និងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ការដាក់ឯកសារ សេចក្តីថ្លែងសំណូមពរ ការបដិសេធ៖

ក- ទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន៖ ភាគីវិវាទនោះត្រូវក្នុងពេលដំណាលគ្នាបញ្ជូនសំណៅចម្លងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើតរួចហើយ។

ខ- ទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម៖ ភាគីវិវាទនោះត្រូវក្នុងពេលដំណាលគ្នាបញ្ជូនសំណៅចម្លងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

តាមសំណើរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទត្រូវបង្ហាញថាភាគីបានគោរពតាមការតម្រូវនៃកថាខណ្ឌទី១ នៃវិធាន ៤.៤ (សំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា)នេះ។

ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម គឺជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ការទាក់ទងដែលបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបញ្ជូនទៅមជ្ឈត្តករនីមួយៗផងដែរ។

នៅពេលដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបញ្ជូនការទាក់ទងទៅភាគីវិវាទណាមួយ អគ្គ-លេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងពេលដំណាលគ្នាត្រូវបញ្ជូនការទាក់ទងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើតរួចហើយ។ នៅពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបញ្ជូនការទាក់ទងទៅភាគីវិវាទណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងពេលដំណាលគ្នា ត្រូវបញ្ជូនការទាក់ទងនោះមួយច្បាប់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

៤.៥ *ហាមមិនឱ្យមានការទាក់ទងដោយគ្មានភាគីវិវាទម្ខាងទៀត*

គ្មានភាគីវិវាទណាមួយ ឬបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងនាមភាគីវិវាទ អាចធ្វើការទាក់ទងដោយគ្មានភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ជាមួយនឹងមជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជនណាម្នាក់សម្រាប់តែងតាំងជាមជ្ឈត្តករដោយភាគីវិវាទឡើយ លើកលែងតែការទាក់ទងនោះជា៖

ក- ការផ្តល់ព័ត៌មានដល់មជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជន អំពីលក្ខណៈទូទៅនៃវិវាទ និងអំពីដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលអាចកើតមាន

ខ- ការពិភាក្សាអំពីលក្ខណសម្បត្តិ កាលវិភាគ ឬឯករាជភាព របស់មជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជន ឬ

គ- ការពិភាក្សាអំពីភាពសមស្រប នៃមជ្ឈត្តករ ឬបេក្ខជនសម្រាប់ការជ្រើសរើសជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលគូភាគីវិវាទ ឬមជ្ឈត្តករដែលតែងតាំងដោយភាគីវិវាទ ត្រូវចូលរួមក្នុងការជ្រើសរើសនោះ។

គ្មានភាគីវិវាទណាមួយ ឬបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងនាមភាគីវិវាទ អាចធ្វើការទាក់ទងដោយគ្មានភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ជាមួយនឹងបេក្ខជនណាម្នាក់ដែលជាបេក្ខជន សម្រាប់ការជ្រើសរើសជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឡើយ។

វិធាន ៥.- ការកំណត់ពេលវេលា

៥.១ ការគណនាអំឡុងពេល

សម្រាប់គោលបំណងនៃការគណនាអំឡុងពេលក្រោមវិធាននេះ អំឡុងពេលត្រូវចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃបន្ទាប់ ដែលការទាក់ទងណាមួយត្រូវបានទទួលស្របតាមវិធាន ៤ (ការទាក់ទងសំណៅចម្លងក្នុងពេលដំណាលគ្នា) ឬថ្ងៃបន្ទាប់ដែលសកម្មភាព ឬព្រឹត្តិការណ៍ណាមួយ ដែលចាប់ផ្តើមអំឡុងពេលនោះបានកើតឡើង និងត្រូវរួមបញ្ចូលរយៈពេលពេញមួយថ្ងៃចុងក្រោយនៃអំឡុងពេលនោះ។ សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាននេះ ពាក្យ ‶ថ្ងៃ″ ឬ ‶កាលបរិច្ឆេទ″ សំដៅលើអំឡុងពេលដែលស្ថិតក្នុងចន្លោះម៉ោង ៧:០០ ព្រឹក និងម៉ោង ៧:០០ ល្ងាច។ ពេលវេលាក្រោយពីម៉ោង ៧:០០ ល្ងាច ត្រូវចាត់ទុកជាពេលវេលានៃ ថ្ងៃបន្ទាប់ ឬកាលបរិច្ឆេទបន្ទាប់។

ប្រសិនបើថ្ងៃចុងក្រោយនៃអំឡុងពេលមិនមែនជាថ្ងៃធ្វើការ សម្រាប់ទីកន្លែងដែលទទួលការទាក់ទងទេនោះ អំឡុងពេលនោះនឹងត្រូវពន្យាររហូតដល់ថ្ងៃធ្វើការទីមួយ បន្ទាប់ពីថ្ងៃមិនធ្វើការនោះ។ ដើម្បីចៀសវាងការភ័ន្តច្រឡំ ថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ និងថ្ងៃឈប់សម្រាកតាមប្រតិទិនឈប់សម្រាកការងាររបស់មន្ត្រីរាជការ និយោជិត និងកម្មករប្រចាំឆ្នាំក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានចាត់ទុកជាថ្ងៃមិនធ្វើការ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៥.២ ការកែប្រែពេលវេលាកំណត់

ក- ប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវ និងតាមរយៈការជូនដំណឹងដល់គូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចកែប្រែៈ

ក.១- ពេលវេលាកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី២ (ការចាប់ផ្ដើមមជ្ឈត្តកម្ម) ជំពូកទី៣ (ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ជំពូកទី៦ (កម្រៃសេវា) និងជំពូកទី៧ (បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ) បាន និង

ក.២- ពេលវេលាកំណត់ណាមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមានអំណាច ឬត្រូវបានផ្ដល់អំណាចក្នុងការកំណត់។

ខ- ប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវ និងតាមរយៈការជូនដំណឹងដល់គូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកែប្រែៈ

ខ.១- ពេលវេលាកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី ៤ (ដំណើរការមជ្ឈត្តការ)

ខ.២- ពេលវេលាកំណត់ក្នុងវិធាន ៣៨.២ (សេចក្ដីសម្រេចលើការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) និង

ខ.៣- ពេលវេលាកំណត់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់។

វិធាន ៦.- ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស មានប្រសិទ្ធភាព និងដោយមិនបង្អង់

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងគូភាគីវិវាទ ត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការធ្វើឱ្យដំណើរការមជ្ឈត្តការ ប្រព្រឹត្តទៅដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស មានប្រសិទ្ធភាព ចំណាយអស់តិច និងមិនត្រូវបង្កឱ្យមានការពន្យារពេលដែលមិនចាំបាច់ណាមួយឡើយ។

ជំពូកទី ២ ការចាប់ផ្ដើមមជ្ឈត្តកម្ម

មាត្រា ៧.- ការចាប់ផ្ដើមមជ្ឈត្តកម្ម

៧.១ សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ភាគីវិវាទ ដែលមានបំណងដាក់វិវាទរបស់ខ្លួនឱ្យដោះស្រាយតាមរយៈមជ្ឈត្តកម្ម ("**ភាគីប្ដឹងទាមទារ**") ត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននូវសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោម៖

ក- សេចក្ដីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថាភាគីដាក់វិវាទឱ្យដោះស្រាយតាមមជ្ឈត្តកម្ម

ខ- ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន លេខទូរស័ព្ទ លេខទូរសារ និងអាសយដ្ឋានសារអេឡិចត្រូនិច ប្រសិនបើមានព័ត៌មានទាំងនេះរបស់គូភាគីវិវាទ និងរបស់អ្នក តំណាងរបស់គូភាគីវិវាទ ប្រសិនបើមាន

គ- សញ្ជាតិ ឬប្រសិនបើតម្រូវ និងមានព័ត៌មានអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់គូភាគីវិវាទ

ឃ- សេចក្ដីយោងនៃខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មដោយឡែក ដែលយកមកប្រើ និងភ្ជាប់សំណៅចម្លងនៃខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មដោយឡែកនោះ

ង- សេចក្ដីយោងនៃកិច្ចសន្យា ឬទំនាក់ទំនងផ្សេងៗដែលកើតចេញពី ឬដែលទាក់ទងនឹងវិវាទ និងភ្ជាប់សំណៅចម្លងនៃកិច្ចសន្យាទាំងនោះប្រសិនបើអាច

ច- សេចក្ដីថ្លែងសង្ខេប ដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈ និងកាលៈទេសៈនៃវិវាទ ការទាមទារ ឬការសង្គ្រោះដែលទាមទារ និងប្រសិនបើអាច ភ្ជាប់តម្លៃបឋមនៃការទាមទារដែលភាគីប្ដឹងទាមទារមានបំណងដាក់ស្នើ

ឆ- ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងទេនោះ ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលស្នើសុំ ដែលត្រូវមានចំនួន ១ (មួយ) រូប ឬ៣ (បី) រូប និង

ជ- សេចក្ដីថ្លែង ឬសំណើបន្ថែមផ្សេងៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមបញ្ចូលទាំងច្បាប់ដែលត្រូវអនុវត្ត ភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងលក្ខណសម្បត្តិ និងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬដែលចង់បាន ប្រសិនបើមាន។

ដោយមិនគិតអំពីភាសាដែលត្រូវប្រើក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ស្របតាមវិធាន ១៨.១ (ភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ) សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវធ្វើជាភាសាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម និងបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស។

សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវការបង់ប្រាក់សម្រាប់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីដែលអាចជា មូលប្បទានបត្រ ឬការផ្ទេរចូលគណនីធនាគារកំណត់ណាមួយរបស់ម.ជ.ម.។

៧.២ ការរួមបញ្ចូលការតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មអាចត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរនូវៈ

ក- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬច្រើនរូបៈ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករត្រូវធ្វើឡើងស្របតាម វិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ)

ខ- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូបៈ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររួមគ្នា ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នារួចហើយ ឬប្រសិនបើគូភាគីវិវាទមិនទាន់បានព្រមព្រៀងគ្នានៅឡើយ សំណើតែងតាំងមជ្ឈត្តកររបស់ភាគីប្ដឹងទាមទារ ត្រូវស្នើឡើងស្របតាម វិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ) ឬ

គ- សេចក្ដីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថា ភាគីប្ដឹងទាមទារផ្ដល់សមត្ថកិច្ចឱ្យម.ជ.ម. ក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប។

៧.៣ ការភ្ជាប់សេចក្ដីថ្លែងទាមទារ

សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម អាចត្រូវបានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្ដីថ្លែងទាមទារដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ២២.២ (សេចក្ដីថ្លែងទាមទារ) និងឯកសារគាំទ្រផ្សេងៗទៀត។

៧.៤ ភាពមិនពេញលេញនៃសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មមានលក្ខណៈមិនពេញលេញ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើសុំភាគីប្ដឹងទាមទារឱ្យបំពេញបន្ថែមចំណុចខ្វះខាតទាំងនោះ ក្នុង

អំឡុងពេលសមស្របណាមួយដែលកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិកាដ្ឋាន។ ដើម្បីចៀសវាងការភ័ន្តច្រឡំ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចាត់ទុកថាពេញលេញ នៅពេលដែលចំណុចនានាដែលតម្រូវក្នុងវិធាន ៧.១ (សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម) ខាងលើ ត្រូវបានបំពេញពេញលេញ រួមបញ្ចូលទាំងការបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី។

ប្រសិនបើភាគីប្តឹងទាមទារបានគោរពតាមការស្នើសុំខាងលើ តាមពេលវេលាដែលត្រូវអនុវត្ត ឬដែលត្រូវបានកំណត់ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មនោះ នឹងត្រូវបានចាត់ទុកថាបានដាក់នៅក្នុងថ្ងៃ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសំណៅដំបូងនៃសេចក្តីជូនដំណឹងនោះ។

៧.៥ ការខកខានមិនបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ប្រសិនបើភាគីប្តឹងទាមទារខកខាន មិនបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបិទសំណុំរឿងនោះ ដោយមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ភាគីប្តឹងទាមទារក្នុងការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារដដែលនាថ្ងៃក្រោយ តាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្មផ្សេងឡើយ។

៧.៦ ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ នៅពេលដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

៧.៧ ការចាប់ផ្តើមដំណើរការមជ្ឈត្តការ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទ បានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ដំណើរការមជ្ឈត្តការដែលទាក់ទងនឹងវិវាទណាមួយ ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅកាលបរិច្ឆេទ ដែលភាគីឆ្លើយតប ("**ភាគីឆ្លើយតប**") បានទទួលការជូនដំណឹងរបស់អគ្គលេខាធិកាដ្ឋាន ស្តីពីសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដែលដាក់វិវាទនោះឱ្យដោះស្រាយតាមមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ៨.- ការឆ្លើយតបរបស់ភាគីឆ្លើយតប

៨.១ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប

ក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹង ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៧.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម) ភាគីឆ្លើយតប ត្រូវបញ្ជូនទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ដែលត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោម៖

ក- ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន លេខទូរស័ព្ទ លេខទូរសារ និងអាសយដ្ឋានសារអេឡិចត្រូនិចរបស់ភាគីឆ្លើយតប និងអ្នកតំណាងរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើមាន និងប្រសិនបើព័ត៌មានទាំងនេះខុសពីព័ត៌មាន ដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

ខ- សញ្ជាតិ ឬប្រសិនបើតម្រូវ អត្តសញ្ញាណរបស់ក្រុមហ៊ុនរបស់គូភាគីវិវាទ ប្រសិនបើព័ត៌មានទាំងនេះខុសពីព័ត៌មានដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម

គ- ការបញ្ជាក់សង្ខេបអំពីការទទួលយក ឬការបដិសេធចំពោះការទាមទារទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក

ឃ- សេចក្តីថ្លែងសង្ខេប ដែលពិពណ៌នាអំពីលក្ខណៈ និងកាលៈទេសៈនៃបណ្តឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង ដែលភាគីឆ្លើយតបមានបំណងបញ្ជូន និងប្រសិនបើអាច ត្រូវភ្ជាប់តម្លៃបឋមនៃបណ្តឹងតប ឬ ការដោះសារតាមការកាត់កងនោះ

ង- ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានព្រមព្រៀង ឬនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងទេនោះ ចំនួនមជ្ឈត្តករដែលបានស្នើដែលត្រូវមានចំនួន ១ (មួយ) រូប ឬ៣ (បី) រូប និង

ច- ប្រសិនបើមាន សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ឬសំណើបន្ថែមផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមបញ្ចូលទាំងច្បាប់ដែលត្រូវអនុវត្ត ភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងលក្ខណសម្បត្តិ និងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈត្តករ ដែលតម្រូវ ឬដែលជាការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្តីថ្លែង ឬសំណើនានា ដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

ដោយមិនគិតអំពីភាសាដែលត្រូវប្រើក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ស្របតាមវិធាន ១៨.១ (ភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ) សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបត្រូវធ្វើជាភាសាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម និងបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស។

៨.២ *ការបញ្ចូលការតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប*

សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប អាចត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរនូវៈ

ក- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬច្រើនរូបៈ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមវិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ)

ខ- សម្រាប់ករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូបៈ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករត្រូវធ្វើឡើងរួមគ្នា ប្រសិនបើភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នារួចហើយ ឬប្រសិនបើភាគីមិនទាន់បានព្រមព្រៀងគ្នានៅឡើយ ការឆ្លើយតបចំពោះសំណើតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ដែលភាគីប្តឹងទាមទារស្នើឡើងស្របតាមវិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) និងវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ) ឬ

គ- សេចក្តីថ្លែងដែលបញ្ជាក់ថា ភាគីឆ្លើយតបផ្តល់សមត្ថកិច្ចឱ្យគណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់ម.ជ.ម. ក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ។

៨.៣ *ការភ្ជាប់សេចក្តីថ្លែងដោះសា និងទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម*

ប្រសិនបើសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីថ្លែងទាមទារ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប អាចត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវសេចក្តីថ្លែងដោះសា ដែលអាចមានបណ្តឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង) ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ២២.៣ (សេចក្តីថ្លែងដោះសា និងបណ្តឹងតប) និងឯកសារយោងនានា។ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប អាចត្រូវភ្ជាប់មកជាមួយផងដែរនូវទឡ្ហីករណ៍ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១៩ (ទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម)។

៨.៤ *ភាពមិនពេញលេញនៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប*

ប្រសិនបើសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបមានលក្ខណៈមិនពេញលេញ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើសុំភាគីឆ្លើយតបឱ្យបំពេញបន្ថែមចំណុចខ្វះខាតនោះ ក្នុងអំឡុងពេលសមស្របណាមួយ ដែលកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិកាដ្ឋាន។ ដើម្បីចៀសវាងការភ័ន្តច្រឡំ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបត្រូវចាត់ទុកថាពេញលេញ នៅពេលដែលចំណុចនានាដែលតម្រូវក្នុងវិធាន ៨.១ (សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប) ត្រូវបានបំពេញ រួមបញ្ចូលទាំងការបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី។

៨.៥ ការខកខានក្នុងការដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប

ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ស្របតាមជំពូកទី ៣ (ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) មិនត្រូវបង្អាក់ដោយសារការខកខានរបស់ភាគីឆ្លើយតប ក្នុងការដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបឱ្យបានទាន់ពេលវេលាឡើយ។ ការខកខាននេះ មិនរារាំងភាគីឆ្លើយតបក្នុងការបដិសេធ ការទាមទារ ឬការដាក់បណ្តឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើយ។

៨.៦ ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ នៅពេលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប ឬក្នុងករណីដែលមិនបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតបទេនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ អំពីកាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់នៃអំឡុងពេលសម្រាប់ដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបនោះ។

ក្នុងករណីដែលភាគីឆ្លើយតបធ្វើបណ្តឹងតប រួមបញ្ចូលទាំងការដោះសាតាមការកាត់កង នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបរបស់ភាគី ភាគីឆ្លើយតបត្រូវបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីបណ្តឹងតបរបស់ខ្លួនផងដែរ បើមិនដូច្នោះទេបណ្តឹងតបនោះនឹងមិនត្រូវលើកយកមកពិចារណានៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការឡើយ។

ជំពូកទី៣ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

មាត្រា ៩.- ចំនួនមជ្ឈត្តករ

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានសមាសភាពមជ្ឈត្តករជាចំនួនសេស។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានមជ្ឈត្តករចំនួន ៣ (បី) រូប លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ។

មាត្រា ១០.- ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ

១០.១ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងរបស់គូភាគីវិវាទ

គូភាគីវិវាទ អាចព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលខុសពីនីតិវិធីដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប) ដល់វិធាន ១០.៦ (គ្មានការប្ដឹងជំទាស់)។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មិនត្រូវបានតែងតាំងក្នុងអំឡុងពេល ដែលកំណត់ដោយគូភាគីវិវាទ ឬប្រសិនបើគូភាគីវិវាទមិនបានព្រមព្រៀងលើអំឡុងពេលកំណត់សម្រាប់ការតែងតាំងទេនោះ ការតែងតាំងត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប) ដល់វិធាន ១០.៦ (គ្មានការប្ដឹងជំទាស់) ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹងអំពីសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប ដូចមានកំណត់ ក្នុងវិធាន ៨.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប)។

១០.២ ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប

ចំពោះវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ប្រសិនបើការតែងតាំងមិនត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបទេនោះ ភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់មួយរូប ឬច្រើនរូបស្មើៗគ្នា ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួល ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានការឆ្លើយតបចំពោះសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៨.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប) ឬក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលតម្រូវតាមវិធាន ១០.១ (កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងរបស់គូភាគីវិវាទ)។ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីមានការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររូបចុងក្រោយ មជ្ឈត្តករដែល

ត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបផ្សេងទៀតជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយ ខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករតាមការតម្រូវ ឬមជ្ឈត្តករ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយភាគីវិវាទនោះ ខកខានមិនបានតែងតាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងវិធាននេះ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈ-កម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ឬ/និង ចាត់តាំងមជ្ឈត្តករមួយរូបក្នុងចំណោមមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងឱ្យធ្វើជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១០.៣ *ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប*

ចំពោះវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករមិនទាន់ត្រូវបានតែងតាំងតាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ឬសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតបទេនោះ គូភាគីវិវាទត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹង អំពីសេចក្តីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីការឆ្លើយតប ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៨.៦ (ការជូនដំណឹងអំពីការទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការឆ្លើយតប) ឬក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលនៃវិធាន ១០.១ (កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងរបស់គូភាគីវិវាទ)។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទទាំងពីរខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ក្នុងអំឡុងពេលដែលមានបញ្ជាក់នៅក្នុងវិធាននេះ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយរូប ដើម្បីបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១០.៤ *ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយពហុភាគីវិវាទ*

ប្រសិនបើភាគីវិវាទមានលើសពី ២ (ពីរ) ភាគី ក្នុងមជ្ឈត្តកម្ម និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប ឬច្រើនរូបដែលត្រូវបានតែងតាំង ភាគីប្តឹងទាមទារទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១ (មួយ) រូប ឬច្រើនរូប និងភាគីឆ្លើយតបទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១ (មួយ) រូប ឬច្រើនរូប។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំងក្នុងកំឡុងពេលដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប) ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ក្នុងនាមរបស់ភាគីវិវាទដែលខកខានមិនបានតែងតាំង

ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ១ (មួយ) រូប ឬច្រើនរូប ស្របតាមវិធាន ១០.៥ (ការខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយម.ជ.ម.)។ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីមានការតែងតាំងមជ្ឈត្តករចុងក្រោយ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់ ត្រូវរួមគ្នាតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ទៀត ដែលត្រូវបំពេញតួនាទីជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់ ខកខានក្នុងការរួមគ្នាតែងតាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ ម.ជ.ម.តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករម្នាក់ទៀតជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើភាគីវិវាទមានលើសពី ២ (ពីរ) ភាគី ក្នុងមជ្ឈត្តកម្ម និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប គូភាគីវិវាទត្រូវព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តកររូបណាម្នាក់។ ប្រសិនបើការតែងតាំងរួមគ្នានោះ មិនត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងកំឡុងពេលដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.៣ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប) ទេនោះ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករស្របតាមវិធាន ១០.៥ (ការខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយ ម.ជ.ម.)។

១០.៥ ការខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ និងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយ ម.ជ.ម.

ដោយមិនមានការជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អំពីការតែងតាំងក្នុងអំឡុងពេលដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.២ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករបីរូប ឬវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប) ឬវិធាន ១០.៣ (ការតែងតាំងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប) ឬក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទណាមួយមានបំណងផ្តល់សមត្ថកិច្ចនៃការតែងតាំងនោះទៅម.ជ.ម. ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយផ្អែកលើលក្ខណសម្បត្តិ រួមបញ្ចូលទាំងសញ្ជាតិរបស់មជ្ឈត្តករដែលតម្រូវ ឬត្រូវបានស្នើឡើងដោយភាគីវិវាទ និងតាមលក្ខណៈជាក់លាក់នៃវិវាទ។ នៅក្នុងករណីនេះ គណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនត្រូវតែងតាំងសមាជិកណាម្នាក់របស់ក្រុមប្រឹក្សា-

ប្រតិបត្តិរបស់ម.ជ.ម. ឬរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំង ជាមជ្ឈត្តករសម្រាប់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឡើយ។

១០.៦ គ្មានការប្តឹងជំទាស់

ស្របតាមវិធាន ១១ (បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ) ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវធ្វើការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតម្រូវ ឬត្រូវបានស្នើ ឱ្យបានឆាប់រហ័សតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ អាស្រ័យតាមវិធាន ១៣ (ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ) ការតែងតាំង ឬការសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំងក្រោមវិធាននេះ គឺជាការសម្រេចចុងក្រោយ និងមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការប្តឹងជំទាស់ឡើយ។

១០.៧ ការជូនដំណឹងអំពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

រាល់ការតែងតាំង ត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈការជូនដំណឹងទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។ ភ្លាមបន្ទាប់ពីមជ្ឈត្តករត្រូវបានតែងតាំង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទថាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើត និងត្រូវជូនដំណឹងដល់គូភាគីអំពីឈ្មោះ និងព័ត៌មានលម្អិតសម្រាប់ទាក់ទងមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងទាំងអស់។ បន្ទាប់មកអគ្គលេខា-ធិការដ្ឋានត្រូវផ្ញើសំណុំរឿងនោះទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ១១.- បុគ្គលដែលអាចត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ

១១.១ ភាគីវិវាទ ឬមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយភាគីវិវាទ អាចតែងតាំងបុគ្គលខាងក្រោមជាមជ្ឈត្តករៈ

ក- មជ្ឈត្តករណាម្នាក់ដែលបានចុះបញ្ជីជាមួយម.ជ.ម. ឬ

ខ- បុគ្គលណាម្នាក់ដែលបានបំពេញតួនាទី ឬបានចុះបញ្ជីជាជាមជ្ឈត្តករផ្នែកពាណិជ្ជកម្មជាមួយស្ថាប័នមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងប្រទេស ឬអន្តរជាតិដែលត្រូវបានទទួល ស្គាល់ពីពេលមួយទៅពេលមួយដោយ ម.ជ.ម.។

១១.២ លក្ខខណ្ឌតម្រូវបន្ថែមដូចខាងក្រោមត្រូវតែបំពេញៈ

ក- បុគ្គលដែលត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករត្រូវដាក់សេចក្តីថ្លែងមួយ ដែលមានចុះហត្ថលេខាបញ្ជាក់ថា៖

ក.១- ខ្លួនស្ម័គ្រចិត្ត និងមានលទ្ធភាពក្នុងការទទួលតួនាទីជាមជ្ឈត្តករ និង

ក.២- ខ្លួននៅតែមានអព្យាក្រឹតភាព និងឯករាជភាពរបស់ខ្លួន និងខ្លួនបានប្រកាសបង្ហាញ និងត្រូវប្រកាសបង្ហាញអំពីស្ថានភាពនានាដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១២.២ (ការប្រកាសបង្ហាញ)។

ខ- បុគ្គលដែលត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ ដូចមានកំណត់ក្នុងចំណុច ១១.១ (ខ) ត្រូវភ្ជាប់ឯកសារដូចខាងក្រោមបន្ថែមលើសេចក្តីថ្លែងកំណត់ក្នុងវិធាន ១១.២ (ក) ខាងលើ ៖

ខ.១- ភស្តុតាង នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលខ្លួនបានចេញ ក្នុងអំឡុងពេលម្ភៃបួន(២៤) ខែ មុនពេលតែងតាំង ឬវិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់អំពីសមាជិកភាពជាមជ្ឈត្តករបច្ចុប្បន្ន និង

ខ.២- ការបញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះយល់ព្រមចំពោះ និងត្រូវគោរពតាមក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់ម.ជ.ម. និងវិធានផ្សេងៗរបស់ម.ជ.ម. រួមបញ្ចូលទាំងវិធាននេះ។

១១.៣ នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករពីគូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅបណ្តាភាគីវិវាទពាក់ព័ន្ធ អំពីកង្វះខាតនូវចំណុចណាមួយនៃលក្ខណសម្បត្តិដែលតម្រូវខាងលើ។ ភាគីវិវាទដែលពាក់ព័ន្ធនោះត្រូវធ្វើការពិចារណា និងសម្រេចអំពីការតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងនោះ។

១១.៤ ប្រសិនបើភាគីវិវាទដែលពាក់ព័ន្ធនោះ បដិសេធ ឬខកខានក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករថ្មី ឬក្នុងការបំពេញចំណុចខ្វះខាត ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន គណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករថ្មីសម្រាប់បំពេញតួនាទីជាមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានបដិសេធនោះបាន ប្រសិនបើភាគីវិវាទខកខានមិនបានតែងតាំងមជ្ឈត្តករក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ចាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបដិសេធ។

វិធាន ១២.- ឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ និងការប្រកាសបង្ហាញ

១២.១ *ឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាព*

មជ្ឈត្តករដែលបំពេញតួនាទីក្រោមវិធាននេះត្រូវតែឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹត និងមិនត្រូវបំពេញតួនាទីជា អ្នកគាំទ្រ ឬជាទីប្រឹក្សារបស់ភាគីវិវាទណាមួយឡើយ ចាប់ពីពេលដែលត្រូវបានតែងតាំងជាមជ្ឈត្តករ រហូតដល់បញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការទាំងមូល នៃសំណុំរឿង គឺនៅពេលដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរត្រូវបានចេញ និងរួមបញ្ចូលទាំងអំឡុងពេលដែលត្រូវបានអនុញ្ញាត ឬកំណត់នៅក្នុងវិធាននេះ សម្រាប់ការស្នើសុំ ឬការចេញការកែតម្រូវ ការវែកញែកសេចក្តី ការបកស្រាយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម។

១២.២ *ការប្រកាសបង្ហាញ*

មជ្ឈត្តករដែលអាចត្រូវបានតែងតាំង ត្រូវបង្ហាញដោយមិនបង្អង់ដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមកទាក់ទងអំពីលទ្ធភាពក្នុងការតែងតាំងខ្លួនជាមជ្ឈត្តករនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អំពីកាលៈទេសៈទាំងឡាយណា ដែលអាចបង្កឱ្យមានការសង្ស័យសមហេតុសមផលណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់ខ្លួន។

បន្ទាប់ពីត្រូវបានតែងតាំងហើយ មជ្ឈត្តករត្រូវប្រកាសបង្ហាញដោយមិនបង្អង់អំពីកាលៈទេសៈទាំងឡាយណា ដែលអាចបង្កឱ្យមានការសង្ស័យសមហេតុសមផលណាមួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងឯករាជភាព ឬអព្យាក្រឹតភាពរបស់ខ្លួនដល់គូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើក្នុងដំណាក់កាលណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ កាលៈទេសៈថ្មីកើតមាន ឡើងបង្កឱ្យមានការសង្ស័យពាក់ព័ន្ធនឹងឯករាជភាព និងអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តកររូបនោះត្រូវប្រកាសបង្ហាញភ្លាមអំពីកាលៈទេសៈនោះ ដល់គូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១២.៣ ក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់ម.ជ.ម.

មជ្ឈត្តករដែលបំពេញតួនាទីក្រោមវិធាននេះ ត្រូវគោរពតាមក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈមជ្ឈត្តករ របស់ម.ជ.ម.។

វិធាន ១៣.- ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ

១៣.១ កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធ

មជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានជំទាស់ ប្រសិនបើមានកាលៈទេសៈណាមួយបង្កឱ្យមានការសង្ស័យ សមហេតុផលចំពោះឯករាជភាព ឬអព្យាក្រឹតភាពរបស់មជ្ឈត្តករ។ មជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានជំទាស់ផងដែរ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តរូបនោះមិនមានលក្ខណសម្បត្តិដូចដែលបានព្រមព្រៀងដោយគូភាគីវិវាទ។

ភាគីវិវាទមួយអាចជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ដែលខ្លួនបានតែងតាំង ឬដែលខ្លួនបានចូលរួមក្នុងការតែងតាំង តែក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទនោះបានដឹងអំពីមូលហេតុដើម្បីជំទាស់នោះ ក្រោយការតែងតាំងតែប៉ុណ្ណោះ។

១៣.២ សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ និងពេលវេលាកំណត់

ភាគីវិវាទដែលមានបំណងជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ត្រូវបញ្ជូនសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការជំទាស់របស់ខ្លួនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬគូភាគីវិវាទ និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹងដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.៧ (ការជូនដំណឹងអំពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ឬក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីភាគីវិវាទបានដឹងអំពីកាលៈទេសៈនានាដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១៣.១ (កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធ)។

សេចក្ដីជូនដំណឹងនេះ ត្រូវមានបញ្ជាក់មូលហេតុនៃការជំទាស់។

១៣.៣ យោបល់ចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ

មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រសិនបើមាន អាចផ្ដល់យោបល់របស់ខ្លួនអំពីការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករទៅ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬគូភាគីវិវាទ និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន

ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការជំទាស់។

១៣.៤ *ការដកខ្លួនរបស់មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ និងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម*

ក្នុងករណីដែលភាគីវិវាទម្ខាងយល់ស្របចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ដែលស្នើឡើងដោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀត មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់នោះត្រូវដកខ្លួនចេញ។ ទោះបី ជាគ្មានការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទចំពោះការជំទាស់ក៏ដោយ ក៏មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់អាចដកខ្លួនចេញផងដែរ។ ការដកខ្លួនចេញរបស់មជ្ឈត្តករក្នុងករណីទាំងពីរមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃមូលហេតុនៃការជំទាស់ឡើយ។ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ ត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ សមាជិកផ្សេងទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អំពីការឆ្លើយតបរបស់ខ្លួនចំពោះការជំទាស់ ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលយោបល់ចំពោះការជំទាស់ ឬបន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេលកំណត់សម្រាប់បញ្ជូនការផ្តល់យោបល់ចំពោះការជំទាស់។

ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ បានជូនដំណឹងទៅភាគីដែលបានជំទាស់ថា ខ្លួនបដិសេធក្នុងការដកខ្លួនចេញពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទដែលបានជំទាស់នោះអាចដាក់ពាក្យតវ៉ាទៅម.ជ.ម. តាមរយៈអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបដិសេធលើការជំទាស់នោះ។

ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មជាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់ បានជូនដំណឹងទៅសមាជិកផ្សេងទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មថា ខ្លួនបដិសេធក្នុងការដកខ្លួនចេញពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចលើការជំទាស់នោះក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបដិសេធលើការជំទាស់នោះ។ ក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសម្រេចបដិសេធការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ភាគីវិវាទដែលបានជំទាស់អាចប្តឹងតវ៉ាទៅម.ជ.ម. តាមរយៈអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

១៣.៥ *សេចក្ដីសម្រេចរបស់ម.ជ.ម.លើការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ*

ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវសម្រេចលើការតវ៉ាចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីអគ្គលេខាធិការដ្ឋានបានទទួលការតវ៉ាចំពោះការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ។

ប្រសិនបើ គណៈកម្មាធិការតែងតាំង បដិសេធការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់នោះ ត្រូវបន្តបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនជាមជ្ឈត្តករតទៅទៀត។ ប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំងយល់ស្របចំពោះការជំទាស់ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានជំទាស់នោះនឹងត្រូវបញ្ចប់ ដោយមានប្រសិទ្ធភាពចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃសេចក្ដីសម្រេចនោះ និងវិធាន ១៥ (ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស) ត្រូវអនុវត្ត។

១៣.៦ *ការបិទផ្លូវតវ៉ា និងការជូនដំណឹង*

សេចក្ដីសម្រេចរបស់ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនចាំបាច់បង្ហាញហេតុផលឡើយ។ សេចក្ដីសម្រេចនោះ គឺជាសេចក្ដីសម្រេចស្ថាពរ និងបិទផ្លូវតវ៉ា។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសេចក្ដីសម្រេច របស់ម.ជ.ម.នោះ។

វិធាន ១៤.- ការខកខាន ឬអលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញតួនាទី

១៤.១ *ការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ តាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយ*

ប្រសិនបើ មជ្ឈត្តករណាមួយពុំអាចបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនបានដោយមូលហេតុតាមផ្លូវច្បាប់ ឬមូលហេតុជាក់ស្ដែងណាមួយ ឬដោយមូលហេតុណាមួយផ្សេងទៀត ក្នុងរយៈពេលមួយសមស្របនោះ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករត្រូវបញ្ចប់ ដោយមជ្ឈត្តករនោះដកខ្លួនពីមុខតំណែង ឬដោយភាគីវិវាទឯកភាពបញ្ចប់អាណត្តិនោះ។ ការដកខ្លួន ឬការព្រមព្រៀងបញ្ចប់អាណត្តិនេះ មិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការទទួលស្គាល់ចំពោះសុពលភាពនៃមូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការដកខ្លួននោះទេ។

ប្រសិនបើ វិវាទនៅតែបន្តមានពាក់ព័ន្ធនឹងមូលហេតុណាមួយ ក្នុងចំណោមមូលហេតុទាំងនេះ ឬប្រសិនបើមជ្ឈត្តករណាម្នាក់ ខកខានមិនបានបំពេញអាណត្តិរបស់ខ្លួនស្របតាមវិធាននេះ ភាគីវិវាទអាចដាក់សំណើទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ដោយស្នើឱ្យ

ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង សម្រេចបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករូប នោះ។

១៩.២ *យោបល់ចំពោះសំណើឱ្យបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ*

មជ្ឈត្តករ ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងសមាជិកដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាច ផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនឆ្លើយតបនឹងសំណើនោះទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើនោះ។

១៩.៣ *សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំងរបស់ម.ជ.ម.. ចំពោះសំណើសុំបញ្ចប់ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ*

ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវសម្រេចលើសំណើសុំបញ្ចប់ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីផុតអំឡុងពេល កំណត់សម្រាប់ផ្តល់យោបល់ឆ្លើយតបនឹងសំណើសុំបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ។

ប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំង បដិសេធសំណើសុំបញ្ចប់អាណត្តិរបស់ មជ្ឈត្តករ មជ្ឈត្តកររូបនោះត្រូវបន្តបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនជាមជ្ឈត្តករតទៅទៀត។ ប្រសិនបើគណៈកម្មាធិការតែងតាំង យល់ស្របចំពោះសំណើសុំបញ្ចប់អាណត្តិរបស់ មជ្ឈត្តករ អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករនោះត្រូវបញ្ចប់ដោយមានប្រសិទ្ធភាពចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទ នៃសេចក្តីសម្រេចនោះ និងវិធាន ១៥ (ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស) ត្រូវអនុវត្ត។

១៩.៤ *ការបិទផ្លូវតវ៉ា និងការជូនដំណឹង*

សេចក្តីសម្រេចរបស់ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនចាំបាច់ បង្ហាញហេតុផលឡើយ។ សេចក្តីសម្រេចនោះ គឺជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ និងបិទផ្លូវ តវ៉ា។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសេចក្តី សម្រេចរបស់ ម.ជ.ម.នោះ។

វិធាន ១៥.- ការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស

១៥.១ មូលហេតុនៃការដាក់ជំនួស

មជ្ឈត្តករអាចត្រូវបានដាក់ជំនួស នៅពេលមជ្ឈត្តករណាម្នាក់ទទួលមរណភាព ដកខ្លួន ឬលាលែងពីតំណែង ឬនៅពេលបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករណាម្នាក់ ដោយមូលហេតុផ្សេងៗស្របតាមវិធាននេះ។

១៥.២ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយភាគីវិវាទ

ដោយស្របតាមវិធាន ១៥.៣ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយម.ជ.ម.) នៅពេលដែលមជ្ឈត្តករណាម្នាក់ត្រូវដាក់ជំនួស នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសនោះ ត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមនីតិវិធីដូចគ្នាដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ១០ (ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ) ដែលត្រូវអនុវត្តសម្រាប់ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស ដោយត្រូវចាប់ផ្តើមមិនលើសពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ក្រោយពីភាគីវិវាទដែលត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស បានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស។ គ្មានភាគីវិវាទណាមួយ ត្រូវបានរារាំងមិនឱ្យចូលរួមក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួស ដោយមូលហេតុថាភាគីវិវាទនោះ ខកខានមិនបានចូលរួមពីដំបូងក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដែលនឹងត្រូវបានដាក់ជំនួសនោះទេ។

១៥.៣ ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសដោយម.ជ.ម.

តាមរយៈសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ប្រសិនបើ ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង កំណត់ថាដើម្បីធានាភាពឆាប់រហ័សនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ឬដើម្បីចៀសវាងការពន្យារពេលដែលមិនចាំបាច់ ដោយគិតពិចារណាអំពីកាលៈទេសៈពិសេសនានានៅក្នុងសំណុំរឿង ម.ជ.ម. តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំងជំនួសឱ្យគូភាគីវិវាទ អាចតែងតាំងមជ្ឈត្តករជំនួសណាម្នាក់ បន្ទាប់ពីបានទុកឱកាសឱ្យគូភាគីវិវាទ និងមជ្ឈត្តករដទៃទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ផ្តល់យោបល់រួចហើយ។

១៥.៤ *លទ្ធផលនៃការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស*

ប្រសិនបើ មជ្ឈត្តករតែមួយរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករមួយរូប ឬប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសមាជិកមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ត្រូវបានដាក់ជំនួស សវនាការដែលបានធ្វើហើយត្រូវធ្វើសាជាថ្មី លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ។ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តកររូបណាផ្សេងទៀតនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានសមាជិកមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ត្រូវបានដាក់ជំនួស សវនាការដែលបានធ្វើឡើងពីមុនអាចត្រូវបានធ្វើឡើងសាជាថ្មី ផ្អែកតាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទរួចហើយ។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម បានចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្ដោះអាសន្ន ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែករួចហើយ សវនាការដែលពាក់ព័ន្ធទាំងស្រុងនឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទាំងនោះមិនត្រូវធ្វើសាឡើងវិញទេ ហើញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទាំងនោះ ត្រូវបន្តមានសុពលភាពដដែល។

ជំពូកទី ៤ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ១៦.- ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ឬដោយសារកាលៈទេសៈនានានៃសំណុំរឿង ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសម្រេចថាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការផ្សេងទៀតមានលក្ខណៈសមស្របជាង ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការនៃមជ្ឈត្តកម្មទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងក្រោមវិធាននេះ គឺរាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២៥.៣ (ទីកន្លែងសម្រាប់ប្រជុំ និងសវនាការ) ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ មិនកំណត់អំពីទីកន្លែង ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចជួបប្រជុំ និងធ្វើសវនាការនោះទេ។

មាត្រា ១៧.- ច្បាប់អនុវត្ត និងសមធម៌

១៧.១ ច្បាប់អនុវត្ត

គូភាគីវិវាទមានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងយកច្បាប់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវយកមកអនុវត្ត ហើយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវអនុវត្តច្បាប់នោះចំពោះខ្លឹមសារនៃវិវាទ។ ក្នុងករណីដែលមិនមានការព្រមព្រៀងគ្នា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់យកច្បាប់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្របមកអនុវត្ត។

១៧.២ សមធម៌ និងការសម្រុះសម្រួល

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមសមធម៌ ឬតាមការសម្រុះសម្រួល តែក្នុងករណី និងក្នុងកម្រិត ដែលគូភាគីវិវាទបានអនុញ្ញាតយ៉ាងច្បាស់លាស់ឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើដូច្នោះតែប៉ុណ្ណោះ។

១៧.៣ បញ្ញត្តិក្នុងកិច្ចសន្យា និងទម្លាប់ពាណិជ្ជកម្ម

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវយកមកពិចារណានូវបញ្ញត្តិនានាដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ប្រសិនបើមាន រួមទាំងទម្លាប់ពាណិជ្ជកម្មនានាដែលពាក់ព័ន្ធ។

វិធាន ១៨.- ភាសា

១៨.១ *ភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ*

គូភាគីវិវាទ មានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងយកភាសាណាមួយ ឬច្រើនមកប្រើក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានការព្រមព្រៀងគ្នា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចសម្រេច យកភាសាណាមួយជាភាសាសម្រាប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយគិតពិចារណាលើកាលៈទេសៈនានាដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមបញ្ចូលទាំងភាសានៃកិច្ចសន្យាផងដែរ។

១៨.២ *ការបកប្រែ*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចបង្គាប់ឱ្យភាគីវិវាទណាមួយធ្វើការបកប្រែ ការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ណាមួយ ទៅជាភាសាណាមួយ និងក្នុងទម្រង់ណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប។

១៨.៣ *ភាសានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្ដីបង្គាប់*

ប្រសិនបើភាសានៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ទោះតាមរយៈការជ្រើសរើសរបស់គូភាគីវិវាទ ឬតាមការកំណត់របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ស្របតាមវិធាន ១៨ (ភាសា) គឺជាភាសាផ្សេងក្រៅពីភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេសក៏ដោយ ក៏ភាសានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្ដីបង្គាប់ដែលចេញដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវតែជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេស បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទរួចហើយ។

វិធាន ១៩.- ទន្ទឹករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

១៩.១ *ការកំណត់អំពីយុត្តាធិការរបស់ម.ជ.ម.មុនពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើត*

មុនពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានបង្កើត ប្រសិនបើភាគីវិវាទបដិសេធចំពោះអត្ថិភាព ឬសុពលភាពនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម ឬចំពោះយុត្តាធិការរបស់ម.ជ.ម. ក្នុងការចាត់ចែងធ្វើមជ្ឈត្តការលើសំណុំរឿង ម.ជ.ម តាមរយៈគណៈកម្មាធិការតែងតាំង ត្រូវកំណត់ថាតើការបដិសេធ ដែលបានដាក់មក ម.ជ.ម. នោះ ត្រឹមត្រូវដែរឬទេ។ ប្រសិន បើគណៈកម្មាធិការតែងតាំងកំណត់ថា ម.ជ.ម. មិនមានយុត្តាធិការក្នុងការចាត់ចែងធ្វើមជ្ឈត្តការទេនោះ គណៈកម្មាធិការតែងតាំងអាចសម្រេចបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

បាន។ រាល់សេចក្ដីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការតែងតាំង មិនប៉ះពាល់ដល់អំណាចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ក្នុងការចេញសេចក្ដីសម្រេចអំពីយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនឡើយ។

១៩.២ *ការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានអំណាចក្នុងការសម្រេចយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន រួមទាំងការជំទាស់នានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអត្ថិភាព សុពលភាព ឬវិសាលភាពអនុវត្តនៃកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម។

ប្រសិនបើ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសម្រេចថាខ្លួនមានយុត្តាធិការ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចនោះ ភាគីវិវាទ អាចស្នើឱ្យតុលាការមានសមត្ថកិច្ចធ្វើការសម្រេច ដែលការសម្រេចរបស់តុលាការអំពីបញ្ហានេះ គឺជាការសម្រេចដែលបិទផ្លូវតវ៉ា។ នៅពេលសំណើសុំការសម្រេចរបស់តុលាការ ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៅមិនទាន់ត្រូវបានសម្រេចនៅឡើយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបាន។

១៩.៣ *កិច្ចសន្យា និងខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្ម*

សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាន ១៩ (ទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ប្រសិនបើខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្មជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យា ខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្មនោះ ត្រូវចាត់ទុកជាការព្រមព្រៀងដោយឡែក ដែលមិនទាក់ទងនឹង លក្ខខណ្ឌ និងខចែងផ្សេងទៀតនៃកិច្ចសន្យាឡើយ។ ការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដែលចាត់ទុកកិច្ចសន្យាថាមោឃៈ និងអសារឥតការ មិននាំឱ្យខចែងស្ដីពីមជ្ឈត្តកម្មនោះបាត់សុពលភាពឡើយ។

១៩.៤ *ទឡ្ហីករណ៍បញ្ជាក់ថាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំមានយុត្តាធិការ*

ទឡ្ហីករណ៍ដែលបញ្ជាក់ថា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មពុំមានយុត្តាធិការ ត្រូវលើកឡើងមុនពេលដាក់សេចក្ដីថ្លែងដោះសា សម្រាប់បញ្ហាយុត្តាធិការទាក់ទងនឹងការទាមទារ ឬមុនពេលដាក់សេចក្ដីថ្លែងដោះសាចំពោះបណ្ដឹងតប សម្រាប់បញ្ហាយុត្តាធិការទាក់ទងនឹងបណ្ដឹងតប។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចទទួលយកទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកា

មជ្ឈត្តកម្ម ដែលត្រូវបានលើកឡើងក្រោយពេលកំណត់ខាងលើបាន ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ការយឺតយ៉ាវក្នុងការដាក់ទឡ្ហីករណ៍នោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ។

មិនត្រូវហាមឃាត់ភាគីវិវាទណាមួយ មិនឱ្យលើកឡើងពីទឡ្ហីករណ៍ខាងលើ ដោយហេតុថាភាគីវិវាទនោះបានតែងតាំង ឬចូលរួមក្នុងការតែងតាំងមជ្ឈត្តករឡើយ។

១៩.៥ ទឡ្ហីករណ៍បញ្ជាក់ថាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើហួសក្របខណ្ឌសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន

ទឡ្ហីករណ៍បញ្ជាក់ថា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មធ្វើហួសក្របខណ្ឌសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងពេលដំណើរការមជ្ឈត្តការ ត្រូវលើកឡើងភ្លាមៗ បន្ទាប់ពីកើតឡើងនូវបញ្ហា ដែលត្រូវបានចោទថា ហួសក្របខណ្ឌសមត្ថកិច្ចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចទទួលយកទឡ្ហីករណ៍នោះក្រោយពេលកំណត់ខាងលើបាន ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ការយឺតយ៉ាវក្នុងការដាក់ទឡ្ហីករណ៍នោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ។

១៩.៦ ការសម្រេចលើទឡ្ហីករណ៍ជាបញ្ហាបឋម ឬជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រេចលើអង្គសេចក្តី

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចសម្រេចលើទឡ្ហីករណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន ដោយចាត់ទុក ជាបញ្ហាបឋម ឬជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រេចលើអង្គសេចក្តីរបស់ខ្លួន។

មាត្រា ២០.- បញ្ញត្តិទូទៅអំពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ

២០.១ ដំណើរការមជ្ឈត្តការ សេចក្តីបង្គាប់ និងសេចក្តីណែនាំ

បន្ទាប់ពីពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ ដោយផ្អែកលើភាពស្មុគស្មាញ និងតម្លៃនៃវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវដំណើរការមជ្ឈត្តការក្នុងលក្ខណៈ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តការយល់ថាសមស្រប ដើម្បីធានាភាពយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស ប្រសិទ្ធភាព ចំណាយអស់តិច និងផ្តល់ដំណោះស្រាយចុងក្រោយនៃវិវាទ។ នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវដំណើរការក្នុងលក្ខណៈ ដែលគូភាគីវិវាទត្រូវបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ស្មើៗគ្នា និងភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវបានផ្តល់ឱកាសសមរម្យដើម្បីបង្ហាញរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួន។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចេញសេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប ដោយសេចក្តីបង្គាប់ និងសេចក្តីណែនាំនោះមិនត្រូវផ្ទុយនឹងវិធាននេះ ឬច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តការឡើយ។ ស្របតាមវិធាន ៤.១ (ការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ) រាល់សេចក្តីបង្គាប់ និងសេចក្តីណែនាំទាំងអស់ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។

លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់ផ្សេងពីនេះ គូភាគីវិវាទយល់ព្រមក្នុងការគោរពតាមសេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំដោយមិនបង្អង់។

២០.២ *ការប្រជុំត្រៀម និងការប្រជុំបន្ថែមនានា*

ភ្លាមៗតាមដែលធ្វើទៅបាន វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំការប្រជុំត្រៀមជាមួយគូភាគីវិវាទ ដោយផ្ទាល់ ឬដោយមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ដើម្បីរៀបចំ និងកំណត់កាលវិភាគនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការបន្ទាប់ ឬ/និង ដើម្បីពិភាក្សាអំពីនីតិវិធី ដែលមានភាពសមស្រប និងចំណាយអស់តិចបំផុតសម្រាប់សំណុំរឿង។

បន្ថែមលើការប្រជុំត្រៀម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំឱ្យមានការប្រជុំបន្ថែម ឧទាហរណ៍ ដូចជាដើម្បីពិនិត្យទីតាំង វត្ថុ ឬឯកសារនានា ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៥.២ (ការសាកសួរ សេចក្តីបង្គាប់ និងការពិនិត្យភស្តុតាង) ឬពិនិត្យលើភាពរីកចំរើននៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ។ បញ្ញត្តិនៃវិធាន ២៤ (សវនាការ និងការប្រជុំ) ត្រូវអនុវត្តចំពោះការប្រជុំបន្ថែមនានា។

២០.៣ *ការស្វែងរកដំណោះស្រាយដោយស្រុះស្រួលគ្នា*

មុនពេល ឬក្នុងអំឡុងពេលប្រជុំត្រៀម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ ដើម្បីស្វែងរកលទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយវិវាទដោយស្រុះស្រួលគ្នា និងត្រូវជួយគូភាគីវិវាទក្នុងលក្ខណៈណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប។

២០.៤ *ការបំបែកដំណើរការមជ្ឈត្តការដាច់ៗពីគ្នា*

បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម តាមរយៈឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន អាចបំបែកដំណើរការមជ្ឈត្តការដាច់ៗពីគ្នា និងកំណត់ឱ្យគូភាគីវិវាទផ្តោតការ

បង្ហាញនានារបស់ពួកគេលើបញ្ហានានា ដែលសេចក្តីសម្រេចសម្រេចលើបញ្ហាទាំងនោះ អាចបំបែកសំណុំរឿងទាំងមូល ឬជាផ្នែក។

២០.៥ *ការចូលរួមពីតតិយជន*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មានអំណាចក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនចូលរួមជាភាគីវិវាទក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទ រួមទាំងតតិយជន បានព្រមព្រៀងចំពោះការចូលរួមនោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ក្នុងករណីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចេញជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរតែមួយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយឡែក សម្រាប់ដោះស្រាយរាល់វិវាទរបស់គូភាគីវិវាទ។

វិធាន ២១.- ការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ

២១.១ *លក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការរួមបញ្ចូល*

តាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយ និងដោយមានការយល់ព្រមពីគូភាគីវិវាទ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ ២ (ពីរ) ឬច្រើន ដែលត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើងក្រោមវិធាននេះឱ្យទៅជាមជ្ឈត្តការតែមួយបាន។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចកែប្រែដោយដំឡើង ឬបន្ថយកម្រៃសេវារដ្ឋបាល និងកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ផ្អែកតាមកាលៈទេសៈ ដំណាក់កាល និងផលប៉ះពាល់នៃការរួមបញ្ចូលនោះលើសេវាកម្មនានា របស់ ម.ជ.ម. និងរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

២១.២ *កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធ*

ដើម្បីសម្រេចលើការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចពិចារណាកាលៈទេសៈផ្សេងៗជាច្រើន ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានយល់ថាពាក់ព័ន្ធ រួមបញ្ចូលទាំងកាលៈទេសៈដូចខាងក្រោម៖

ក- តើការទាមទារទាំងអស់ នៅក្នុងមជ្ឈត្តការនានាត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មតែមួយដែរឬទេ

ខ- ប្រសិនបើ ការទាមទារត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោមកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មផ្សេងគ្នា ហើយមជ្ឈត្តការធ្វើឡើងរវាងភាគីវិវាទដូចគ្នា តើវិវាទនានានៅក្នុងមជ្ឈត្តការទាំងនោះកើតឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិដូចគ្នាតែមួយ និងកិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្មទាំងនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាមិនផ្ទុយគ្នាដែរឬទេ និង

គ- តើមជ្ឈត្តករត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់មជ្ឈត្តការលើសពីមួយដែរឬទេ និងប្រសិនបានតែងតាំង តើមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងនោះជាមជ្ឈត្តករតែមួយ ឬផ្សេងគ្នា។

២១.៣ *ការរួមបញ្ចូលមជ្ឈត្តការនានាទៅក្នុងមជ្ឈត្តការដំបូងដែលបានទទួល និងចាប់ផ្តើម*

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ នៅពេលរួមបញ្ចូលគ្នានូវមជ្ឈត្តការនានា មជ្ឈត្តការទាំងនោះត្រូវរួមបញ្ចូលទៅក្នុងមជ្ឈត្តការមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន បានទទួលដំបូងគេបង្អស់នូវសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តការនោះ ប្រសិនបើមិនទាន់មានមជ្ឈត្តការណាមួយត្រូវបានចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅឡើយទេនោះ ឬទៅក្នុងមជ្ឈត្តការមួយ ដែលបានដំណើរការមុនគេ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តការនៃសំណុំរឿងត្រូវបានចាប់ផ្តើមហើយនោះ។

វិធាន ២២.- ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ

២២.១ *ការដាក់សេចក្តីថ្លែង*

លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់ផ្សេងពីនេះ ក្រោយពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ ការដាក់សេចក្តីថ្លែងត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមវិធាន ២២ (ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ)។

២២.២ *សេចក្តីថ្លែងទាមទារ*

លើកលែងតែសេចក្តីថ្លែងទាមទារត្រូវបានដាក់រួចហើយស្របតាមវិធាន ៧.៣ (ការភ្ជាប់សេចក្តីថ្លែងទាមទារ) ភាគីប្តឹងទាមទារ ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិនបន្ទាប់ពីបានទទួលការជូនដំណឹង ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ១០.៧ (ការជូនដំណឹងអំពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ត្រូវដាក់សេចក្តីថ្លែងទាមទារ ដែលមានបញ្ជាក់សេចក្តីលម្អិតដូចខាងក្រោម៖

ក- អង្គហេតុដែលគាំទ្រការទាមទារនោះ

ខ- មូលដ្ឋានច្បាប់ ឬទឡ្ហីករណ៍តាមផ្លូវច្បាប់ដែលគាំទ្រការទាមទារនោះ និង

គ- សំណងការខូចខាត ឬការសង្គ្រោះដែលទាមទារ ព្រមជាមួយចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារដែលអាចកំណត់បានទាំងអស់។

២២.៣ *សេចក្ដីថ្លែងដោះសា និងបណ្ដឹងតប*

លើកលែងតែសេចក្ដីថ្លែងដោះសាត្រូវបានប្រគល់រួចហើយស្របតាមវិធាន ៨.៣ (ការភ្ជាប់សេចក្ដីថ្លែងដោះសា និងទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម) ភាគីឆ្លើយតប ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្ដីថ្លែងទាមទារ ត្រូវដាក់សេចក្ដីថ្លែងដោះសា ដែលមានបញ្ជាក់សេចក្ដីលំអិតដូចខាងក្រោម៖

ក- អង្គហេតុ និងអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងសេចក្ដីថ្លែងទាមទារ ដែលភាគីឆ្លើយតបទទួលស្គាល់

ខ- អង្គហេតុ និងអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងសេចក្ដីថ្លែងទាមទារ ដែលភាគីឆ្លើយតបបដិសេធ និងមូលហេតុនៃការបដិសេធនោះ និង

គ- អង្គហេតុ និងអំណះអំណាងតាមផ្លូវច្បាប់ផ្សេងទៀត ដែលភាគីឆ្លើយតបផ្អែកជាមូលដ្ឋាន។

សេចក្ដីថ្លែងដោះសាអាចមានបញ្ចូលផងដែរនូវបណ្ដឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង ល្គឹកណាបណ្ដឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កងនោះស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងត្រូវបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនានានៃវិធាន ២២.២ (សេចក្ដីថ្លែងទាមទារ)។

២២.៤ *សេចក្ដីថ្លែងដោះសាចំពោះបណ្ដឹងតប*

ប្រសិនបើបណ្ដឹងតបត្រូវបានធ្វើឡើង ភាគីប្ដឹងទាមទារ ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសេចក្ដីថ្លែងដោះសា ត្រូវបញ្ជូនសេចក្ដីថ្លែងដោះសាចំពោះបណ្ដឹងតបនោះ ដោយសេចក្ដីថ្លែងដោះសានោះត្រូវបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនានានៃវិធាន ២២.៣ (សេចក្ដីថ្លែងដោះសា និងបណ្ដឹងតប)។

២២.៥ *ការដាក់សេចក្ដីថ្លែងបន្ថែម*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចថាតើ សេចក្ដីថ្លែងបន្ថែមណាមួយ ប្រសិនបើមានដែលត្រូវតម្រូវពីគូភាគីវិវាទ ឬដែលអាចបង្ហាញដោយគូភាគីវិវាទ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់រយៈពេលសម្រាប់ការដាក់សេចក្ដីថ្លែងបន្ថែមទាំងនោះ។

២២.៦ *ឯកសារយោង*

ការដាក់សេចក្ដីថ្លែង ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២២ (ការដាក់សេចក្ដីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ) ត្រូវអមដោយសំណៅចម្លងនៃឯកសារយោងទាំងអស់ ដែលភាគីវិវាទណាមួយមិនទាន់បានដាក់ពីមុន។

២២.៧ *ការបំពានកាតព្វកិច្ច និងការមិនគោរពតាមវិធាន*

ប្រសិនបើ ភាគីប្ដឹងទាមទារខកខានក្នុងការដាក់សេចក្ដីថ្លែងទាមទារ ដោយមិនបានបង្ហាញពីមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ នៅក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ និងប្រសិនបើសមស្របវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវចេញសេចក្ដីបង្គាប់ឱ្យបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ បន្ទាប់ពីសម្រេចលើបញ្ហាផ្សេងទៀតដែលនៅសេសសល់ និងដែលត្រូវដោះស្រាយ។

នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ដោយមិនបានបង្ហាញពីមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយ ខកខាន ឬបដិសេធក្នុងការដាក់សេចក្ដីថ្លែងនានាដែលតម្រូវ ក្នុងការចូលរួមក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬក្នុងការគោរពតាមវិធាននេះ ឬសេចក្ដីបង្គាប់ សេចក្ដីណែនាំ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មតាមការសមស្របអាចដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម និងចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្អែកតាមសេចក្ដីថ្លែង និងភស្តុតាងដែលបានដាក់មកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ២៣.- ការដកពាក្យបណ្ដឹង ការកែប្រែ និងការដោះសា

២៣.១ *ការដកពាក្យបណ្ដឹង*

បន្ទាប់ពីមានសេចក្ដីជូនដំណឹងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីប្ដឹងទាមទារមានសិទ្ធិក្នុងការដកពាក្យបណ្ដឹងរបស់ខ្លួន លើកលែងតែមានការជំទាស់ពីភាគីឆ្លើយតប និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ទទួលស្គាល់ផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ភាគីឆ្លើយតប ក្នុងការទទួលបាន

សេចក្តីសម្រេចស្ថាពរលើវិវាទ។ ក្នុងករណីដែលមានការដកពាក្យបណ្តឹង វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៣.២ *ការកែប្រែពាក្យបណ្តឹង និងការកែប្រែការដោះសា*

ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ភាគីវិវាទណាមួយអាចកែប្រែ ឬបន្ថែមការទាមទារ ការដោះសា បណ្តឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង លើកលែងតែវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ការកែប្រែ ឬការបន្ថែមនោះមិនសមស្រប ដោយសាការកែប្រែ ឬការបន្ថែមនោះនឹងពន្យារដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងបង្កឱ្យមានសេចក្តីលំអៀងដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬកាលៈទេសៈផ្សេងទៀត។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ភាគីវិវាទមួយមិនអាចកែប្រែ ឬបន្ថែមលើពាក្យបណ្តឹង ឬការដោះសាបានឡើយ ប្រសិនបើការកែប្រែ ឬការបន្ថែមលើពាក្យបណ្តឹង ឬការដោះសានោះស្ថិតនៅក្រៅយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ២៤.- សវនាការ និងការប្រជុំ

២៤.១ *សវនាការ*

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងអំពីរបៀបនៃការធ្វើសវនាការ ដូចជាការព្រមព្រៀងធ្វើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ឬដោយផ្អែកលើឯកសារ និងលិខិតស្នាមផ្សេងៗ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវសម្រេចថាតើ ត្រូវធ្វើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ឬត្រូវដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយផ្អែកលើឯកសារ និងលិខិតស្នាមផ្សេងៗតែប៉ុណ្ណោះ។

ប្រសិនបើមានការស្នើសុំដោយភាគីវិវាទណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធ្វើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ នៅដំណាក់កាលសមរម្យណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៤.២ *សវនាការបន្ថែម*

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ នៅក្នុងដំណាក់កាលណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងនៅមុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាច សម្រេចឱ្យមានសវនាការបន្ថែមប្រសិនបើកាលៈទេសៈនៃមជ្ឈត្តការតម្រូវ។

២៤.៣ *ទីកន្លែងប្រជុំ និងសវនាការ*

ទោះបីជាទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការត្រូវបានកំណត់ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១៦ (ទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ) ក៏ដោយ ក៏វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំការប្រជុំ និងសវនាការ តាមមធ្យោបាយណាមួយផ្សេងទៀត និងនៅទីកន្លែងណាមួយផ្សេងទៀត ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប។

២៤.៤ *សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីសវនាការ*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទ ពេលវេលា ទីកន្លែង និងរបៀបនៃការធ្វើសវនាការ និងត្រូវផ្តល់ដំណឹងជាមុនទៅគូភាគីវិវាទអំពីបញ្ហាទាំងនេះ យ៉ាងហោចណាស់ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន មុនកាលបរិច្ឆេទធ្វើសវនាការ។

ប្រសិនបើភាគីវិវាទនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការខកខានក្នុងការបង្ហាញខ្លួន នៅក្នុងសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយមិនបានបង្ហាញមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់នៃការខកខាននេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបន្តធ្វើមជ្ឈត្តកម្ម និងអាចចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែង និងភស្តុតាងដែលបានដាក់មកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

២៤.៥ *បញ្ជីបឋមនៃចំណុចវិវាទ និងសំណួរមុនពេលមានសវនាការ*

យ៉ាងហោចណាស់ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន មុនពេលធ្វើសវនាការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចផ្តល់ដល់គូភាគីវិវាទនូវបញ្ជីបឋមនៃចំណុចវិវាទ ឬសំណួរ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មានបំណងឱ្យភាគីវិវាទទាំងអស់ពិចារណាជាពិសេស។

២៤.៦ *វត្តមានក្នុងពេលសវនាការ ការបកប្រែ និងការកត់ត្រា*

គូភាគីវិវាទត្រូវមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់។ គ្រប់សវនាការទាំងអស់ ត្រូវធ្វើឡើងជាលក្ខណៈឯកជន លើកលែងតែភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ។ ស្របតាមវិធាន ១៨.២ (ការបកប្រែ) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបង្គាប់ឱ្យបកប្រែការទាក់ទងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬការទាក់ទងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរណាមួយ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ឬត្រូវបានដាក់ក្នុងពេលសវនាការ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចសម្រេចថា តើសវនាការដោយផ្ទាល់មាត់នឹងត្រូវកត់ត្រា និងថាតើការកត់ត្រានោះនឹងត្រូវធ្វើដោយរបៀបណា។

មាត្រា ២៥.- បញ្ញត្តិទូទៅអំពីភស្តុតាង

២៥.១ *បន្ទុកបង្ហាញភស្តុតាង*

ភាគីវិវាទនីមួយៗត្រូវមានបន្ទុកបង្ហាញអង្គហេតុ វិធានដែលត្រូវអនុវត្ត និងទម្លាប់ពាណិជ្ជកម្មនានា ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការទាមទារ ឬបណ្ដឹងតប ឬការដោះសាររបស់ភាគីវិវាទ។

២៥.២ *ការសាកសួរ សេចក្ដីបង្គាប់ និងការពិនិត្យភស្តុតាង*

នៅពេលណាមួយនៃអំឡុងពេលនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចរៀបចំឱ្យ មានការសាកសួរ ឬបង្គាប់ភាគីវិវាទណាមួយផ្ដល់ការបង្ហាញផ្សេងៗដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម យល់ថាចាំបាច់ ឬសមស្រប ដូចជាៈ

ក- ផ្ដល់ឯកសារ វត្ថុតាង ឬភស្តុតាងផ្សេងទៀត

ខ- ផ្ដល់តារាងរៀបតាមអក្សរ ឬសេចក្ដីសង្ខេបរបស់ឯកសារ ឬភស្តុតាងផ្សេងទៀត ដែលភាគីវិវាទនោះ បានបង្ហាញ ឬមានបំណងបង្ហាញ

គ- ផ្ដល់ទីកន្លែង វត្ថុ ឬឯកសារនានា ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន សម្រាប់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ឬអ្នកជំនាញ ដែលត្រូវបានតែងតាំង ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និង

ឃ- រៀបចំការយកគំរូដែលត្រូវយកពីទីកន្លែង វត្ថុ ឬឯកសារ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ភាគីវិវាទ ឬរៀបចំឱ្យមានការអង្កេតលើ ឬការពិសោធលើ ដែលគំរូនោះនឹងត្រូវយកទៅពិនិត្យ ឬសម្រាប់ការពិសោធណាមួយទាំងនោះ។

ភាគីវិវាទ មានសិទ្ធិក្នុងការត្រួតពិនិត្យភស្តុតាងដែលបង្ហាញដោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀត។

២៥.៣ ភាពអាចទទួលយកបាននៃភស្តុតាង

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់អំពីភាពអាចទទួលយកបាន ទំនាក់ទំនង សារៈសំខាន់ និង ទម្ងន់នៃភស្តុតាងទាំងអស់។ ភស្តុតាងមិនចាំបាច់ត្រូវតែអាចទទួលយកបានតាមផ្លូវច្បាប់នោះទេ។

វិធាន ២៦.- សាក្សី

២៦.១ សេចក្ដីជូនដំណឹងជាមុនដោយភាគីវិវាទ

នៅមុនពេលដំណើរការសវនាការ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវឱ្យភាគីវិវាទនីមួយៗផ្ដល់ សេចក្ដីជូនដំណឹងជាមុនអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី ដោយរួមបញ្ចូលទាំងសាក្សីជំនាញផងដែរ នៅក្នុងវិធាន ២៦ (សាក្សី) នេះ ដែលភាគីវិវាទនីមួយៗមានបំណងកោះហៅ ក៏ដូចជាអំពីកម្មវត្ថុ និង ទំនាក់ទំនងនៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី រួមទាំងភាសាដែលសាក្សីនោះនឹងប្រើក្នុងការធ្វើសក្ខីកម្ម។

២៦.២ ការអនុញ្ញាត ការកម្រិត ឬការបដិសេធការបង្ហាញរបស់សាក្សី

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុង ការអនុញ្ញាត ការកម្រិត ឬការបដិសេធ ការបង្ហាញរបស់សាក្សី។

២៦.៣ សក្ខីកម្មជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចកំណត់ឱ្យសាក្សីធ្វើសក្ខីកម្មជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬក្នុងទម្រង់ផ្សេងទៀតសម្រាប់ធ្វើកំណត់ត្រា។ ស្របតាមវិធាន ២៦.២ (ការអនុញ្ញាត ការកម្រិត ឬការបដិសេធការបង្ហាញរបស់សាក្សី) ភាគីវិវាទអាចស្នើឱ្យសាក្សីចូលរួមក្នុងការសាកសួរផ្ទាល់មាត់។ ប្រសិនបើសាក្សីខកខានក្នុងការចូលរួមការសាកសួរផ្ទាល់មាត់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចដាក់ទម្ងន់នៃពិចារណារបស់ខ្លួនលើសក្ខីកម្មជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា សមស្រប ឬទាត់ចោល ឬលុបចោលសក្ខីកម្មនោះទាំងស្រុង។

២៦.៤ *ការសាកសួរសាក្សី*

សាក្សីណាម្នាក់ ដែលផ្តល់សក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់មាត់ អាចត្រូវបានសាកសួរដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងដោយភាគីវិវាទនីមួយៗក្នុងទម្រង់ណាមួយដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់។

២៦.៥ *ការស្បថ ឬការអះអាង*

សាក្សីណាម្នាក់ អាចត្រូវបានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មតម្រូវឱ្យ ធ្វើសក្ខីកម្មក្រោមសម្បថ ឬការអះអាង។

២៦.៦ *ការចាកចេញរបស់សាក្សី*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចតម្រូវឱ្យសាក្សីណាម្នាក់ចាកចេញពីសវនាការ ក្នុងអំឡុងពេលសាកសួរសាក្សីដទៃទៀត។

មាត្រា ២៧.- អ្នកជំនាញដែលតែងតាំងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

២៧.១ *ការតែងតាំងអ្នកជំនាញ*

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ក្រោយពីការពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតែងតាំងអ្នកជំនាញឯករាជ្យមួយរូប ឬច្រើនរូប ឱ្យធ្វើរបាយការណ៍ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អំពីចំណុចវិវាទជាក់លាក់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានកំណត់។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវផ្តល់ដល់គូភាគីវិវាទនូវការកំណត់របស់ខ្លួនអំពីចំណុចវិវាទជាក់លាក់ ដែលតម្រូវឱ្យអ្នកជំនាញឯករាជ្យធ្វើរបាយ-ការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនោះ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវភាគីវិវាទ ផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធដល់អ្នកជំនាញ ឬបង្ហាញ ឬអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកជំនាញពិនិត្យទីតាំង ទំនិញ ទ្រព្យ ឬឯកសារផ្សេងៗ។

២៧.២ *របាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងយោបល់របស់គូភាគីវិវាទ*

អ្នកជំនាញដែលត្រូវបានតែងតាំង ត្រូវដាក់របាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ខ្លួនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ ក្រោយពីបានទទួលរបាយការណ៍នោះហើយ វេទិកា

មជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍មួយច្បាប់ទៅគូភាគីវិវាទ និងស្នើឱ្យគូភាគីវិវាទផ្តល់យោបល់របស់ពួកគេជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើរបាយការណ៍នោះ។

២៧.៣ *ការចូលរួមរបស់អ្នកជំនាញក្នុងសវនាការ*

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាចាំបាច់ អ្នកជំនាញត្រូវចូលរួមក្នុងសវនាការ បន្ទាប់ពីបានដាក់របាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ខ្លួនរួចហើយ។ ក្នុងពេលធ្វើសវនាការ គូភាគីវិវាទត្រូវមានឱកាសក្នុងការសាកសួរអ្នកជំនាញនោះ។

វិធាន ២៨.- វិធានការបណ្តោះអាសន្ន

២៨.១ *វិធានការបណ្តោះអាសន្ន*

តាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចចាត់វិធានការបណ្តោះអាសន្ន តាមរយៈការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលមានមូលហេតុ ឬសេចក្តីបង្គាប់ នៅពេលណាមួយ មុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ។

២៨.២ *គោលបំណងនៃវិធានការបណ្តោះអាសន្ន*

វិធានការបណ្តោះអាសន្ន មានលក្ខណៈជាវិធានការដែលចាំបាច់ និងបន្ទាន់ ដែលមិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីសម្រេចស្ថាពររបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ចំពោះអង្គសេចក្តីនៃសំណុំរឿងឡើយ។ ជាឧទាហរណ៍ វិធានការបណ្តោះអាសន្នរួមមានជាអាទិ៍ នូវសេចក្តីបង្គាប់នានា៖

ក- ដើម្បីថែរក្សា និងស្តារស្ថានភាពឡើងវិញ ក្នុងពេលដែលវិវាទមិនទាន់ត្រូវបានដោះស្រាយ

ខ- ដើម្បីចំណាត់ការសកម្មភាព ក្នុងគោលបំណងរារាំង ឬទប់ស្កាត់ការធ្វើសកម្មភាពដែលអាចបង្កឱ្យមាន (i) ការខូចខាតបច្ចុប្បន្ន ឬបន្ទាន់ ឬ (ii) សេចក្តីលម្អៀងចំពោះដំណើរការមជ្ឈត្តការ

គ- ដើម្បីផ្តល់មធ្យោបាយក្នុងការថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលអាចទាក់ទងនឹងការបំពេញតាមមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ទាប់ ឬ

ឃ- ដើម្បីរក្សាទុកភស្តុតាង ដែលអាចពាក់ព័ន្ធ និងដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការដោះស្រាយវិវាទ។

២៨.៣ *សំណើតាមរយៈសេចក្តីថ្លែងដោយឡែក*

សំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នត្រូវបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម តាមរយៈសេចក្តីថ្លែងដោយឡែក។ សេចក្តីថ្លែងត្រូវមានការពណ៌នាច្បាស់លាស់ អំពីវិធានបណ្តោះអាសន្ន ដែលស្នើសុំ និងមូលហេតុនៃសំណើ ក៏ដូចជាភាពចាំបាច់ និងភាពបន្ទាន់ដែលត្រូវបានអះអាង។ ប្រសិនបើអាច ភស្តុតាងដែលជាមូលដ្ឋាននៃការស្នើសុំត្រូវបញ្ជូនរួមគ្នាជាមួយសេចក្តីថ្លែង ប្រសិនបើសេចក្តីថ្លែងនោះ មិនទាន់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៅឡើយ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៨.៤ *នីតិវិធីបន្ថែម*

បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នហើយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មដោយមិនពន្យារពេលត្រូវជូនដំណឹងទៅគូភាគីវិវាទ អំពីរបៀបដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសវនាការ នឹងចាត់ដំណើការ ជាពិសេសថាតើនឹងមានសវនាការ ឬក៏តម្រូវឱ្យមានសេចក្តីថ្លែងបន្ថែម។

២៨.៥ *ការផ្តល់ការធានា*

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចតម្រូវថាការចេញវិធានបណ្តោះអាសន្នត្រូវមានការធានាសមស្របណាមួយ ដែលផ្តល់ដោយភាគីវិវាទដែលបានស្នើ ដើម្បីធានាសោហ៊ុយចំណាយ ឬការខូចខាតនានាដែលទទួលរងដោយភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ដោយសារវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ដែលចេញដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

ភាគីវិវាទដែលស្នើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្ន អាចត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសោហ៊ុយ ចំណាយ និងការខូចខាតនានា ដែលកើតចេញពីវិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ប្រសិនបើនាពេលក្រោយមក វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ឃើញថានៅក្នុងកាលៈទេសៈជាទូទៅ វិធានការបណ្តោះអាសន្នមិនគួរត្រូវបានផ្តល់ឱ្យទេនោះ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចសម្រេចឱ្យសងសោហ៊ុយចំណាយ និងការខូចខាតទាំងនោះ នៅក្នុងពេលណាមួយនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

២៨.៦ *ការសម្រេចដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវផ្តល់វិធានការបណ្តោះអាសន្នតាមការស្នើសុំ តែក្នុងករណីដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា វិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះត្រូវការជាចាំបាច់ និងបន្ទាន់។ ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មកំណត់ថា បញ្ហានោះមិនចាំបាច់ និងបន្ទាន់ ដែលត្រូវសម្រេចដោយវិធានការបណ្តោះអាសន្នទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបដិសេធសំណើនោះដោយផ្នែក ឬទាំងស្រុង ហើយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកំណត់ថា បញ្ហានោះត្រូវសម្រេចនៅក្នុងមជ្ឈត្តកម្មលើអង្គសេចក្តី។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចចាត់ទុកសំណើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្នថាមានភាពចាំបាច់ និងបន្ទាន់ ប្រសិនបើភាគីវិវាទដែលស្នើសុំវិធានការបណ្តោះអាសន្ន អាចបង្ហាញថា៖

ក- ការខូចខាតដែលមិនអាចត្រូវបានជួសជុលដោយសំណងក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ទំនងជានឹងកើតមានឡើង ប្រសិនបើវិធានការបណ្តោះអាសន្នមិនត្រូវបានចាត់ឡើង និងការខូចខាតនោះ មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរជាងការខូចខាតរបស់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ដែលអាចទទួលរងដោយសារវិធានការបណ្តោះអាសន្ន ប្រសិនបើវិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ និង

ខ- មានលទ្ធភាពសមហេតុសមផល ដែលភាគីស្នើសុំ នឹងឈ្នះលើអង្គសេចក្តីនៃការទាមទារ។ ការកំណត់អំពីលទ្ធភាពនេះ មិនប៉ះពាល់ដល់ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចណាមួយនាពេលបន្ទាប់ឡើយ។

២៨.៧ *ការកែប្រែ ការផ្អាក ឬការបញ្ឈប់វិធានការបណ្តោះអាសន្ន*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចកែប្រែ ផ្អាក ឬបញ្ឈប់វិធានការបណ្តោះអាសន្ន ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានចាត់ នៅពេលមានការស្នើសុំពីភាគីវិវាទណាមួយ។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចស្នើសុំឱ្យភាគីណាមួយ បង្ហាញជាបន្ទាន់នូវការផ្លាស់ប្តូរសំខាន់ណាមួយនៃកាលៈទេសៈដែលជាមូលដ្ឋាននៃ ការស្នើសុំ ឬការផ្តល់វិធានការបណ្តោះអាសន្ននោះ។

២៨.៨ *សំណើទៅតុលាការសុំវិធានការបណ្ដោះអាសន្ន*

សំណើសុំវិធានការបណ្ដោះអាសន្ន ដែលធ្វើឡើងមុន ឬក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដោយភាគីវិវាទណាមួយទៅតុលាការមិនមានវិសមិតភាពជាមួយការព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការ ឬមិនត្រូវចាត់ទុកជាការបោះបង់ការព្រមព្រៀងនោះ នោះទេ និងមិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់អំណាចពាក់ព័ន្ធរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឡើយ។

ភ្លាមតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ភាគីវិវាទដែលបានដាក់សំណើសុំវិធានការបណ្ដោះអាសន្នទៅតុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងទៅវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអំពីសំណើនោះ និងអំពីការសម្រេចរបស់តុលាការអំពីបញ្ហានោះ។

វិធាន ២៩.- ការបញ្ចប់ និងការបើកដំណើរការមជ្ឈត្តការជាថ្មី

បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយគូភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវប្រកាសបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ នៅពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា គូភាគីវិវាទមិនមានភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ និងសំខាន់បន្ថែម ដែលត្រូវបង្ហាញ ឬត្រូវបញ្ជូនមកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មទៀតទេ។ បន្ទាប់ពីនោះ មិនត្រូវដាក់ ឬបង្ហាញភស្តុតាងបន្ថែមឡើយ។

តាមការផ្តួចផ្តើមផ្ទាល់ខ្លួន ឬតាមសំណើរបស់ភាគីវិវាទ ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចបើកដំណើរការមជ្ឈត្តការជាថ្មី នៅក្នុងពេលវេលាណាមួយ មុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ។

វិធាន ៣០.- ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត

ប្រសិនបើមុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ គូភាគីវិវាទព្រមព្រៀងដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ ឬ ប្រសិនបើមានសំណើរបស់ភាគីវិវាទទាំងពីរ និងតាមវិសាលភាពនៃសំណើនោះ និងតាមការទទួលយល់ព្រមរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកត់ត្រាដំណោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្តនោះ ក្នុងទម្រង់ជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមការព្រមព្រៀង។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមិនមានកាតព្វកិច្ច ក្នុងការផ្តល់មូលហេតុចំពោះមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបែបនេះនោះទេ។

ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត ត្រូវរួមបញ្ចូលផងដែរនូវការដោះស្រាយពាក់ព័ន្ធនឹងការបង់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម។

មាត្រា ៣១.- មូលហេតុផ្សេងទៀតសម្រាប់បញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ

ក្រៅពីមូលហេតុនានាដែលកំណត់ក្នុងវិធាននេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចេញសេចក្តីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការផងដែរ ប្រសិនបើគូភាគីវិវាទព្រមព្រៀងក្នុងការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការនោះ ឬដោយមូលហេតុណាមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាការបន្តដំណើរការមជ្ឈត្តការ គឺមិនចាំបាច់ ឬមិនអាចទៅរួច។

ជំពូកទី ៥ ការសម្រេច និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

មាត្រា ៣២.- ការសម្រេច

៣២.១ ការសម្រេចដោយសម្លេងភាគច្រើនដោយប្រៀប

ក្នុងករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ឬសេចក្តីសម្រេចផ្សេងៗ ត្រូវធ្វើឡើងដោយមតិភាគច្រើនដោយប្រៀបនៃមជ្ឈត្តករជាសមាជិកនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មទាំងអស់។

៣២.២ សេចក្តីសម្រេចលើបញ្ហានីតិវិធី

ដោយមានការយល់ព្រមជាមុនពីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចសម្រេចលើបញ្ហានីតិវិធីតែម្នាក់ឯងបាន។

មាត្រា ៣៣.- មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យចុងក្រោយ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះអាសន្ន និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែក

បន្ថែមលើការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ ដែលដោះស្រាយចំណុចវិវាទទាំងអស់ដែលនៅសេសសល់ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានសិទ្ធិក្នុងការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបណ្តោះអាសន្ន ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែក លើចំណុចវិវាទផ្សេង ក្នុងពេលវេលាផ្សេងៗគ្នា។

មាត្រា ៣៤.- ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

៣៤.១ មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងមានសំអាងហេតុ

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនោះ និងស្របតាមវិធាន ៣០ (ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត) មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវមានសំអាងហេតុដែលជាមូលដ្ឋាននៃការសម្រេច។

៣៤.២ *ទីកន្លែង និងកាលបរិច្ឆេទ*

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវមានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យត្រូវបានចេញ។

៣៤.៣ *ហត្ថលេខា*

មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមជ្ឈត្តករទាំងអស់។ ចំពោះវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃមជ្ឈត្តករច្រើនរូប ហត្ថលេខារបស់សមាជិកភាគច្រើននៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវចាត់ទុកថាគ្រប់គ្រាន់ ល្គឹកណាមានការបញ្ជាក់ពីមូលហេតុ ដែលមជ្ឈត្តករដទៃទៀតមិនបានចុះហត្ថលេខា។

៣៤.៤ *ការសហការក្នុងការរៀបចំធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ*

ប្រសិនបើបន្ទាប់ពីបានទទួលឱកាសគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសហការហើយ មជ្ឈត្តករណាម្នាក់ខកខានមិនបានសហការក្នុងការរៀបចំធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ មជ្ឈត្តករផ្សេងៗទៀតត្រូវរៀបចំធ្វើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដោយគ្មានវត្តមានមជ្ឈត្តកររូបនោះ។

៣៤.៥ *ការឯកភាពលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ*

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មិនត្រូវចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យណាមួយឡើយ ប្រសិនបើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះមិនទាន់ត្រូវបានពិនិត្យពិច័យ និងឯកភាពដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

មាត្រា ៣៥.- ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

៣៥.១ *ការបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់*

ក- នៅមុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្ត-វិនិច្ឆ័យទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ដើម្បីឱ្យអគ្គលេខាធិការដ្ឋានពិនិត្យពិច័យ លើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។ លើកលែងតែអគ្គលេខាធិការដ្ឋានពន្យារវេលាកំណត់ស្របតាមសំណើរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្នុងអំឡុងពេល ៤៥ (សែសិបប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានប្រកាសបិទដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម។

ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន ចាប់ពីបានទទួលសេចក្ដីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចស្នើកែប្រែលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងដោយមិនប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពក្នុងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចស្នើឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយកចិត្តទុកដាក់លើចំណុចសារធាតុនានានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

ខ- វិធាន ៣៥.១ (ក) មិនអនុវត្តចំពោះមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ដែលចេញពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានការបណ្ដោះអាសន្ន ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៨ (វិធានការបណ្ដោះអាសន្ន) ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមការព្រមព្រៀង ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៣០ (ការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត) ឡើយ។

៣៥.២ *ការបញ្ជូន សេចក្ដីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬសេចក្ដីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម សម្រាប់ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់*

មុនពេលចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៣៨ (ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបញ្ជូនសេចក្ដីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះទៅអគ្គលេខាធិការដ្ឋានសម្រាប់ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់។

ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន នៃការទទួលបានសេចក្ដីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ សម្រាប់ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬសេចក្ដីព្រាងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចស្នើកែប្រែលើទម្រង់របស់មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងដោយមិនប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពក្នុងការសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចស្នើឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយកចិត្តទុកដាក់លើចំណុចសារធាតុនានានៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

វិធាន ៣៦.- ការចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

នៅពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មបានចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្របតាមវិធាន ៣៤ (ទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ) រួចហើយ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបោះត្រា ម.ជ.ម. លើមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយមិនបង្អង់ និងបញ្ជូនមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះទៅភាគីវិវាទទាំងអស់ ប្រសិនបើការបង់ប្រាក់ជាមុនដែលតម្រូវត្រូវបានបង់ទៅម.ជ.ម. ស្របតាមវិធាន ៤៨ (ប្រាក់បង់ជាមុន) ឬ

ប្រសិនបើកម្រៃសេវាទាំងអស់លើមជ្ឈត្តការ ត្រូវបានបង់គ្រប់ចំនួនទៅម.ជ.ម. សម្រាប់ករណីមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ។

វិធាន ៣៧.- អានុភាព និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ស្របតាមវិធាន ៣៨ (ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនឹងក្លាយជាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ និងមានអានុភាពអនុវត្តចំពោះគូភាគីវិវាទ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យនោះត្រូវបានចេញ និងបោះត្រា។

គូភាគីវិវាទត្រូវអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយមិនបង្អង់។ គូភាគីវិវាទទទួលស្គាល់ថាខ្លួន មិនមានសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់ផ្សេង ក្រៅពីស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលមានអានុភាពចាប់បង្ខំ ហើយដោយមិនអាចដកហូតវិញបាន គូភាគីវិវាទបោះបង់សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់របស់ខ្លួន ដរាបណាសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងជំទាស់នោះ អាចបោះបង់បានដោយមានសុពលភាព។

វិធាន ៣៨.- ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម

៣៨.១ សំណើសុំការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម

លើកលែងតែមានការពន្យារអំឡុងពេលបន្ថែមផ្សេងពីនេះ តាមការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទ មុនពេលបិទដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងដោយមានសេចក្តីជូនដំណឹងទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ក៏ដូចជាទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទណាមួយ អាចស្នើសុំវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឱ្យកែតម្រូវកំហុសក្នុងការគណនា កំហុសផ្នែកការងារ លេខាធិការ ឬកំហុសក្នុងការបោះពុម្ព ឬកំហុសផ្សេងៗ ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងនោះ ដែលមានក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិននៃការទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

លើកលែងតែមានការពន្យារអំឡុងពេលបន្ថែមផ្សេងពីនេះ តាមការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទ មុនពេលបិទដំណើរការមជ្ឈត្តការ និងដោយមានសេចក្តីជូនដំណឹងទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ក៏ដូចជាទៅកាន់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីវិវាទណាមួយ អាចស្នើសុំវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឱ្យបកស្រាយ ឬបំភ្លឺលម្អិត លើចំណុចជាក់លាក់

ណាមួយ ឬផ្នែកណាមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

លើកលែងតែមានការពន្យារអំឡុងពេលបន្ថែមផ្សេងពីនេះ តាមការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទ មុនពេលបិទដំណើរការមជ្ឈត្តការ ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលបានមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ភាគីវិវាទតាមរយៈការជូនដំណឹងទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត អាចស្នើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មឱ្យចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម លើចំណុចដែលត្រូវបានបង្ហាញក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ប៉ុន្តែមិនបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងមជ្ឈត្ត-វិនិច្ឆ័យដែលបានទទួល។

ភាគីវិវាទម្ខាងទៀតអាចផ្តល់មតិរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើនេះ ក្នុងអំឡុងពេលសមរម្យណាមួយដែលកំណត់ដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។

៣៨.២ សេចក្តីសម្រេចលើ ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម

ប្រសិនបើវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសំណើណាមួយសមរម្យ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកែតម្រូវ ធ្វើការបំភ្លឺលម្អិត ឬផ្តល់ការបកស្រាយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬចេញមជ្ឈត្ត-វិនិច្ឆ័យបន្ថែម ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីបានទទួលសំណើនោះ។ ស្របតាមវិធាន ៥.២ (ការកែប្រែពេលវេលាកំណត់) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចពន្យារអំឡុងពេល ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកែតម្រូវ ធ្វើការបំភ្លឺលម្អិត ឬផ្តល់ការបកស្រាយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែមបាន តាមការចាំបាច់បាន និងដោយ ជូនដំណឹងទៅភាគីវិវាទ។

បញ្ញត្តិចាប់ពីវិធាន ៣៥ (ការពិនិត្យពិច័យលើទម្រង់នៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ) ដល់វិធាន ៣៧ (អានុភាព និងការអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ) ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នា ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរដែលចាំបាច់ ឬសមស្របដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការកែតម្រូវមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម។

៣៨.៣ *ការផ្តួចផ្តើមរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងការកែតម្រូវ*

ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មអាចផ្តួចផ្តើមក្នុងការកែតម្រូវកំហុស ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៣៨.១ (សំណើសុំការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ការបកស្រាយ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) បាន។

៣៨.៤ *ផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ*

ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត ឬការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ គឺជាផ្នែកមួយនៃមជ្ឈត្ត-វិនិច្ឆ័យ។

វិធាន ៣៩.- ការរក្សាឯកសាររបស់សំណុំរឿងដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន

នៅពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា មិនមានសកម្មភាពតម្រូវផ្សេងទៀត ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបំពេញទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវធានាថាអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមានឯកសារពេញលេញទាំងស្រុងរបស់សំណុំរឿង។

វិធាន ៤០.- អំណាចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

ក្រៅពីអំណាចដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាននេះ និងអំណាចដែលមិនមានបដិប្បញ្ញត្តិនៃវិធានដែលមានអនុភាពចាប់បង្ខំរបស់ច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងមជ្ឈត្តកម្មទេនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានអំណាចក្នុងការៈ

ក- បង្គាប់ឱ្យមានការកែប្រែកិច្ចសន្យាណាមួយ ក្នុងកម្រិតដែលតម្រូវឱ្យមានការកែតម្រូវកំហុស ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថា ជាការធ្វើឡើងដោយភាគីទាំងអស់នៃកិច្ចសន្យានោះ។ សេចក្តីបង្គាប់នេះ ត្រូវធ្វើឡើងស្របតាមលក្ខខណ្ឌនៃច្បាប់គ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យាដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការកែប្រែកិច្ចសន្យា

ខ- បង្គាប់ឱ្យមានការរក្សា ស្តុក លក់ ឬការប្រើប្រាស់ទ្រព្យ ឬវត្ថុណាមួយ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ឬជាផ្នែកណាមួយនៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

គ- តាមការស្នើសុំរបស់ភាគីវិវាទ ចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យឱ្យបង់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មដែលមិនទាន់បានបង់

ឃ- បង្គាប់ភាគីវិវាទឱ្យធានាថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដែលនឹងចេញក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការមិនត្រូវក្លាយជាគ្មានប្រសិទ្ធភាព ដោយសារការបំបាត់ទ្រព្យដោយភាគីវិវាទណាមួយឡើយ

ង- បង្គាប់ភាគីវិវាទឱ្យផ្តល់ប្រាក់កក់សម្រាប់ សោហ៊ុយចំណាយលើសេវាផ្នែកច្បាប់ ឬចំណាយផ្សេងទៀតក្នុងទម្រង់ណាមួយ ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មយល់ថាសមស្រប

ច- បង្គាប់ភាគីវិវាទឱ្យផ្តល់ប្រាក់កក់សម្រាប់ មួយផ្នែកនៃទឹកប្រាក់ណាមួយនៃវិវាទ ឬទឹកប្រាក់ទាំងអស់នៃវិវាទ

ឆ- កំណត់ទណ្ឌកម្ម ដែលវេទិកាមជ្ឍត្តកម្មយល់ថាសមស្រប ចំពោះភាគីវិវាទ ដែលខកខាន ឬបដិសេធមិនគោរពវិធាននេះ សេចក្តីបង្គាប់ ឬសេចក្តីណែនាំ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យដោយផ្នែក ឬខកខាន ឬបដិសេធចូលរួម ការប្រជុំ ឬសវនាការ

ជ- តាមការសមស្រប សម្រេចលើចំណុចវិវាទដែលមិនត្រូវបានបង្ហាញ ឬដែល ត្រូវបានលើកឡើងដោយគុណ្ឋិភាព ក្នុងឯកសារនានា ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២២ (ការដាក់សេចក្តីថ្លែងដោយគូភាគីវិវាទ) ប្រសិនបើចំណុចវិវាទនោះត្រូវបាន បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់ដល់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត និងភាគីវិវាទម្ខាងទៀតត្រូវបាន ផ្តល់ឱកាសគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការឆ្លើយតប

ឈ- សម្រេចអំពីច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងដំណើរការមជ្ឈត្តការ និង

ញ- សម្រេចលើការទាមទារ ឬបុព្វសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់ ឬបុព្វសិទ្ធិផ្សេងទៀត។

ជំពូកទី ៦ កម្រៃសេវា

វិធាន ៤១.- កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម

៤១.១ កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម និងតារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម.

កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម រួមមាន៖

ក- កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី

ខ- កម្រៃសេវារដ្ឋបាល

គ- កម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ

ឃ- កម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង

ង- កម្រៃសេវាផ្សេងៗ របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.

ដូចមានកំណត់ចាប់ពីវិធាន ៤១ (កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម) ដល់វិធាន ៤៦ (ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.)។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវកំណត់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម ដោយអនុលោមតាមជំពូកនេះ និងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយ ម.ជ.ម. ស្របតាមបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ ម.ជ.ម។ ការកំណត់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មរបស់អគ្គលេខាធិការ-ដ្ឋានជាការកំណត់ស្ថាពរ។ ក្នុងករណីដែលមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបានដោះស្រាយដោយស្ម័គ្រចិត្ត ឬត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមិនមានការធ្វើសវនាការ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវកំណត់កម្រៃសេវាជាស្ថាពរសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មនៃករណីនោះ។ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវកំណត់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មនៃករណីនេះ ដោយពិចារណារាល់កាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿង រាប់បញ្ចូលទាំងដំណាក់កាលនៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដែលមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានដោះស្រាយដោយស្ម័គ្រចិត្ត ឬត្រូវបានបញ្ចប់។ ក្នុងករណីដែលកម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មដែលកំណត់ មានតំលៃទាបជាងប្រាក់បង់ជាមុន ម.ជ.ម ត្រូវបង្វិលសងទៅគូភាគីវិវាទវិញ នូវទឹកប្រាក់ទៅតាមសមាមាត្រ ដែលគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងគ្នា ឬតាមសមាមាត្រដូចគ្នានឹងសមាមាត្រដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវបានបង់ ប្រសិនបើមិនមានការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទទេនោះ។

៤១.២ ការកែប្រែ និងការអនុវត្តតារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម.

ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ម.ជ.ម. អាចធ្វើកែប្រែតារាងកម្រៃសេវារបស់ខ្លួន នៅពេលណាមួយដែលក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិយល់ថាសមស្រប។ តារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម. ដែលត្រូវអនុវត្ត គឺតារាងកម្រៃសេវាដែលមានសុពលភាពជាធរមាននៅកាលបរិច្ឆេទដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន បានទទួលសេចក្ដីជូនដំណឹងពេញលេញអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ស្របតាមវិធាន ៧.១ (សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម)។

៤១.៣ ការបែងចែកកម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវកម្រៃសេវាសរុបសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម នៅក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន។ លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវកំណត់ឱ្យជាក់លាក់អំពីការបែងចែកកម្រៃសេវាសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មរវាងគូភាគីវិវាទ នៅក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

អនុលោមតាមបញ្ញត្តិខាងលើ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ ដែលភាគីវិវាទម្ខាងត្រូវបង់ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត។ សម្រាប់ការកំណត់នេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវយកមកពិចារណានូវចំនួនទឹកប្រាក់បង់ជាមុន ដែលគូភាគីវិវាទបានបង់ទៅ ម.ជ.ម. ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៤៨ (ប្រាក់បង់ជាមុន)។

៤១.៤ ការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា និងដោយឡែកពីគ្នា

គូភាគីវិវាទ ត្រូវទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា និងដោយឡែកពីគ្នាក្នុងការបង់កម្រៃសេវាសរុបសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្មទៅ ម.ជ.ម.។

វិធាន ៤២.- កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី

៤២.១ អត្រាឆាការ (អត្រាថេរ)

កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី ត្រូវបានកំណត់ជាអត្រាឆាការ (អត្រាថេរ) ដូចមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម.។

៤២.២ ការបង់កម្រៃសេវាឱ្យទាន់ពេលវេលា

ភាគីប្ដឹងទាមទារ ត្រូវបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី នៅពេលដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។ ភាគីប្ដឹងទាមទារនៃបណ្ដឹងតប ត្រូវបង់កម្រៃសេវាបន្ថែមសម្រាប់ការចុះបញ្ជីនៅពេលដាក់បណ្ដឹងតប។

ការខកខាន ក្នុងការបង់កម្រៃសេវាចុះបញ្ជីឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ត្រូវចាត់ទុកជាការខកខានក្នុងការដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម ដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ៧.៤ (ភាពមិនពេញលេញនៃសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម) ឬអាចប្រឈមនឹងហានិភ័យដែលបណ្ដឹងតបរបស់ភាគីវិវាទ មិនត្រូវបានលើកយកមកពិចារណាក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ។

៤២.៣ ការមិនសងប្រាក់វិញ

កម្រៃសេវាចុះបញ្ជី គឺជាកម្រៃដែលមិនត្រូវសងវិញនោះទេ។

វិធាន ៤៣.- កម្រៃសេវារដ្ឋបាល

៤៣.១ ការកំណត់កម្រៃសេវារដ្ឋបាល

កម្រៃសេវារដ្ឋបាល ត្រូវកំណត់ដោយផ្អែកលើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដូចមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ *ម.ជ.ម.* ។

៤៣.២ ការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ គឺជាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃរាល់ការទាមទារ និងបណ្ដឹងតបទាំងអស់។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទបានដាក់ការដោះសាតាមការកាត់កង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបញ្ចូលទឹកប្រាក់នោះក្នុងការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ប្រសិនបើការដោះសាតាមការកាត់កងនោះ បណ្ដាលឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានបន្ទុកការងារច្រើនបន្ថែមទៀត។

៤៣.៣ ការកែប្រែការទាមទារ និងការដោះសា

ទោះបីជាតម្លៃនៃការទាមទារ បណ្ដឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ស្របតាមវិធាន ២៣.២ (ការកែប្រែពាក្យបណ្ដឹង និងការកែប្រែការដោះសា) ក៏ដោយ ក៏កម្រៃសេវារដ្ឋបាល មិនត្រូវបានកាត់បន្ថយឡើយ។ ប្រសិនបើចំនួន ទឹកប្រាក់នៃ ការទាមទារ បណ្ដឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានដំឡើង ស្របតាមវិធាន ២៣.២ នោះ កម្រៃសេវារដ្ឋបាលនឹងត្រូវដំឡើង ស្របតាមតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ផងដែរ។

៤៣.៤ តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទដែលមិនអាចកំណត់បាន

ប្រសិនបើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដែលជាតម្លៃនៃការទាមទារ ឬបណ្ដឹងតប មិនអាចកំណត់បាន នៅពេលដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវដល់កំណត់បង់ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវប៉ាន់ស្មានកម្រៃសេវាបណ្ដោះអាសន្នសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈនៃវិវាទ និងកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងនីមួយៗ។ ការប៉ាន់ស្មានបណ្ដោះអាសន្ននេះ អាចត្រូវបានកែប្រែស្របតាមព័ត៌មាន ដែលទទួលបាននាពេលក្រោយៗមក។

៤៣.៥ ការកែប្រែកម្រៃសេវារដ្ឋបាល

សម្រាប់ករណីលើកលែងណាមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានយល់ឃើញថា សមហេតុផលក្នុងការបន្ថយ ឬដំឡើងកម្រៃសេវារដ្ឋបាល ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចកែប្រែកម្រៃសេវារដ្ឋបាលរបស់សំណុំរឿងនីមួយៗបាន។ កាលៈទេសៈលើកលែង អាចរួមមានជាអាទិ៍បរិមាណការងារតិចតួចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដោយសារតែការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការមុនកាលកំណត់ ឬបរិមាណការងារបន្ថែមដែល ម.ជ.ម. ត្រូវបំពេញ។ ការដំឡើងកម្រៃសេវារដ្ឋបាលនេះ មិនត្រូវលើសពី ៣០% (សាមសិបភាគរយ) នៃកម្រៃសេវារដ្ឋបាល ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ឡើយ។

មាត្រា ៤៤.- តម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករ

ក្នុងករណីដែលការតែងតាំងមជ្ឈត្តករដោយ ម.ជ.ម. ត្រូវបានតម្រូវ ឬស្នើឡើង ភាគីវិវាទដែលស្នើឡើងនោះត្រូវបង់ តម្រៃសេវាតែងតាំងមជ្ឈត្តករទៅម.ជ.ម. ដូចមាន កំណត់ក្នុងតារាងតម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. សម្រាប់ការតែងតាំងមជ្ឈត្តករ ដែលធ្វើឡើង ដោយគណៈកម្មាធិការតែងតាំង។

មាត្រា ៤៥.- តម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

៤៥.១ ការកំណត់តម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

តម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវកំណត់ដោយផ្អែកលើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដូចមាន កំណត់ក្នុងតារាងតម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម.។ មុនពេលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបានរៀបចំ បង្កើត គូភាគីវិវាទអាចព្រមព្រៀងផ្សេងលើវិធីសាស្ត្រក្នុងការកំណត់តម្រៃសេវាវេទិកា មជ្ឈត្តកម្មបាន។

៤៥.២ ការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ គឺជាតម្លៃកម្មវត្ថុ នៃរាល់ការទាមទារ និងបណ្ដឹងតប។ ប្រសិន បើភាគីវិវាទ មានដាក់ការដោះសាតាមការកាត់កង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវបញ្ចូលទឹក ប្រាក់នោះ ក្នុងការគណនាតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ប្រសិនបើការដោះសាតាមការកាត់កង នោះ បណ្ដាលឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានបន្ទុកការងារច្រើនបន្ថែមទៀត។

៤៥.៣ ការកែប្រែការទាមទារ និងការដោះសា

ទោះបីជាតម្លៃនៃ ការទាមទារ បណ្ដឹងតប ឬការដោះសាតាមការកាត់កង ប្រសិន បើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ស្របតាមវិធាន ២៣.២ (ការកែប្រែ ពាក្យបណ្ដឹង និងការ កែប្រែការដោះសា) ក៏ដោយ ក៏តម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មិនត្រូវបានកាត់បន្ថយ ឡើយ។ ប្រសិនបើ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃ ការទាមទារ បណ្ដឹងតប ឬការដោះសារតាមការ កាត់កង ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានដំឡើង ស្របតាមវិធាន ២៣.២ នោះ តម្រៃសេវា វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម នឹងត្រូវដំឡើង ស្របតាមតារាងតម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ផងដែរ។

៤៥.៤ *តម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទដែលមិនអាចកំណត់បាន*

ប្រសិនបើតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ដែលជាតម្លៃនៃការទាមទារ ឬបណ្តឹងតប មិនអាចកំណត់បាន នៅពេលដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវដល់កំណត់បង់ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវប៉ាន់ស្មានកម្រៃសេវាបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់មជ្ឈត្តកម្ម ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈនៃវិវាទ និងកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងនីមួយៗ។ ការប៉ាន់ស្មានបណ្តោះអាសន្ននេះ អាចត្រូវបានកែប្រែស្របតាមព័ត៌មាន ដែលទទួលបាននាពេលក្រោយៗមក។

៤៥.៥ *គ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែកជាមួយភាគីវិវាទលើកម្រៃសេវានិង ការចំណាយ*

មជ្ឈត្តករ មានសិទ្ធិទទួលបានត្រឹមតែកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងការសងត្រលប់មកវិញនូវការចំណាយនានា ដែលបែងចែក និងកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋានតែប៉ុណ្ណោះ។ មជ្ឈត្តករ មិនអាចចុះកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយ ឬទទួលកម្រៃដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលពីភាគីវិវាទណាមួយ ឬអ្នកតំណាងរបស់គូភាគីវិវាទ សម្រាប់កម្រៃសេវា ឬការចំណាយរបស់ខ្លួនឡើយ។

៤៥.៦ *ការបែងចែកផ្ទៃក្នុងចំពោះកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម*

មជ្ឈត្តករ មានសេរីភាពក្នុងការព្រមព្រៀងលើការបែងចែកកម្រៃសេវារបស់ខ្លួន។ ប្រសិនបើគ្មានការព្រមព្រៀងអំពីបញ្ហានេះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវអនុវត្តវិធានខាងក្រោម៖

ក- ក្នុងករណីវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសមាជិកមជ្ឈត្តករ ៣ (បី) រូប៖ ៤០% (សែសិបភាគរយ) នៃកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសរុប ត្រូវបែងចែកទៅប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង៦០% (ហុកសិបភាគរយ) ដែលនៅសល់ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នារវាងមជ្ឈត្តករផ្សេងទៀត។

ខ- ក្នុងករណីដទៃទៀតរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសមាជិកមជ្ឈត្តករច្រើនរូប៖ ៥% (ប្រាំភាគរយ) នៃកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មសរុប ត្រូវបែងចែកទៅប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង៩៥% (កៅសិបប្រាំភាគរយ) ដែលនៅសល់ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នារវាងមជ្ឈត្តករទាំងអស់ រួមទាំងប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មផងដែរ។

៤៥.៧ *កម្រៃសេវាក្នុងករណីមានការដាក់មជ្ឈត្តករជំនួស*

ដោយផ្អែកលើការងារជាក់ស្តែងរបស់មជ្ឈត្តករបានបំពេញ និងកាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវកំណត់ កម្រៃដែលត្រូវបង់ទៅមជ្ឈត្តករ ដែលបានបញ្ចប់តួនាទីរបស់ខ្លួនមុនពេលដំណើរការសវនាការត្រូវបានបញ្ចប់ ទោះការបញ្ចប់នោះដោយសារមូលហេតុអ្វីក៏ដោយ និងទៅមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានដាក់ជំនួស។

កម្រៃសេវាសរុបរបស់មជ្ឈត្តករដែលឈប់ពីតួនាទី និងមជ្ឈត្តករដែលជំនួស មិនអាចលើសពី ១២០% (មួយរយម្ភៃភាគរយ) នៃកម្រៃសេវា ដែលមជ្ឈត្តករដែលត្រូវបានតែងតាំងដំបូងអាចនឹងទទួលបាន ប្រសិនបើមជ្ឈត្តកររូបនោះ បានកាន់សំណុំរឿងរហូតដល់ទីបញ្ចប់ឡើយ។

៤៥.៨ *ការកែប្រែកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម*

សម្រាប់ករណីលើកលែងណាមួយ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋានយល់ឃើញថា សមហេតុផលក្នុងការបន្ថយ ឬដំឡើងកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ម.ជ.ម. អគ្គលេខាធិការដ្ឋានអាចកែប្រែកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនៃសំណុំរឿងនីមួយៗបាន។ ករណីលើកលែង រួមមានជាអាទិ៍បរិមាណការងារតិចតួច ដែលវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវបំពេញ ដោយសារតែការបញ្ចប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការមុនកាលកំណត់ ឬបរិមាណការងារច្រើនបន្ថែម ដែល ម.ជ.ម. ត្រូវបំពេញពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើជាបន្តបន្ទាប់នានាសម្រាប់ វិធានការបណ្តោះអាសន្ន ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ឬទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម។ ការដំឡើងកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនេះ មិនត្រូវលើសពី ៣០% (សាមសិបភាគរយ) នៃកម្រៃសេវាវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ដែលមានកំណត់ក្នុងតារាងកម្រៃសេវារបស់ ម.ជ.ម. ឡើយ។

វិធាន ៤៦.- ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម.

ការចំណាយផ្សេងៗរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងម.ជ.ម. រួមមាន៖

ក- ចំណាយជាក់ស្តែងផ្សេងៗ ដែលមជ្ឈត្តករប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើការមជ្ឈត្តការ រួមមានការចំណាយសមហេតុផលសម្រាប់ ការធ្វើដំណើរ សណ្ឋាគារ អាហារ និងការចំណាយចាំបាច់ផ្សេងទៀត

ខ- ចំណាយសម្រាប់អ្នកជំនាញ ដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬជំនួយដទៃទៀត ដែលជាតម្រូវការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និង

គ- ចំណាយសម្រាប់ថ្លៃសំភារៈបរិក្ខារនានា ឬសេវាកម្មបន្ថែម ដែលផ្តល់ដោយ ម.ជ.ម.។

ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ ម.ជ.ម. អាចចេញសេចក្តីណែនាំ អំពីការចំណាយ ដូចបានបញ្ជាក់ខាងដើម។

វិធាន ៤៧.- សោហ៊ុយចំណាយលើសេវាផ្នែកច្បាប់ និងការចំណាយផ្សេងៗរបស់ភាគីវិវាទ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវមានសមត្ថកិច្ចបង្គាប់ក្នុងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន ឱ្យភាគីវិវាទម្ខាងបង់ការចំណាយសម្រាប់សេវាផ្លូវច្បាប់ និង ការចំណាយផ្សេងៗ មួយផ្នែក ឬទាំងស្រុងរបស់ភាគីវិវាទម្ខាងទៀត ។

វិធាន ៤៨.- ប្រាក់បង់ជាមុន

៤៨.១ ប្រាក់បង់ជាមុនសម្រាប់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្ម

គូភាគីវិវាទ ត្រូវបង់ទៅ ម.ជ.ម. នូវប្រាក់បង់ជាមុន សម្រាប់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មក្នុងតម្លៃប៉ាន់ស្មានណាមួយ លើកលែងតែកម្រៃសេវាចុះបញ្ជី ដែលត្រូវបង់ទាំងស្រុងស្របតាមវិធាន ៤២.២ (ការបង់កម្រៃសេវាឱ្យទាន់ពេលវេលា)។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន មានសមត្ថកិច្ចកំណត់តម្លៃនៃប្រាក់បង់ជាមុន។ លើកលែងតែមានការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ភាគីប្តឹងទាមទារ និងភាគីឆ្លើយតប ត្រូវបង់ប្រាក់បង់ជាមុនម្នាក់ពាក់កណ្តាល។ ការបង់ ត្រូវធ្វើក្នុងទម្រង់ជា មូលប្បទានបត្រ ឬការផ្ទេរចូល

គណនីធនាគា ដែលកំណត់ដោយ ម.ជ.ម. ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានការជូនដំណឹងពីអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន។

៤៨.២ *ការបង់បន្ថែមនូវប្រាក់បង់ជាមុន*

នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ រួមមានជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលមានការកើនឡើងនៃតម្លៃកម្មវត្ថុនៃវិវាទ សំណើនានាដែលស្នើឱ្យមានវិធានការបណ្ដោះអាសន្ន ការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ឬទឡ្ហីករណ៍ចំពោះយុត្តាធិការរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អគ្គលេខាធិការ-ដ្ឋានអាចស្នើឱ្យគូភាគីវិវាទ បង់បន្ថែមនូវប្រាក់បង់ជាមុន។ ការបង់បន្ថែមនេះត្រូវធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីទទួលបានការជូនដំណឹងពីអគ្គលេខា-ធិការដ្ឋាន។

៤៨.៣ *ការផ្អាក ឬការបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ*

ក្នុងករណីដែលប្រាក់បង់ជាមុន មិនត្រូវបានបង់ទាំងស្រុងតាមកាលកំណត់ដែលត្រូវបង់ទេនោះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានត្រូវជូនដំណឹងដល់គូភាគីវិវាទ ដើម្បីឱ្យភាគីវិវាទណាមួយបង់នូវទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបង់។ ប្រសិនបើប្រាក់នៅតែមិនត្រូវបានបង់ក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ក្រោយពីបានពិភាក្សាជាមួយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មផ្អាកការងារ និងកំណត់អំឡុងពេលមួយដែលការទាមទារ ឬបណ្ដឹងតប ដែលពាក់ព័ន្ធនោះ ត្រូវចាត់ទុកថាបានដកនៅពេលផុតកំណត់អំឡុងពេលនោះ។ ការកំណត់អំពីការដក ការទាមទារ ឬបណ្ដឹងតបនេះ មិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់ការដាក់ ការទាមទារ ឬបណ្ដឹងតបនេះជាថ្មីដោយភាគីវិវាទណាមួយ នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការផ្សេងទៀតឡើយ។

ភាគីវិវាទនីមួយៗអាចបង់សរុបនូវប្រាក់បង់ជាមុន សម្រាប់កម្រៃសេវាមជ្ឈត្តកម្មពាក់ព័ន្ធនឹងការទាមទារ ឬបណ្ដឹងតប ប្រសិនបើភាគីវិវាទណាមួយខកខានមិនបានបង់ចំណែកដែលខ្លួនត្រូវបង់។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ឬអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចផ្អាកការងារខ្លួនមួយផ្នែក ឬទាំងស្រុង ឬក៏បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការតែម្ដង ប្រសិនបើប្រាក់បង់ជាមុនដែលតម្រូវក្រោមវិធាននេះ មួយចំណែក ឬទាំងស្រុងមិនត្រូវបានបង់ទេនោះ។

៤៨.៤ *ការបង់បណ្ដោះអាសន្ន*

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាចបង្គាប់ថាការបង់បណ្ដោះអាសន្នអាចធ្វើពីពេលមួយទៅពេលមួយ ដោយដកចេញពីក្នុងកញ្ចប់ប្រាក់បង់ជាមុន សម្រាប់កម្រៃសេវាប៉ាន់ស្មានសម្រាប់ ម.ជ.ម. ឬមជ្ឈត្តករ ឬចំណាយនានាដែល ម.ជ.ម. ឬមជ្ឈត្តករ បានចំណាយរួចហើយ។

៤៨.៥ *ទិនានុប្បវត្តន៍ចំណាយសង្ខេបរបស់ប្រាក់បង់ជាមុន ការសងទៅវិញនូវទឹកប្រាក់ដែលមិនបានចំណាយ និងការប្រាក់*

បន្ទាប់ពីចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យស្ថាពរ ឬមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យតាមការព្រមព្រៀង ឬសេចក្ដីបង្គាប់បញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តការ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ត្រូវផ្ដល់ទៅគូភាគីវិវាទ នូវទិនានុប្បវត្តន៍ចំណាយសង្ខេបរបស់ប្រាក់បង់ជាមុន ដែលបានទទួល និងប្រើប្រាស់។ ម.ជ.ម. ត្រូវសងទៅគូភាគីវិវាទវិញនូវទឹកប្រាក់ ដែលមិនបានចំណាយតាមសមាមាត្រដែលគូភាគីវិវាទបានព្រមព្រៀង ឬតាមសមាមាត្រដូចគ្នានឹងសមាមាត្រ ដែលប្រាក់បង់ជាមុនត្រូវបានបង់ ប្រសិនបើមិនមានការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីវិវាទទេនោះ។ ការប្រាក់នៃប្រាក់បង់ជាមុន ឬប្រាក់កក់ធានា ត្រូវរក្សាទុកជាចំណូលរបស់ ម.ជ.ម.។

៤៨.៦ *ការមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះការចំណាយ ដែលហួសពីប្រាក់បង់ជាមុន ឬប្រាក់កក់ដើម្បីធានា*

ម.ជ.ម. រួមបញ្ចូលទាំង សមាជិក អភិបាល ទីប្រឹក្សា លេខា និងបុគ្គលិករបស់ ម.ជ.ម. មិនទទួលខុសត្រូវបង់នូវការចំណាយណាមួយ ដែលហួសពីប្រាក់បង់ជាមុន ឬប្រាក់កក់ដើម្បីធានាឡើយ។

ជំពូកទី ៧ បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ

មាត្រា ៤៩.- ការសម្ងាត់

៤៩.១ ភាពឯកជននៃដំណើរការមជ្ឈត្តការ

លើកលែងតែគូភាគីវិវាទមានការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ រាល់ការប្រជុំ និង សវនាការនានា ត្រូវធ្វើឡើងជាលក្ខណៈឯកជន និងកំណត់ត្រាផ្សេងៗ ប្រតិចារិក ឬ ឯកសារនានាត្រូវតែរក្សាជាការសម្ងាត់។

៤៩.២ ការរក្សាការសម្ងាត់នៃការជំនុំពិភាក្សារបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម

ការជំនុំពិភាក្សារបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវតែរក្សាជាការសម្ងាត់។

៤៩.៣ ការសម្ងាត់ និងការមិនបង្ហាញអង្គហេតុ

ប្រសិនបើមិនមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីគូភាគីវិវាទទេ បុគ្គល គ្រប់រូប ដែលបានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល ក្នុងមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ច រក្សាការសម្ងាត់ និងមិនបង្ហាញអង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ ឬដែលខ្លួនបានដឹងតាមរយៈ មជ្ឈត្តកម្មនៃសំណុំរឿងឡើយ លើកលែងតែក្នុងករណី៖

- ក- ការបង្ហាញនោះធ្វើឡើងសម្រាប់ការដាក់ពាក្យ ទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចនៃរដ្ឋ ណាមួយដើម្បី សុំការអនុវត្ត ឬប្ដឹងជំទាស់នឹងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ
- ខ- ស្របតាមដីកាបង្គាប់ ឬដីកាកោះរបស់តុលាការនៃយុត្តាធិការ ដែលមានសមត្ថកិច្ច
- គ- ក្នុងគោលបំណង គោរពតាម ឬអនុវត្ត សិទ្ធិ ឬការទាមទារស្របច្បាប់
- ឃ- ស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់របស់រដ្ឋណាមួយ ដែលមានអានុភាពចាប់បង្ខំចំពោះភាគី វិវាទ ដែលត្រូវបង្ហាញ ឬ
- ង- ស្របតាមសេចក្ដីបង្គាប់របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម តាមការដាក់ពាក្យរបស់ភាគីវិវាទ ម្ខាង ដោយមានការជូនដំណឹងត្រឹមត្រូវ ទៅភាគីវិវាទម្ខាងទៀត។

៤៩.៤ មិនមានការដាក់បណ្ដឹងពីបទបរិហារកេរ្ដិ៍

គូភាគីវិវាទ និងវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ព្រមព្រៀងថាខ្លួនមិន ផ្អែកលើ ឬប្រើប្រាស់សេចក្ដីថ្លែង ក៏ដូចជាយោបល់នានា ទោះបីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬផ្ទាល់មាត់ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដើម្បីធ្វើ ឬចាប់ផ្ដើម ឬរក្សា បណ្ដឹងពីបទបរិហារកេរ្ដិ៍ បទបរិហារកេរ្ដិ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ បទបរិហារកេរ្ដិ៍តាមសំដី ឬបណ្ដឹងតវ៉ាក្នុងរូបភាពផ្សេងទៀត ដែលមានលក្ខណៈបែបនេះ។

វិធាន ៥០.- ការផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ

ម.ជ.ម. អាចផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យរបស់ខ្លួន ទាំងស្រុង ឬជាទម្រង់ អត្ថបទដកស្រង់ ឬជាសេចក្ដីសង្ខេប នៅលើគេហទំព័ររបស់ខ្លួន ឬតាមមធ្យោបាយដទៃទៀត ក្នុងលក្ខខណ្ឌខាងក្រោម៖

ក- រាល់ការយោងដែលមានឈ្មោះភាគីវិវាទ និងសេចក្ដីលម្អិតដទៃទៀត ដែលបណ្ដាលឱ្យសាធារណៈជនអាចស្គាល់ពីអត្តញ្ញាណរបស់គូភាគីវិវាទ ត្រូវបានលុបចោល តាមសំណូមពរ ឬការកំណត់ជាក់លាក់របស់ភាគីវិវាទ និង

ខ- ប្រសិនបើ មិនមានភាគីវិវាទណាមួយបានជំទាស់ទៅនឹងការផ្សព្វផ្សាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអំឡុងពេល ៩០ (កៅសិប) ថ្ងៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីចេញមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ។

វិធាន ៥១.- ការបោះបង់សិទ្ធិ

ភាគីវិវាទណាមួយ ដែលដឹងថាបញ្ញត្តិ ដែលមិនមានអានុភាពចាប់បង្ខំតាមផ្លូវច្បាប់ ឬការតម្រូវណាមួយក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តការ រួមទាំងវិធានស្ដីពីមជ្ឈត្តការ មិនត្រូវបានគោរព ប៉ុន្តែនៅបន្តមជ្ឈត្តកម្ម ដោយមិនបានជំទាស់ ក្នុងពេលវេលាដែល បញ្ញត្តិ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងនោះបានកំណត់ នឹងត្រូវសន្មតថាបានបោះបង់សិទ្ធិប្ដឹងជំទាស់របស់ខ្លួន។

ស្របតាមវិធាន ៣៨ (ការកែតម្រូវ ការបំភ្លឺលម្អិត និងការបកស្រាយមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ និងមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យបន្ថែម) ការព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈតកម្មក្រោមវិធាននេះ មានន័យថា គូភាគីវិវាទ យល់ព្រមអនុវត្តមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យភ្លាមៗ ដោយមិនបង្អង់។ ដោយមិនដកហូតវិញ គូភាគីវិវាទ បោះបង់ផងដែរនូវសិទ្ធិក្នុងការប្ដឹងជំទាស់របស់ខ្លួន សម្រាប់សិទ្ធិក្នុងការប្ដឹង

ជំទាស់ណា ដែលអាចបោះបង់បានដោយមានសុពលភាព។ គូភាគីវិវាទ ព្រមព្រៀងបន្ថែមទៀតថា មជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ គឺស្ថាពរ និងចងកាតព្វកិច្ចចំពោះគូភាគីវិវាទ។

វិធាន ៥២.- ជម្រើសរវាងតុលាការ និងម.ជ.ម.

នៅពេលដែលទីកន្លែងធ្វើមជ្ឈត្តការ ស្ថិតក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងគូភាគីវិវាទ បានអនុលោមតាមមាត្រា ២១ ទាក់ទងនឹងការជំទាស់ទៅនឹងមជ្ឈត្តករ ឬមាត្រា ២២ ទាក់ទងនឹងការបញ្ចប់អាណត្តិរបស់មជ្ឈត្តករ នៃច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងជម្រើសដោះស្រាយវិវាទចំពោះមុខតុលាការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម សាលាឧទ្ធរណ៍ ឬតុលាការកំពូល ឬនៅចំពោះមុខ ម.ជ.ម. គូភាគីវិវាទ តាមរយៈវិធាននេះ យល់ព្រមយ៉ាងជាក់លាក់ ក្នុងការដាក់វិវាទជាសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយផ្តាច់មុខរបស់ ម.ជ.ម.។ សេចក្តីសម្រេចរបស់ ម.ជ.ម. ក្រោមវិធាននេះ ត្រូវចាត់ទុកថាជាសេចក្តីសម្រេចរបស់ ម.ជ.ម. ក្រោមមាត្រាច្បាប់ដែលរៀបរាប់ខាងដើម ដែលជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ និងបិទផ្លូវតវ៉ា។

វិធាន ៥៣.- ករណីដែលមិនមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងវិធាន

សម្រាប់ករណីណាមួយ ដែលមិនមានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងវិធាននេះ ម.ជ.ម. វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម និងគូភាគីវិវាទ ត្រូវក្នុងស្មារតីនៃវិធាននេះ និងត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងឱ្យអស់ពីលទ្ធភាព ធានានូវដំណោះស្រាយវិវាទ ប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ឆាប់រហ័ស និងចំណាយអស់តិច។

វិធាន ៥៤.- ការមិនទទួលខុសត្រូវ

សមាជិក អភិបាល ទីប្រឹក្សា លេខា និងបុគ្គលិករបស់ ម.ជ.ម. និងសមាជិករបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មៈ

ក- មិនទទួលខុសត្រូវចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ឡើយ សម្រាប់សកម្មភាព ការខកខានមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ច ឬការធ្វេសប្រហែស ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើមជ្ឈត្តកម្មស្របតាមវិធាននេះឡើយ និង

ខ- មិនមានកាតព្វកិច្ច ក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងមជ្ឈត្តកម្ម ដែលដំណើរការស្របតាមវិធាននេះ និងមិនមានភាគីវិវាទណាមួយ អាចស្នើឱ្យបុគ្គលណាម្នាក់ខាងលើ ធ្វើជាសាក្សីក្នុងនីតិវិធីផ្លូវច្បាប់ណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងមជ្ឈត្តកម្មដែលធ្វើឡើងស្របតាមវិធាននេះនោះទេ។

វិធាន ៥៥.- វិសោធនកម្មទៅលើវិធាន

វិធាននេះ អាចត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មជារឿយៗដោយ ម.ជ.ម.។ លើកលែងតែមានចែងផ្សេងពីនេះ កិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការដូចមានកំណត់ក្នុងវិធាន ២.១ (ការអនុវត្តវិធាន) មានន័យថាជាការព្រមព្រៀងក្នុងការធ្វើមជ្ឈត្តការស្របតាមវិធានទាំងឡាយរបស់ ម.ជ.ម. ដែលមានសុពលភាពជាធរមាននៅកាលបរិច្ឆេទ ដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន បានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីមជ្ឈត្តកម្ម។

វិធាន ៥៦.- សេចក្តីណែនាំសម្រាប់អនុវត្ត

ក្នុងករណីចាំបាច់ ឬដែលមានប្រយោជន៍ ក្រុមប្រឹក្សាប្រតិបត្តិរបស់ ម.ជ.ម. អាចចេញសេចក្តីណែនាំសម្រាប់អនុវត្ត ដើម្បីបំពេញបន្ថែម ធ្វើនិយ័តកម្ម និងអនុវត្ត វិធាននេះ ក្នុងគោលបំណងសម្រួលកិច្ចការរដ្ឋបាលនៃមជ្ឈត្តកម្ម ដែលគ្រប់គ្រងដោយវិធាននេះ។

ជំពូកទី ៨ អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ៥៧.- អវសានប្បញ្ញត្តិ

៥៧.១ វិធាននេះ ត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតរបស់ម.ជ.ម. នាថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤។ បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងវិធាននេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

៥៧.២ វិធាននេះ មានប្រសិទ្ធភាពអនុវត្តចាប់ពីថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤ តទៅ។

រាជធានីភ្នំពេញ
ហត្ថលេខា និងត្រា

ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្ម
មជ្ឈត្តករ រស់ មុនិន្ទ: